

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Књига 155

ХИЛАНДАР

**Најлепша остварења са XII конкурса
за најкраћу кратку причу**

(Приредио Ђорђе Оташевић)

Алма

Београд, 2013

ПРЕДГОВОР

Међу причама пристиглим на XII конкурс за нај-краћу кратку причу, који је организовала издавачка кућа „Алма” у сарадњи са „Беографитима”, Дејана Јовановић, Дарко Коцјан, Драгана Лазих, Алма Оташевић и Ђорђе Оташевић изабрали су, по њима, три најбоље приче. Приче послате електронском поштом или потписане приче нису биле у конкуренцији за награде, али су, уколико су својим квалитетом то заслуживале, уврштене у овај зборник.

- I награда: Драган Ераковић: „Хиландар“
II награда: Тодора Шкоро: „Казна“
III награда: Биљана Симић: „Соба у којој живе књиге“

ТАМНА КВАДРАТУРА

Чујем бат прљавих и крупних чуварових корака. Нешто гребе мермер под његовим ногама као топуз да му се вуче. Стао је наспрам мог кревета. Слабо осветљење бацило је сенку на његово лице, чији се неправилни и оштри обриси само назиру. Има нешто у устима што жваће на неки кабадахијски начин. У овој страшној тишини, звук из његових уста има јаку примесу гадости и презира. Напокон је замакао. Морам отети још који моменат светлости.

Чудно је то како са ове стране све изгледа другачије. Доста тога може боље да се сагледа и објасни, јер овде време тако споро пролази, а тако се неприродно много нагомилава прошлост; ваљда услед константног размишљања. Тако сам и схватио да од многих индивидуалних идеја и планова често остане само неки умирући потенцијал који тиња. Онда људи јадикују да је могло овако или онако, а и ја са њима; али време бира пажљиво само један пут којим се крећу и прожимају све импликације људских судбина. Од силних могућности, жеља, надања и страховања, оно узима тек онолико колико је довољно да се изгради јединствена рута којом се сви крећемо и којој се прилагођавамо; променада која се назива – живот!

Светла су се угасила. Дошао је крај једном дану чијег се почетка ни не сећам. Као и безброј претходних ноћи, и ноћас ћу заспати на влажном јастуку мислећи на њу...

ЖИВОТ ЈЕ МОТИВАЦИЈА

Понекад није једноставно изаћи на крај са бременим живота које носимо на својим плећима. Застанеш често и питаш се како ћеш издржати и како си уопште и до сада догурао. А онда погледај тог једног мало мрава, ситна животињица, готово неприметна, која прелази велике раздаљине у потрази за храном и материјалом за своје гнездо. Он успе да пренесе лист који је и по неколико пута тежи и већи од њега, само како би преживео и пружио безбедност својим потомцима. У животу понекад изгледа мораш да искључиш осећања како би успео. Не, то не значи да ћеш престати да волиш, то значи да ћеш се у том тренутку одупрети и борити!

НИШТА БЕЗ АУТОРИТЕТА

ПРАИСТОРИЈА: Код формирања првобитне заједнице, јавља се матријархат, као први облик друштвене организације. Жене су се истакле, као физички и психички супериорније и понеле титулу главе породице. Биле су доминантне у односу на мушкарце, чак се и сродство рачунало по њима.

(У том периоду мушкарац је био несрећан, а жена срећна)

СРЕДЊИ ВЕК: У средњем веку, на сцену ступа патријархат. Он представља такође друштвену организацију у којој су мушкарци дочекали својих пет минута и сада су они глава породице и изнад жена, које у том

периоду нису ништа више до слушкиње и робиње. Они раде, одлучују и жену поседују.

(У том периоду мушкарац је био срећан, а жена несрећна)

САВРЕМЕНО ДОБА: Доноси конфузију и равноправност, као једино реално решење, након обостране владавине у претходном периоду. Договорише се да се сроде и заједно доносе одлуке и владају, али... Свако има своје мишљење и став, а решење може бити само једно, а не два. На компромис не пристају, па су им зато животи у хаосу.

(Данас је мушкарац несрећан, а несрећна је и жена)

Марина Адамовић

У АУТОБУСУ

„Извините, могу ли до прозора?“ – питао је младић људе у задњем делу аутобуса. „Момак, гужва је, не мрда нико...“

„Извините још једном, повратићу... тешко ми је...“

За трен, направљен је пролаз и момак је приљубио лице уз стакло.

Није му било тешко у желуцу... у грудима – да. Гледао је како нестаје место од кога се годинама није одвајао, које је било пуно лингвистичких изазова... Старо гробље.

Да плаче, не може... ипак, мушкарац је; да моли за помоћ, такође; шта му је преостало? Е... то је оно најнејасније – удаљио се од врата, а приближио месту које га је сликовито гурало тамо...

Појашњење – вештачењем је утврђено да је момак покушао спречити нагон ка суициду, али успомене на оне дане гурнуле су га саме... у листи пише „анамнеза: жалио се на мучнину; епикриза: вертиго; синкопа“ Дар га је покопао.

Понекад прођем том улицом и још увек је видљив траг који песник оставља за собом.

Зашто песници умиру млади? (то се и он питао док је био у бусу после посете гроба заборављеног алтер ега..).

П.С. Зашто?

ОВАН, БИК...?

Као и песма, и прича може бити сведена на три до пет реченица.

Рецимо: рођен је у знаку овна, живи у знаку бика; умреће, а неће знати у ком се знаку то десило.

Цео живот је, до детаља, описан.

П.С.

Смрт није и то ми је, некако, најтрагичније

Фрања Аркадијуш

ЈА САМ ИДЕЈА ГОСПОДА БОГА О ЧОВЕКУ

Ја сам идеја Господа Бога о човеку, али се осећам као оштећена роба, разбијена шољица. Љутим се на властити лик у огледалу и излогу књижаре. Љутим се на себе, што постојим. Господе Боже, знам да сам Твоја идеја о човеку. Да ли је то моја кривица што нисам способан да зарађујем, али зато могу истим темпом да се орасположим. Ако сам Твој, зашто сам онда као нечитљива фаца која покушава да прихвати себе, да се спријатељи са сопственим „ја“. Од искреног разговора у четири очи важнија ми је игра речима.

Арова Сенка је била узнемирана: Ар је био Сенка Арове Сенке.

Превод с пољског: Олга Лалић-Кровицка

Соња Арсић Вукомановић

МИ КАД СМО ИШЛЕ НА МОРЕ

Ми кад смо ишле на море, ми смо биле добре, све смо слушале маму, она каже: „У воду“, ми у воду. Па, онда из воде на пешкире да се просушимо и ужинамо, а сад ми са Вулетом да кренемо, то би био хаос. Зато нећемо ни ићи. Видећеш, Соња, и ти ћеш се ускоро заситити од свега, све ти нешто постане досадно, плажа, па са плаже, па јури за дететом, и ти никако да се опустиш и одмориш. Видећеш, са годинама ти све некако постане познато и досадно. Не знам, бар је мени тако. Теби, кажеш, није још. Па, добро, видећеш за годину-две кад још мало остариш...

Чекам то старење, чекам да изгубим жеље, да ми досади, да не желим, али ништа, плаветнило је и даље недосањан сан, никад га доста, сваке године у круг, сваке године поново, плажа, плажа, плажа, таласи, таласи, и све мислим досадило ми, доста је, али кад оно већ сутра није...

НИ ТРАГ ОД СУНЦА

Ни траг од сунца. Ни данас, ни претходних дана. Само киша, досадна киша данима, али после другог пића, оног јутарњег, оног пића које се зове „пре него што стигнем на посао“, ставим наочаре за сунце и тако ми лепо јер тако ми сунце не бије у очи и кога брига што сунца и нема. Код мене га има, у глави и превише, сија, сија, па и зађе. Онда, кад се и радни дан заврши, сиђем некако до станице, све бранећи се од тог сунца које ми

штира очи и пече ме, чак и преко наочара. По подне је сунце много јаче, тад ни наочаре не помажу, само пиће може да помогне, али и треба изрећи и тражити пиће, изговорити речи, а језик издаје, као и очи. Некад на станици одспавам мало, аутобус прође, али дође други. Лепо је кад ме позову негде, на свим тим скуповима има пића, али онда морам да скинем наочаре за сунце, а срамота ме. Јер ако их скинем, сви ће знати да сам и сâм знао да сунца и нема.

САН

– Опростите, који воз иде за Суботицу? – чуо сам питање, као звук виолине. Подигао сам главу, и угледао девојку, са очима попут лешника и таласастом косом боје жита. Зурио сам, неспособан да реагујем; осећао сам уоченост сваког мишића, и страх, да ће све нестати, ако се покренем или проговорим. Читаву вечност гледали смо једно у друго: она, у очекивању одговора, не схватајући да ли младић који седи има неки психо-физички проблем (а тако је привлачан!) – а ја, не верујући својим очима, које гледају отелотворени сан. О њој, оваквој, маштао сам месецима; сликао портрете, писао риме... И она је оживела – сишла са мог платна, проговорила из мојих стихова! Затворио сам очи, да проверим да ли је стварна, а она је нестала. „Куда је отишла? Јесам ли сањао? Седео сам на клупи, али се не сећам да сам спавао“. Отегнути звук пиштаљке. Потрчао сам према возу, који је лагано кретао. Кроз прозор другог вагона, смешила се, док јој је коса лепршала на ветру. Имао сам таман толико времена да ускочим у воз. Спречила ме мисао: Ако остварим сан, више нећу имати о чему да сањам.

ХЕРАКЛИТ ЈЕ БИО У ПРАВУ

Будилник звони за устајање. Отварам једно око, узимам оловку и календар поред узглавља – прецртавам датум. Свако јутарње звоњење, прецртан један дан. Један дан више преживљен, један дан мање за преживља-

вање; зависи, с које се стране мери. А сваки дан – исти: иста мука, исто трпљење. Ћути, ко може, и кога су дресирали да трпи – живот и послодавци. Пребирем тако по мислима сваког јутра. Одједном, опет звоно! – Шта сад? Па већ је звонило! Ово са прекидима. Телефон. С друге стране жице, глас испрекидан: – ... одлуци о технолошким вишковима... последњи примљени... данас преузмете решење и радну књижицу... Ћутим. Тајац. Све што сам тога дана урадио, нисам урадио ја, већ мој двојник. Ја мислим да сам умро. Одувек сам био сигуран: кад добијем отказ, умрећу. А дани и даље пролазе. Јутрос је сунце опет изашло на истоку, и заплвило преко неба до запада. Затим је нестало, као и сваког претходног дана у протеклим годинама. И опет је пала ноћ. И даље све тече, као што је давно констатовао Хераклит. Теку дани. Неће стати, ни када ја престанем да их прецртавам.

СУСПРЕТ

Одувек се питала како изгледа жена која је могла да остави једногодишњу девојчицу бадемастих очију и лица умрљаног сузама, и оде, а да се не окрене...

Одлучним кораком пела се уза степенице старе, готово оронуте зграде, коју је пронашла уз помоћ љубазног таксисте. „Још увек има људи који желе да помогну“ – помислила је док је стајала, помало задихана испред врата на која је снажним замахом руке покуцала, јер звоно није радило. Годинама је маштала о дану када ће се срести мајка и ћерка, али знала је да ће за тај сусрет имати снагу тек када и сама постане мајка. Врата су се полако отворила, чинило јој се бојажљиво. Тргла се када је угледала лик жене, јер помислила је да стоји испред огледала само након временске дистанце од двадесет година. Дубоке боре и усахли поглед открио јој је све оно што је хтела да сазна о њеном животу. Знала је да је то њихов први и последњи сусрет. „Извините, погрешила сам спрат!“ – док су њене речи одзвањале мрачним ходником, журила је ка излазу сигурна у исправност своје одлуке.

УЗАЛУДАН ТРУД

Ма колико се трудио, није се никако могао сјетити. Покушавао је све могуће менталне трикове, послужио се свакојаким познатим мнемотехничким методама и смицалицама, но мисао му је попут љигаве јегуље измицала из мреже ума. Необично му је било важно да је обнови и приведе из муља у који је – изгледа – неповратно потонула, поновно на површину. Знао је, точније слутио, да је нешто веома значајно, па је појачао труд сконцентриравши се у тој мјери да му се ум готово згуснуо попут концентрата рајчице из тубе, али безуспјешно. Био је свјестан да више није у најбољим годинама, но увијек је сматрао да посљедице више дотичу његове физичке – попут играња кошарке или секса, рецимо – доли духовне активности. Почео је већ очајавати, осјећајући се дебилом и осврћући се лијево, десно, сприједом и страга, надајући се да нитко не примјећује његову невољу, или је барем не тумачи на такав начин. Сједио је за криглом пиве већ најмање два сата (обично би је искапио за упола тога времена), узалуд се настојећи сјетити што је то одлучио заборавити за сва времена.

Тијана Бановић

ЦРНА РУПА

Сакрио сам се под земљом. Живим у мраку. Храним се светлошћу коју она донесе. Све ове године је посматрам како расте, како се мења, како *живи*. Паметнија је са сваким новим пролећем. Сања о мушкарцима, који нису увек фини према њој. Због тога пожелим да их пребијем. Ипак, не успевам да изађем из ове мрачне рупе. Волим музику њених штикли. Често ми ветар донесе мирис њеног парфема. Док чита књиге међу својим јастуцима, смирена је. И ја сам тада смирен. Пре пар година је положила свој први испит. Радовао сам се, али за то није сазнала. Жели да постане списатељица. Поносан сам због тога, јер сам је ја научио да пише, још док је била у вртићу. Тада ме није спутавала ова глупа рупа. Сада је другачије. Сада је сама.

Недавно је освојила другу награду за кратку причу. Публика је аплаудирала. Ја нисам успео, јер су ми руке прекривене земљом. Растужио сам се због тога. Хтео сам да заплачем, а онда је изговорила:

„Ову награду посвећујем свом оцу, који ме чува свих ових година. Знаш да ме чује и да аплаудира заједно са вама!“

Наставио сам да почивам у миру.

ПОБЕДНИК

Јесам ли кукавица која се одриче права да мења свет? Или то чине будале, они који нису исправили ни кривудава поточиће, а камо ли реку? Преко дана навла-

чим маску промоћерке, понављам један те исти текст и тонем... Увече улазим у своје позориште. Глумим реди­теља који нагони своје речи да плешу, да се спајају за­резима и одвајају тачкама. Знаи да је потребно проћи кроз много малих врата, да би дотакао успех. У Србији се све прашта и заборавља и злочин и превара и лаж, али успех... не! Ако га којим случајем дотакнете, поста­вљаће вам питања: „Како си успео? Имао си везу? Ко­лико кошта успех?“

Размишљала сам да емигрирам у неку другу зе­мљу, у којој се диплоиа цени, у којој вам мајка ваше мајке и прабаба ваше прабабе не морају бити учитељи­це да бисте наследили породичну фотељу у некој шко­ли. Тамо негде, где се не купује кинеска синтетика и где уређаји не умиру по истеку гаранције. Тамо где љу­ди изговарају исте оне погрдне речи, али вас не дотичу јер су изговорене на другом језику. Избројала сам до десет. Пропустила сам авион. Остала сам овде да тра­жим пут и да исцртавам своју звезду на плочнику.

ПРЕДСТАВА ЖИВОТА

Представа је почела. На сцени је једна девојка ко­ја плаче. Треба да постане модерна хероина, а не зна ни куда ће да крене. За почетак – лево или десно? Право или криво?

Кад остваримо свој идеал лако, без успутних пре­прека, као и да га нисмо остварили. Међутим, ако се по­мучимо, ако пут не буде прав и асфалтиран, ако нам је потребно много птица које ће нас превести преко мутне реке и ако успемо... тај идеал ће бити већи и у очима

других људи ћемо бити виши. Тако је то у животу, у бити смо сви по мало мазохистичне звери.

Да ли ће се ова девојка удавити? Људи се често даве и на сувом. Одједном, налет светлости по њеној силиуети. Потом су се светла угасила. Сви аплаудирају. Неки зато што им се свидела представа, а ови други зато што је коначно уследио њен крај.

Ирма Баралија

Она није пушила и није пила кафу – увијек је наручивала зелени чај. Тренирала је пет пута седмично, понедељком фитнес, четвртком зумба а између трчање. Једном мјесечно је ишла на чишћење лица, маникуру, фризуру и сређивање обрва.

Факултет је завршила у року, учећи редовно и не пропуштајући никад предавања. Упорним, прековременим и стресним радом добила је стални посао.

Читала је све популарне књиге, пратила премијере свих холивудских филмова, понекад чак ишла и у позориште.

У двадесет шестој је остварила план и удала за zgodног и наочитог дечка. Након церемоније у отмијеном ресторану и седмодневног брачног путовања по обалама Грчке, узели су кредит – купили ауто, узели су кредит – купили диван стан и испланирали имати двоје дјеце прије Њене тридесете.

Јучер сам видјела Њену слику, у црном оквиру. У недељу ујутро, излазећи из пекаре, са хљебом у једној руци и новинама у другој, у Њеној двадесет осмој години живота, прегазио ју је ауто.

Ноћас сам је сањала како лежећи, притиснута земљом и каменом, обавијена тмином и црвима, још увијек чека да закорачи у Вјечност и мисли... мисли о свом савршеном животу као о једној испразној, површној, најкраћој краткој причи.

СТРАНАЦ

Врућина.
Капљице зноја сливају ми се низ кичму.
Лепљиве дланове бришем о мајицу.
Прича ми на уво тихим нервозним гласом.
То ми појачава знојење.
Удара као било у мозак... буп, буп... буп.
Не знам значење речи, само памтим форму.
Садржина још једног врелог дана у граду у коме
радим, живим, знојим се...

ИЗГУБЉЕНО-НАЂЕНО

Ушла је полако, одмерила нас присутне.
Стресао сам се од неке промаје која је ушла за
њом.
Упечатљивог лица и јаке грађе.
Махинално сам скренуо поглед у папир испред се-
бе.
Извинила се и нестала када сам подигао поглед са
папира.
Дупликат мене истраго ми се из тела и појурио за
њом.
Узалуд сам га штисао и држао ноктима заривеним
у потиљак.
Напустио ме је.
Сад овако транспарентан седим и даље са погле-
дом на празне папире у рукама.
Празни папири, празан ја.

ГОРЕ – ДОЛЕ

Макадамски пут водио је далеко уз брдо.
Пратио сам сваки облак и нисам много обраћао
пажњу на околиш.
Небо и камење закупили су моју пажњу.
Окретао сам главу, горе, доле... доле, горе...
Врх и дно.
Средина ме је прогутала.

МАСКА

Договоре се неколико младића да скину маску са лица смрти. Били су убеђени да ће то бити највеће откриће свих времена. Размишљали су када је погодно прићи смрти. Први младић је сматрао да треба ноћу стргнути маску са лица смрти. Други младић је сматрао да то треба учинити у болници, а трећи је само ћутао.

Једне ноћи, први младић је покушао да стргне маску са лица смрти и када је то учинио, видео је само проток времена. У исто време у болници, други младић је видео лице смрти испод маске. То је била рана нанета ножем времена, али ту рану смрти збринуше у тој болници.

Трећи младић је само ћутао, и смрт му се обрати – ти ћутиш као и ја, пред тобом ја – смрт нисам ни ставила маску.

STOCK 84

Градећи свој дом, Гавра није желео да се излаже трошку. Купио је само врата. Носио их је са собом и тако увек могао да изађе и уђе у кућу без обзира на то где се затекао.

Једном је затурио кључ, али није очајавао јер је знао да ће га кад-тад наћи. Потрудио се да кад-тад буде одмах. Машио се за цеп, извукао кључ, кроз кључаоницу га завукао у браву и откључао врата. Морао је и да их отвори да би вратно крило одигао од шарки и скинуо са штока. Крило је добило крила и летело на депонију смећа. Ту га је један сакупљач секундарних сировина пронашао и продао неком Јоци из Степојевца.

Неоптерећен радњама као што су откључавање и закључавање, улажење и излажење, отварање и затварање, Гавра је живео слободније. Враћања и поновни одласци су се изједначили, и тако спречили могућа разочарања услед повратка кући или избивања из ње. Гаврина кућа-рагастовка има облик правоуглог паралелоипеда неједнаких страница, али, за Гавру који не мари много за геометрију, она је прави славолук.

Дом је тамо где је рагастов.

КАНАРИНАЦ КИКИ

Умољавају се они који су први употребили израз „власнички пас“ да ми кажу назив и адресу њима сличне невладине организације којој сам намеран пријавити случај комшије Славише Јовића који није довољно при-

менио одговорно власништво над својим канаринцем Кикијем. Тај Славишин канаринац је у четвртак у 8:17 П.М. на два места погрешно када је цвркутао једну композицију Густава Малера. Кикија је хтео малер да Славиша није са њиме довољно увежбавао. Уместо да уложи напоре, буде уз њега и благовремено му укаже на грешке, он му пустио МПЗ да свира по цео дан, па да, као слухиста, запамти. То тако не може! Славиша није смео да се толико оглуши о педагошка правила. И до чега је то довело, питам ја вас! Тако се опходити према значајном делу великог композитора, то је удар на европске вредности. После се питамо зашто нас тамо неће.

ПРИДРУЖИВАЊЕ

Јесте, Марко се за време великог одмора посвађао са једним из седмог разреда. Псовао је уобичајено и традиционално, приликом чега је открио пол једног од родитеља псованог ученика. Разредна старешиница Биљана Вујкић је зато од Марка тражила да му дође један од родитеља. Ето, и та Биљана је политички некоректна. Она је, уместо *једно*, или барем, *неко*, рекла *један* од родитеља. Тај рецидив прошлости више нисмо могли да толеришемо

Једно од Маркових родитеља је поразговарало са Елеонором, новом разредницом. Она ће овде остати до априла, а после се придружује својим сарадницама у Црној Гори које такође раде на Пројекту. Псовке типа *мајку-оца* нису одрживе. Како због родне неравноправности, односно откривања пола генитора, тако и због

укидања граница и, где год је могуће, језичких баријера.

Важно је уклонити препреке у процесу придруживања, а то је дуг процес.

Бојан Билен

ПРЕД СПАВАЊЕ

Тренутак је светло стоне лампе и укус каријеса, поглед на штрокаву тастатуру и игру прстију и дирки. Машина тандрче. Најављује квар. Враћен сам празан. Тандрчем. Слова одсецају кришке времена и слажу их. Шансе су налик на оне из монопола. Идите до јужне станице. Ако прођете кроз старт, подигните 10.000. Смех је дебела девојка у нади да ће је неко мувати, празан леви цеп, водњикаво пиво и пљуга за пљугом. Бића трагају за проводом. Очекују, очекују и чекају. Обесхрабрена очајнички улажу труд и по предвиђању не испуњавају очекивања. Човечанство стаје у половину лимуна. Цеђ је сујета. Заједничко име за све столице је столица. Желе да седну. Зашто ниси добар, добар, добар, добар? Шта није у реду, реду, реду, реду? Небо је тиркизно, са црвеном линијом хоризонта. Смрвили су га и дали вам мрву. Каквог је укуса?

ТРИАТЛОН

То вам је знате оно; такмичење у трчању, пливању и бициклизму. Популарна спортска игра, нарочито међу београдским несташним дечацима, а Ада Циганлија, богом дата. Елем, три дорђолска несташка, неваљалца, склона недозвољеним и кажњивим радњама, решили да се „такмиче“. И крену они, тако, спортски обучени; патике, шортс и мајица. Трче пречицама и споредним улицама све до Аде. Ту, поскидају оно мало одеће, утрче у воду, пливају, роне, одређују свој циљ и памте освојене поене...

А сад, долази трећа дисциплина... Кримос и Дикси се лако докопаше бицикала прислоњених уз један стуб, и хитро и вешто збрисаше у залеђе једне старе зграду-рине осуђене на рушење. Ту их не види нико, а ни узбуна није дата за потеру. Ментол, никако да се снађе... Никако да дрпи бицикл (извините, не каже се дрпи и украде, но полицијским речником – „позајми“). Дохвати један, закључан... Други... Власник се јави, „не дирај“... Једва, у неко доба, докопа се једне „понике“. Дај шта даш. Неће се моћи носити са пајташима, но, важно је учествовати.

И тако, наста трка београдским сокацима и ћорсокацима, кроз дворишта и скривене пролазе... Стигоше на циљ, а ко победи, бог ће га знати. Пехара и медаља, ионако неће бити...

НОВА ИГРАЧКА

Више од једне трећине жена има вибраторе или „интимне масажере“, и притом доживљавају више рази-не сексуалне жеље и оргазма... Нова играчка из основе може промијенити ваш сексуални живот, тако и мој, – казивао ми пријатељ, Иван! Тако се учим, и овом спо-знајом да у тому нема ништа лоше, у завршници, орга-зам је оргазам... Ту ноћ био сам играчка у кревету напа-љених и гладних секса, студентика, и рекоше ми: – био си послушан, по нашој мјери и ванредно добар за игру у троје!

Ничег се не сјећам, како је то могуће да сам након пијанке и доброг облакавања у

ресторану „Каролина Ријечка“, то јутро дочекао у кревету мени непознатих студентика, и то с везом на ногама и одрешеном везом на рукама... бич, вибратори и неке справице по свуд око мене разбацано по креве-ту... Гутао сам зрак, будећи се тако жедан из кревета, још мамуран од алкохола претходне ноћи, – тражио сам воду. Из сусједне просторије дотрчи мени zgodна плаву-ша и упита: „Желиш ли хладно Карловачко пиво!“ „Ка-ко да не!“ – узвратих ја.

Каже се да увијек имамо довољно времена ако га употријебимо на исправан начин...

У ишчекивању да ће ми сад нова познаница казати „Вежи ме и ради што хоћеш!“

И што ћу направити?! Везат ћу је и отићи у нај-ближу биртију.

Дарко Бурмуџија

СЛУШАЛАЦ

Просторија је осветљена. Могу да пратим лица у покрету, а оно што све испуњава је глас. Не слушам га. Продоран је, трепери кроз светлост. Не слушам га ради властитих одговора, који нису битни. Ослонио сам се на руку и чекам. Набраја се мноштво речи. Контекст сам одавно изгубио. Можете ли нам рећи нешто у вези овога? Чуо сам питање. Рука ми је утрнула. Не знам о чему говоре. Не могу. Одмахнуо сам главом и помислио да зажмурим.

ТРАЖЕ МЕ

Траже ме. Лица из гомиле. Очекују новац... Они су могли да једу на својим коленима. Имају задах хране из уста. Не смета им ништа да ме и даље питају за новац. Ја више нисам припадник. Нисмо више на заједничким оброцима. Траже ме. Из страха. Безнађе им ставља маску. У тренду су. Учили су о револуцији. Сада не знају ништа. Плаћају слободу, а мене траже. Ја нисам припадник. Мене новац не занима, а они питају. Отуђио сам се из гомиле. Више нисам слободан. Не једем на коленима. Ни задах хране не осећам. Траже ме на фејсбуку. Повезани. Слободни. Траже ме, али више не једем своје бајате оброке. Покидао сам каблове. Лица из гомиле. Не чујемо се. Не желим слободу. Не. Мислим да постајем роб својих мисли.

Ладислав Варга

ОРЛОВО ПЕРО

Кад сам једном фрушкогорским ливадама јурио, још као дете, нађох перо од орла. Велико, лепо орлово перо. Нико од мене срећнији није био! Дигох га високо тада у руци и потрчах свом својом снагом. Чинило ми се да летим лакоћом орла.

Постадох младић. Тад орловим пером свој шешир закитих и заволах најлепшу девојку на свету. Ко тада од мене срећнији је био!? Сиромах бејах, не имадох ништа осим оног орловог пера. И моје љубљено девојче изневери ме. Рекли јој да се на овоме свету не живи лепо само са једним орловим пером. Њена добра женска душа прими ово срцу лако и остави ме. Нико тад од мене несрећнији не беше!

Сакрих орлово перо, јер срце ми већ не допушташе да га носим. И у душу ми се усели нека туга и ничим је не могадох отерати. Отад почех да увиђам да сви људи на овоме свету страдају као ја, неки чак и више. Зашто ми је живот тако невесео?

Поново изнесох орлово перо, али не бејах ни дете да се њиме играм, ни младић да се китим њиме. Тада га зарезах тако да од њега писаљку направим.

И пожелех да напишем нешто весело, али, ето, испаде тужно.

АНДРИЋ КОД МИХИЗА

Посетивши „Гибралтар на Дунаву“ односно Петроварадинску тврђаву, наш једини нобеловац Иво Ан-

дрић по повратку за Београд обрео се у Иригу на Фрушкој гори. У друштву са хрватским писцем Ели Финцијем посетио је елоквентног Борислава Михајловића Михиза, тадашњег најбољег књижевног критичара тадашње државе. После послужене сремске супе Андрић се захвалио Михизу на добрим критикама у листу НИН, а Ели Финци, очито љубоморан на славног писца, обрати се критички Михизу:

„Данас се мора писат' сасвим другачије нег' почетком вијека, јер прије полак вијека од Загреба до Београда путовало се пак 24 уре, а данас се стиже влаком за неких 6 ури, а авионом чак шест пута брже!“

Схвативши алузију и поруку хрватског писца, славни нобеловац луцидно му узврати:

„Да, драги мој Финци, возови и авиони јуре све брже, али жене још увек носе дете у стомаку девет месеци!“

Сви су се само слатко насмејали и наставили с ручком у кући иришког проте.

ПИЈАЧНИ ДАН

Пробијам се кроз пијачну гужву трудећи се да избегнем погледе продаваца. Увек ми је тешко да их одбијем када нам се погледи сусретну. Ако успоставимо контакт, осећам се као да избегавам најбољег пријатеља. Не, то не могу. Лутам погледом и не обраћам пажњу на слатке реченице које допиру са свих страна: „Ајде лепе свеже тиквице. Парадајз домаћи. Свежа мирођија...“

Игноришем звуке око себе усредсређујући се на празан простор. Потребан ми је тај простор да у њега сместим своје ноге и тело. Вешто се провлачим између препуних, разнобојних тезги, маневришући попут највештијих конобара усред летње гужве. Неки човек потеже безбојну течност из флаше Соса-Соле. Вода или можда ракија, питам се, иако ме то у ствари не интересује. Девојчица пиљи у мене стидљиво се скривајући иза маминих ногу, дотерана жена ме удара у ногу кесом пуном главица купуса и заборавља да ми се извини, поред мене пролази млада жена вукући колица... На тезги испред мене, на свежем домаћем парадајзу две муве се паре.

Нико ме не примећује.

ЖЕНСКО ПИСМО

Останем тако једном сама код куће. Беспослена. И гле чуда, спонадне ме жеља да пишем. Тек онако. Не, не о великим темама, ратовима, злочинима, светским

заверама и то. Не, никако. Хтела сам да пишем о малим стварима. И малим животима.

Наравоученије за мужеве: не остављајте никад жену саму код куће, осим ако није испланирала велико спремање. Ко зна шта јој све може пасти на памет. Да пише, на пример. Дакле, штета може бити знатно већа него кад у кући сам остане тинејџер који свакодневно прави журке. Тад је штета само материјална, а у случају саме жене, духовна, верујте ми на реч.

И тако, седнем за трпезаријски сто, најближи ми је, покупим из дечије собе папир и оловку, удахнем дубоко и ... станем. Осећам неподношљиву потребу да одем до тоалета. Где баш сад, нервирам се! Журно пишким и поново седам за сто. Сад ме сврби нога, па леђа, онда провирујем кроз прозор, у страху да неко не наиђе. Подсећам себе да сам увек желела да пишем. И шта сад, постављам реторичко питање. Немам тему. О свим важним стварима већ су писали велики писци. Велике романе. А ја волим кратке форме и теме налазим свуда око себе. Када немам папир.

СВЕТОВИ

Био сам још сасвим мали дечак кад сам пожелело завирим у туђе мисли. Светови у главама других људи, имали су за мене магнетску привлачност. Мислио сам да ћу, када порастем, успети у својој намери и припремао се за тај тренутак. Замишљао сам га као врло посебан и свечан. Могао бих чак рећи – свети тренутак. Читати мисли другом човеку, еј, није то мала ствар! Очекивао сам сусрет са гомилом углађених, интроспективних мисли које ће ми омогућити да у потпуности спо-

знам чаробне светове других и пишем о њима. Прелазећи улицу тог јутра, чуо сам још један глас у својој глави: „Мајмуне један, ‘де гледаш, бре, да л’ си ти нормалан, бре, ало!!!“ Тада схватих да сам успео.

ПРИВЕЗАК

Прошао је кроз толико руку, а и даље сваки отисак чува и сваки додир памти.

Прво су ту били многи радници. Они су га својим grubим шакама, уз хиљаду истих оваквих, скидали са траке и паковали у кутије. Онда су кутије доспеле у нове руке, тамне и сналажљиве. У ранцима су црнци држали гомиле оваквих привезака, или у капутима које би отварали пред пролазницима, као у филмовима. Викали би *Пет за евро*, да, и на српском поред главних европских језика. Неко ко уме да чека могао је наћи и њих шест по истој цени. Наравно, била сам то ја. Али овај привезак није тако дошао у моје руке. Паризом сам шетала 2009. године, док је привезак стигао две године раније. Пренео их је у свом новчанику преко неколико граница неко кога више не знам.

Памти он све те руке, али свиђа му се овде на полици, свиђа му се како га не гребу кључеви у торби, већ га прекривају трунке прашине и носталгични погледи.

ПЛАТОНСКА

Каснила је пола сата, и није се ни извинила због тога. Само је ушла уз осмех, пољубила ме у образ и помазила Кера који је почео да заскаче њену ногу. На газду. Продужила је до моје собе и села је на кревет прекртивши ноге, извадила скрипта из торбе и пружила ми их. Декламовала је кости шаке као навијена. Легао сам на кревет ослонивши се на десну руку и гледао ње-

не ноге, не пратећи шта прича. Био сам дискретан са погледима, али такође сам користио сваку прилику да је случајно дотакнем. Правила се да не схвата, а опет, приметио сам да јој је рука задрхтала када своју нисам склонио са њене готово пола минута. Желео сам да легне поред мене – тако бих добио прилику да прстима клизим од њеног *ante bacium*-а до *os lunatum*, да је фиксирам погледом све док не почне да дрхти од жеље, и онда је коначно пољубим. А после тог пољупца нећемо моћи назад. Она је и даље тврдоглаво седела на ивици кревета, чврсто стегнутих ногу.

ЗАКАСНЕЛА ПРИЧА

Не знам да ли сам закаснио за неку причу о себи. Ако у овом моменту уопште има потребе за њом. Тренутак је јединствен. Дешава се први пут, вероватно се не понавља... Док летим, тонем, не стижем ни да размишљам о томе. Но, осећам да ми нешто силно недостаје. Нешто у телу, нелагода боље речено, као да сугерише кајање. Кајем се због нечега? Да ли постоји уопште неко осећање? Зашто неко не преовладава у тренутку када..? Када шта?.. За тренутак губим оријентацију. Око мене и у мени појачава се конфузија... Неког момента нема ничег материјалног поред и око мене, долазе затим, ниоткуда, људи нејасног лика, неки чудни објекти нејасних контура који као да се увијају у плаветнилу и црнилу неба... Све титра па умирује... Нешто, што ни на шта посебно не личи се смањује, увећава, долази, одлази... расплињује... Нестаје... живот?... Имам потребу да нешто гласно кажем. Нешто јако, драматично, да чује небески свод. Све ми се губи. Летим, не знам у ком правцу, ако овде уопште има правца, у простору где нема било чега, звукова, сећања, осећања.

Да ли су ово тренуци који воде и крећу се ка некој трајној и потпуној неизвесности односно...? Лет у празно... је такоо... непоновљив... Осећам блаженство. Мисао излази из мене. Гледам је, лебди... Да ли је то ОНО?... ОНО!? Не стижем да ли из незнања или страха?... да створим неки стабилнији став о томе, да прихватим да је то...

ЈА

Ја, кратка прича, родила сам се у беспућима луде главе једног трећеразредног пискарала и одмах постала свјесна чињенице колико је мала вјеројатност да ће ме итко прочитати. Као и осталим причама из те мрачне забити његова мозга, тако је и мени највећа жеља била пронаћи своје мјесто у каквој књизи, књижевном часопису или, ако ништа друго, барем на интернету. Нисам знала како бих то успјела ни како привући пажњу читаатеља на себе, али сам знала: останем ли овдје и дозволим ли да ме такав аматер напише, мој се сан никад неће остварити.

Што ја овдје радим? И што ће ми аутор? Не требам га! А посебно не оваквог! – мислила сам гледајући га како по цијеле дане сједи на балкону или зуре у Сунце.

И тако сам одлучила: одлазим и написати ћу се сама!

Немам што изгубити! Сигурно ћу испасти бољом но останем ли овдје, у овој рупчаги чекати да тај неписмењаковић својим стилем уништи сву моју оригиналност. Тако сам одлучила и већ му се слједеће ноћи ишуљала из главе, побјегла у велики град и у њему се дала у потрагу за бољим животом и литерарном срећом.

И ево ме ту пред вама!

Марија Вујовић

ИСТА ПРИЧА – НОВА УЛОГА

Разговарам са кћерком.

Знаш ли да је Данила положила онај тешки испит?
– питам је.

А знаш ли ти, мама, колико пута си ме то питала?

Нешто ме штречну. Познат ми је овакав разговор.
Да, пре тридесетак година причамо моја мајка и ја. Пи-
та ме:

Јеси ли чула да је стигла Манда из Енглеске?

Па, добро, мама, колико пута ћеш ме то питати? –
одговарам питањем.

Е, срећо моја, да знам да сам те питала, не бих по-
ново. Приупитаћу те ја, сигурно, још који пут, одговара
ми мајка.

Иста прича, исти дијалог, само ја имам нову уло-
гу.

ОГЛЕДАЛО

Као средњешколка сматрала је да није лепа и да су њене другарице много привлачније од ње. Избегавала је да се огледа, а када би то морала, погледала би се само овлашно и на трен. Са годинама се мењала, попримила је нешто специфично у држању, ходу и целокупном изгледу. На студијама медицине заокупљала је пажњу колега које су се утркивале ко ће седети поред ње на предавањима и бити уз њу на вежбама. При крају студија слушалицама је прегледала болесно срце дечака, гледајући га с топлином благо му се смешећи. Дечак је својом слабашном шаком додирнуо њену косу и тихо јој рекао: – Ти си не само најбоља него си и најлепша.

Када је обавила преглед, стала је испред прозора и загледала се у своје лице. Зрачило је племенитошћу и добротом.

– Боже, па ја сам заиста лепа!

БАЛКОН

Соба са два прозора. Без завеса. Без балкона. Дрвене, искрзане по ивицама жалузине. Висе беживотно. Висе попут сувих, испуцалих грана тужне врбе у касну јесен. Један кревет. Велики. Брачни. Бели чаршави, згужвани у угловима, и браон ћебад сложена у дну. Стона лампа црвеног абажура и стаклена, пепелом умазана пиксла. Ту су на улубљеном дрвеном сточићу, са десне стране, оне до прозора. Без миљеа. Слика на зиду. Море запљускује марину са бродовима, и један рибар са шеширом. Леп призор. Лоша слика. Урађена на брзину. Траљаво. Ја знам кад је слика траљава, бавим се сликарством од кад знам за себе. Избледели, похабани ћилим на поду. На њему стојимо. Мрвице од хране расуте по ћошковима. Заробила их паучина. У купатилу пожутели лавабо са тушем и рупа под њим, са металном мрежом преко. Ваљда уместо кабине, или не дај боже каде. Није ми се допала соба, и предложила сам му да потражимо други хотел. Пристао је.

– Ипак је лепше са балконом. Због оних сточића за кафу. И ваздуха – рекао ми је кад смо кренули даље.

У потрагу.

ДВА БЕЛЕГА БЕЛА

Ево ме опет. Овде. Пред огледалом. Гледам у себе, а видим само њих. Упечатљиво су бели. У угловима усана бљеште на тамној кожи, препланулој од сунца.

Два белега. Стоје непомично, ту где им није место. Безобразно и дрско нарушавају лепоту мог младог лица. Лекар ми је рекао да су од стреса, и да нема лека.

Када се осмехујем, једва се примећују. Сакрију се у јамицама и вребају из сенке образа.

Од када су се појавила, два белега бела, ја се стално смејем.

МОЛИТВА

Сушим се. Умирем. Ја сам цвет и потпуно је нормално да се на овој ненормалној врућини сасушим на мртво. Ових дана жега не престаје. Сунце упржило и нигде облачка на небу. Све плаво над нама. Цакли се свет на јаркој светлости. Треба ми воде, а нема ни капи. И неће киша. Мајку ли јој безобразну! Сунце ме храни. Сунце ме убија. Пришла ми јутрос она мала бубамара, она тачкаста, што се мува кроз башту већ недељама. Мало смо седеле, причале, и молиле за кишу. Каже, жао ће јој бити ако се осушим. Па и мени ће бити жао, али шта ћу друго, кад ми без воде нема живота. Пре три дана развио ми се један пупољак. Мученик, покушао да рашири латице. Није му било спаса. Ево га на земљи, лежи ту крај моје стабљике, упокојен и пре него што је рођен. И где ли је сад моја баба Јела. Где си сад, Јело? Сад кад ми највише требаш. Негде одозго гледаш на мене и лобираш за кишу. Хоћеш да помогнеш, знам то. Умре ми Јела прошлог лета, онда на исту овакву врућину. Сасушила се, мученица. Мало су ме онда заливали унуци, фина нека деца, мало су долазиле ћерке, ал' прође и то сретно доба. Сви некуд несташе. И ево сад не-

ма ко, нема ко да ме залије. Па се молим. Молим се Јели, и молим се Богу. За кап. За само један пљусак. Биће довољно.

Бојана Герун

О ПРИЧИ И ДРУГИМ РЕЗЕРВАТИМА

Прича, таква каква је, не може носити статус заштићеног добра, јер ма колико имала сличности са водопадима, резерватима шума, пећинама, клисурама, изворима и осталим феноменима, не може се сачувати и тако постати аутохтона и репрезентативна. Не ради се ту, пријатељу, о нетакнутој природи. У њој нема места атрактивним висоравнима, падинама, бесловесним пејзажима, разуђеним обалама, сталактитима и љубитељима. Има у причи покушаја да се изгради брана разним марифетлуцима и акумулацијама, мада прича, ипак, бива потопљена и недостижна љубитељима нетакнутог и природног. За оног који покуша да допре до ње, назреће само њене боје и свечано ће изјавити да то што је прочита варира од светлосивоплаве на обали до модре у њеном дубинама. Читаоци се уливају у њу снагом својих кубика. Тада дође до подизања водостаја приче, а они који разликују њене боје, каткад проговарају о угрожености флоре и фауне коју собом носи то станиште птица. Они који, у ствари, назире и слуте њене боје, желе да продру и до оних њених делова који нису уређени за посетиоце.

УКРАТКО

Када реч мирише, цвет може и да смрди.

УЗАВРЕЛОСТ

Шеснаесту је напунио, баш о Видовдану. Школски је распуст. Преко дана је на реци, купа се са друштвом, посматра девојке око себе и осећа чудне немире који му долазе из трбуха. Често га облије стид због надолazeћих врелина у међуножју па легне потрбушке или похита у воду да се расхлади. Ноћу никако да се домогне сна, дрхтаји му се шире по целом телу, нешто узаврело је ушло у њега и хоће да провали. Лежи тако и уздише, руке је подвио под главу, поглед упро у таваницу. Не сме да додирне сопствено тело, опећи ће се и пробудиће старијег брата. А он га жмирећи посматра, зна и сам да је исту муку имао у његовим годинама. Гледа га и би му мило – омужевио је, помисли, па се тихо у себи насмеја. Мораће сутра с њим да поразговара.

РАВНО ЧУДУ

Те године је у наше село рано грунула зима. Затекла ме је неприпремљеног, без огрева и хране. Преморен, гладан и смрзнут склупчао сам се у хладном кревету и поред привида топлоте коју је пружала шкиљава петролејка. Борио сам се са сном, који је налетао на очне капке, али гладан желудац није дозвољавао да се склопе. Тражио је своје следовање и грчио се до бола. Помислим, да ми је бар чаша топлог млека, све муке би ми нестале. С тим мислима сам утонуо у сан и гле чуда, покојна мајка ми пружа велико лонче тек узвареног млека. И таман да га попијем, из сна ме трже чваризање

врата. У доворотку стоји анђео, а на шамлици поред кревета пуши се шоља врелог млека и уз њу топла, мирисава погача. Мора да је мајка по анђелу послала ове ђако-није.

ПОСЉЕДЊА ИГРА ПАУКА

Налегнут на обод црне рупе зезао се, не марећи за њезине осјећаје. Гравитационе силнице двију звјездица користио је попут боладораса. Тај црни свемирски паук, длакав и огроман ждерао је све што му се примицало, на свеопће весеље астронома. Нашли су црну рупу, која је начас и свјетлећа црна рупа. Но, њој је било доста његовог одвратног слињења. Исплазила је језичину, и у обратном смјеру од казаљки сата облизала своју ивицу, повлачећи паука са плијеном у своју нутрину. Обожавала је то мало боцкање попут праскутавих жвака. „Јеси видио? Јеси снимиио?“ – вриштали су астрономи у навали адреналина. А она би тада свечано набацила небулозни вео и звјездицу иза уха.

ДУВАРИ И ЗИДОВИ

И раније су постојали зидови... али су постојали и дувари. Дувари су били зидови наших кућа који су нас, као птичја гнезда, ушушкавали и чували од свега што нас је у спољашњем свету вребало. Међу дуварима ширили су се мириси љубави помешани са мирисима сарми, пасуља и суве сланине. У полумраку соба, невидљиви, лебдели су наши снови. Раније, кад није било нехигијенски спавати у истом кревету, спавали смо уз мајке и баке, када смо поодрасли, спавали смо стиснути једни уз друге, мешали смо своја маштања и снове – Ја ћу вечерас да спавам уз дувар, сутра ћеш ти... Дувари су чували наше снове да их не однесу спољашњи ветрови. Сада имамо зидове, дувари су, као и све друго што је застарело, заборављени. Зидови нас деле и када смо у истом стану. На мом зиду су моје слике, на мојим полицама моје књиге. У мом кревету сам ја, моји снови су само моји и не мешају се са другим сновима. Како би било лепо загрлити драге особе, помешати дланове, па стиснути уз дуваре мешати снове толико дуго да се више не зна који је сан био чији на почетку.

ТАКО ЈЕ МОГЛО ДА БУДЕ

Још две дуге станице до последње. У аутобусу је остала само она и жена неодређених година измучена животом и теретом бројних кеса које вуче са собом. Букка је заглушујућа, аутобус је стар, прљав, као извучен

са депоније. Подсећа на старца коме није стало до живота а камоли до купања.

– О чему ја то мислим? – запита се, па опет настави да размишља о аутобусима у којима се у последње време вози. Испред лица појави се рука са легитимацијом контролора. Пружа му карту, није поништена јер зна да на њој нема новца. Он је приноси валоризатору: наранџаста боја и упозорење – *немате довољно кредита*. Он је упитно гледа.

– Зашто сте ставили ту боју као упозорење, то је лепа боја, боја невена, боја наранџе, није за плашење... волим наранџе – каже она.

– Волим и ја наранџе, но... – смеши се контролор.

Њених је година, дебељушкаст, доброћудан. Она слеже раменима, немоћно, он се и даље смеши. Последња станица.

– Завршавам смену – неочекивано каже он.

– А да купим две наранџе? – пита она.

Тако је могло да буде.

РОТАЦИЈА

Тачно у поноћ затвара прозор и гаси лампу, потом из замраченог простора посматра неонски одсјај улице:

чопор незбринутих паса у изгладнелој игри око мајушног плена;

из жутог таксија помаља се погрбљена прилика, тетура до капије и промрзлим прстима покушава да откључа зарђалу браву;

испод разбијене сијалице нејасна прилика безуспешно покушава да упали цигарету, док се пламен гаси са сваким налетом ветра;

плес папира и најлонских кеса неспутано кити дрвеће;

изненадна бука, ротациона светла кола хитне помоћи, у садејству са полицијским, скрећу пажњу са тривијалних детаља, на знатно животније.

У том тренутку пожели да истрчи из затамњеног заклона, да учествује, доживи ту изненадну околност. Уместо тога поглед усмерава ка унутрашњости себе. Ротациона светлост боји зидове у мраку и собу чини неописиво моћном.

ДОДИР ТОПЛИНЕ

Лазарус јој се заиста допао већ у наговештају, иако о њему лично готово ништа није знала. Али написао је ту предивну причу о Мари и два мала сунца, која су се истог тренутка населила у загушљиву собу и обасјала њен засенчени простор. И да није било тог случај-

ног виртуелног контакта, мада у случајности све мање верује, њен хоризонт остао би ускраћен за једну нову димензију.

Након ове авантуре више ништа није било као пре. Ноћи су постале превише хладне и предуге у ишчекивању да несвакидашња светлост, два наранџаста одсјаја оформе пројекцију кретања. И ко зна у ком би је смеру одвела та небеска чаролија да се оног судбоносног јутра једно сунце није угасило.

Осујећена за дашак топлине, отиснула се у потрагу. Пратећи магнетне трагове, знала је да ће га пронаћи негде у стратосфери. Потпуно једнако као што је *његова* Мара морала да пронађе сродну душу, тако је и она морала да пронађе непознатог творца – да осети снагу креације на *сopственој кожи*.

Од тада не комуницирају често, али поред његовог имена на компјутеру стално светли мало наранџасто сунце.

СЕНТЕНЦА

Из утврђеног чињеничног стања произилази да је тужилац повређен у саобраћајној несрећи у којој га је као просјака са једном ногом прегазио аутобус и одсекао му и другу ногу. Тужилац је тужбеним захтевом тражио да суд обавезе привредно аутобуско друштво на плаћање ренте. Тужбени захтев суд је одбио као неоснован. Тужилац се пре овог несрећног случаја издржавао као просјак с једном ногом, па му губитак друге ноге може само знатно увећати приход у његовом занату и тиме му осигурати егзистенцију. Приликом одлучивања о накнади штете у виду ренте по основу изгубљене зараде, суд је обавио одговарајуће вештачење преко вештака медицинске и финансијске струке, којим је потврђено да тужилац нема право на досуђење ренте, а при том ценећи и занимање тужиоца, односно чиме се он бави, као и да ли своју досадашњу делатност уопште може да обавља.

ЈЕДНО СЕЛО

Једно село је добило крила, одлетело је у град. Сеоба је кренула спонтано. Била је ничим изазвана. Кумовала јој је криза. Уместо да буде добар домаћин, свој на својме, село је добило крила и одлетело. У граду је морало свашта да ради да би преживело. Куће у селу су остале пуне, имања запуштена, а земља у парлогу. Старији сељани остали су да се брину о себи. Све младо и радно је одлетело у град. У граду се село раширило, раштркало се. Добро се слагало са другим селима. Измењало се са њима, тако да више није личило на себе. Ни село у старом крају више није личило на себе. Школа је била затворена, није било ђака. Није радила продавница, а ни кафана. Ништа није радило. Једино су старци и старице давали знаке живота. Најпрометнији је био пут који води према гробљу. Гробље је расло, гутало је оно мало преосталог становништва. А коров је гутао све, само није могао сам себе да прогута. Раширио се па је и он кренуо прашњавим путем, у град.

ГАЛЕБОВИ, РЕКА

Рука се издужује сваки забачајем хлеба чинећи тако мост до друге обале реке.

Комади хлеба лете кроз кристално чист ваздух. У слободном простору траже место за пад. Бура концентричних кругова.

На почетку беше пар галебова, а онда је долетело читаво јате. Кликтало је и отимало се око баченог хле-

ба. Галегови су слетели на воду. Тиха паника ногу испод површине и грациозни мир. Репићи што стрше.

Галегови су кљуновима грабили расквашени хлеб. Плес белине наспрам титравих сенки. Сусрет света и антисвета.

Пожелех да полетим. До одем негде на шољу то-плог чаја. Да тихујем као вода. Да избацам сву немоћ, болест, страх, бол и лудило цивилизације. Да у себи ве-жбам Мунков безгласни крик. Јер зиме су овде неопро-стиво дуге. Понекад трају и преко целе године.

НОВА ЈА

Ја се мењам. То је тако стварно. Морам признати и пожељно. Знам, имала сам доста лоших навика, дане пуне безвољности и заваревања. Треба скратити тај број обавеза у дану. Добро то каже психолог. Одстранити непотребно: гледање серија, трач-партија, та ситна оговарања... Нисам ваљда ниска душа. Ако се боље организујем.... Ево, сад ћу направити списак својих циљева и ставити на неко видно место. Ма шта ставити, урамићу лепо и обесити на зид. Добро је па сам разумела своје погрешке. Добро, нећу да се кајем или кривим. Не морам сву кривицу на сопствена плећа. Ево, већ нека два сата размишљам кад је то после факултета кренуло лоше. Нећу више губити време на интернет. Чини ми се да превазилазим своја лоша искуства из прошлости. Осећам талас енергије како ме сажиже. Свакако, пронаћи ћу додатни посао да отплатим кредит.

Шта, зар су већ три сата, гледам у сат на компјутеру.

Одлазим у кухињу и стављам воду за кафу.

Брзо палим ТВ. Ох, па скоро да пропустим шта ће он да јој каже...

БАЛАДА О ВЕЗИ

Ми смо морали једног дана бити баш овде, у малој дворишној кући без гријања у предграђу велеграда, на перону животних дешавања. И док те окривљујем да ниси био у стању да нађеш посао у струци, да будеш

инжењер, већ се мучиш као ноћни чувар и ја скупа с тобом, знам да смо се морали наћи. Својим првим отказом на послу када сам одбила да са шефом проведем викенд, моји изгубљени конкурси пропалих шанси, твоја велика љубав која се изгубила с првим који је био у стању да купује поклоне. Док смо чекали праве љубави и истинске шансе, добили тај нечујан корак ходајући подстанарским собама, док смо очекивали да ће промена доћи, нашли смо једно друго у незнању живота у киоску са брзом храном испред Бироа за запошљавање, још увек се тешећи да је ово само пролазно стање.

Док вани мраз леди окна, ти стављаш дрво у ватру и грлиш ме. Кажеш да ме волиш. Ја те гледам. И праштам нам обома.

НЕУХВАТИВА ДУГА

Једно јутро пробудило ме неко чудно куцкање на мом прозору. Тргнувши се из сна, чуо сам како киша лије низ кров моје куће. Ослушкивао сам лагане ударце капљица од, сада већ потпуно мокро, тло. Покушавао сам их бројати, али, превише их је одједном падало. Сан је поновно почео овладавати мојим тијелом. Мисли су ми у једном тренутку постале црне. А већ у другом тренутку сједио сам на прозору с погледом упртим према небу. На небу сам видио чудесан приказ. Дугу! Сјетио сам се оних старих прича да се на једном од крајева дуге налази ћуп са златницима. Брзо сам навукао на себе кабаницу и похитао према дуги. Ишао сам према њој; трчао преко поља, провлачио се кроз грмље, прелазео мостовима преко ријека... Дизао сам руке према том чудесном ремек-дјелу на небу. Но узалуд, јер су ми ти лагани потези киста с бојом по небу непрестано измицали и бјежали. У коначници сам и одустао, јер сам већ предалеко био отишао од куће. Можда су и истините старе приче. Али то сигурно нитко неће доказати... Неће, зато што је дуга неухватива.

ДА КОМШИЈИ РОДИ ТРЕШЊА

Мој комшија није човек најпожељније нарави, али има најукусније трешње у комшилуку. Срећом, он много воли да пеца и увек са собом носи и своју нарав. За то време његова велика трешња украде децу околним игралиштима. Никоме није јасно каква је то сорта трешње, те је укуснија и од оних са пијаце и од оних из продавнице. Због тога је, ваљда, комшија и тако љубоморно чува и спреман је да пусти нарав на свакога ко се дрзне на њу испети.

Иако он баш и не воли децу, клинци кажу да им је комшија најбољи провајдер у крају. Откако је околне зграде обасуо својим вајерлес сигналом, друштвене мреже су процветале, а игралишта опет опустела. Изгледа да му до интернета није стало као до трешње па његова нарав још никога због тога није пожурила.

И тако... комшија је део наших живота више него што може и да замисли... Захваљујући њему, дружимо се сезонски – када трешња роди, и виртуелно – када пусти сигнал. Једино игралишта опусте. Он ни не зна колико га сви много волимо, а најтужније од свега је што не би био срећан када би сазнао зашто.

РЕЧ-ДВЕ О ЧОВЕКУ

Дође тако час када се човеку попне из дупета у главу, када схвати са ким је и на шта је губио драгоцену време, а за кога и за шта није имао времена због своје глупости.

И онда се човек удари по челу, уместо по дупету и спозна да је лето већ одавно прошло, и да та хладноћа око њега само говори да је пао снег – и ништа више.

Човек схвати да топлина нема везе са летом, него са човеком, са његовом главом и његовим дупетом.

Битно је да човек схвати.

Доната Думичић

ОБЕЋАЊА

Има на овом нашем свијету свега, много људи ал' мало пријатеља. Сретала сам на путу свом разне догађаје, неке сретне, неке невеселе. Питам се тако већ неко вријеме како и зашто то неки олако дају обећања? Обећања су, драги моји, често као маслачак, њежна и лијепа, ал' одлете у вјетар. Па ипак поштујте дата обећања, јер једино тако можете поштовати себе, а како да вјерујете оном којег не поштујете!! Како? Ма знате шта, нећу ни тражити одговор, њима њихово, а мени моје – нек твоје буде по твом.

НЕШТО КАО САГА

Одавно заказале састанак, негде између ноћи и дана, између пустаре и оазе, без сведока – очи у очи. Једна у сивој одежди, са црном марамом, ни мушко ни женско, успорена, свој долазак најавила лелеком, заузела гард напада. Друга нага, миришљава од снова, крилата. Из погледа јој се можеш напиту воде изворске, од додира душу залечити.

– Зашто ми пркосиш, не даш да својом мрежом овијем себе и овај свет? Зар не видиш да ја, Тама, господарим временом? Дружбенице ми Туга, Бол, Очај. А, ти – да л' те ико прати?

– Ту сам, Светлост, иза мрака. Послала ме Нада, замолила Вера, Он довео, да се суочимо.

– Које оружје си припремила за двобој? Имаш ли сузу у коју ме је Несрећа обукла? Дај ми доказе да си опиљива! И та Срећа којом си се умила, не питаш се да ли је варљива.

– Мој штит је Љубав, од Свевишњег дата, Праштање. Те две сестре, удружене, научиле ме како да те се не бојим. Како да избегнем сенке Мржње, Похлепе, Сујете од којих плетеш своју мрежу. Узалуд ме пратиш, неухватива сам!

Тама се мало залелуја, пови над овако моћним оружјем. Када уз то дође и реч, Света, од помирења саткана, најбоље је закопати ратне секире.

– Поштујем твој мрак, ако га не можеш осветлити!

– Поштујем твоје светло. Немој га гушити!

Урош Ђорђевић

Желим да проведем више месеци у Будистичком храму, где ћу срести себе.

Желим да се попнем на Олимп и да урлам и опонашам звуке светих животиња.

Желим да посетим Белу кућу и плунем испред њених префињених врата, а онда да бежим од напуцаних, набилдованих ликова који глуматају обезбеђење.

Желим да одем у Шкотску и да се опијам, побијем са конобаром а да онда заједно са њим играм уз њихове народне песме.

Желим да упознам Конибо и Хиваро Индијанце насељене у Горњем Амазону и да окусим напитака који ће ме одвести кроз незаборавни пут.

Желим да засвирам гитару на некој пирамиди у Египту и да запевам песме старих Богова.

Желим да отпутујем у Азију и пронађем прелепу Јапанку бледе коже и равне, црне косе која ће ме научити тантричким тајнама Истока.

Потом бих написао један одличан путопис.

Драгиша Ераковић

ХИЛАНДАР

Занемело стојим пред светлошћу. Сада сам овде после много година и много пређених километара.

– Помоз Бог, рекох.

– Бог ти помогао, отпоздрави ми седи монах.

Уђосмо у њедра манастира, ћутке. Више нисмо разговарали. Сада смо ћутали. Манастир је причао

БРОД

Сви су на броду нестрпљиви. Са палубе ћутке гледају. Даљина је у магли... Надају се. Сви би да загрле наду... За тренутак наста жагор, нервоза, а онда опет тишина. Погледи су упрти у прамац који сече таласе... А таласи знају, да тамо где плове нема луке. Да је то брод који нема наду.

ЕМА

Минут до осам, минут до осам, пола минута до осам. Имам пола минута да се саберем и уђем. Железнички сат одзвања косећи се са хукањем воза. Подрхтава тло а нема га на видику, сем паре која се пробија између реда чемпреса. У Паризу је седам, у Истанбулу девет, а ја бих да нисам ни тамо ни овде.

Осам и минут. Отварају се тешка челична врата прашких возова, излазе ормари кожне обуће спремне за калдрму и љубавне шетње, излазе капути пуни мириса претходних живота и ненасмејана јутарња лица. Бледа сам, знам, јер ме подједнако бледо гледају заобилазећи ме док стојим наспред перона. И даље излазе, милиони жамора, шушкања, хода, излазе брзо а ја се надам да ће заувек наставити не бих ли морала да уђем.

Осам и пет, последњи позив путника. Сама на станици, чујем ветар и храпави глас који као да изговара „Ема, или уђи или крени ка излазу“. Магла свуда. Не видим шине и воз као да лебди без путника и тежине. Чујем секундару, чујем срце јаче од мисли, чујем себе која запомаже не би ли јој неко рекао шта да ради. Чујем штикле, ход, а видим маглу. Чујем кораке који долазе, а не видим тело. Чујем зveckање кључева, видим три њена, мени добро позната, а испред мене тешка опорост ваздуха. Видим стопала, ноге, најлон чарапе скривене капутом. Распуштене плаве косе увијених крајева, магла с њеним ликом, плавог погледа, на метар испред, проговара хуком одлазећег воза. Гледам јој лице, чујем

локомотиву која се удаљава, претражујем успомене, листам давна збивања; дозвола бих је, ал' немам гласа.

Девет и девет, чекам аутобус до аеродрома.

ЗАЉУБЉЕНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Уобичајене набавке за куцу, жена, кћеркице, уредно испеглана униформа. Да ли је постигао идеал? Можда, да није било алергије и досаде. Станица. Иако је имала јединствену, умиљату боју гласа, није се замарао њеним проблемима с комшилуком. Седам дана. Поново се јавила, представио се надимком. Копкало га, како ли је изгледала.

Негована бринета, допала би се сваком мушкарцу, збунио се, паметна, нормална. Јављао јој се редовно, беспрекорно све, размишљао, била је изазов. Колеге су некако сазнале за њу, али не и за њега.

Замолио је командира за премештај. Неће је више ни видети ни чути, нестаће једноставно. Био је јунак у Сарајеву, на демонстрацијама и на Косову, али не и овде и сад пред једном тако крхком и малом женом. Нису му пролазиле главобоље. Јутра су му била најтежа, чинило му се да чује како му она нежно шапуће колико мисли на њега...

НОВИ ПОЧЕТАК

Није се тамо никад осећала добро, а сви су мислили да има *сјајно* радно место. Инострана фирма, добра плата, лоши међуљудски односи, исфорсиране барбике и потиснута бисексуалност на сваком кораку. Живот без љубави утапа се у агресију.

Није хтела да се разголићује или да се сексуализује. Десило се неизбежно. Морала је да оде, исувише се

разlikovala od ostalih. Neминовност новог почетка, али и обиље брачних понуда. Научно је утврђено да постоји такозвани ген за срећу.

Био јој је потребан одмор. Кренула је својим црвеним југом. Судар се десио на само пет метара од ње, није очекивала да ће бити застоја на граници. Дала је изјаву, сви су били предусретљиви, одужила се читава процедура. Кафа. Налазили су се тик на корак од ничије земље, уздахнула је, омамио је мирис пољског цвећа и бензина. Осетила је, по први пут, да не треба да иде, да зна где припада.

ТРАГИЧНИ КОМИЧАР

Почињем себи да личим на јунака античке трагедије. Проклетство због нарушавања устаљеног поретка, гнев недосежних божанстава. Трагичка кривица која се огледа у мојим немирним трагањима и казна у немогућности да откријем смисао свог постојања. Негативни јунаци који ометају сваки мој покушај да се ослободим и престанем да грешим. Чекам пети чин. Заправо, можда је тај пети већ отпочео.

Трагедија мог посла се огледа у мојим комичним сукобима са светом. Неспоразуми између околине и мене набијени су напетошћу и нерешивим задацима које покушавамо да решимо, али нам не полази за руком. Ја идем на једну, они на другу страну. И ја заплачем кад они почну да се смеју, а њима навиру сузе кад мене обузме незасити смех. Чини ми се да се никада нећемо спријатељити. За све је крива ова неконтролисана страст коју осећам према свом занимању и позиву. Али, још увек не желим да престанем да пишем.

ТАЈНА

Да ли знате како је то чувати тајну? И не рећи је ником. Ни себи. Ни тишини. Ни тами. Да ли знате како је то робовати себи? Бити сужањ истине у тами. У гробу. У тишини. У тврђави сазиданој од безгласја.

Да ли знате како је то сневати будан? Као по казни. Или по проклетству. Не моћи уснути. Робовати ја-

ви. Клањати се свитању које долази по честицама мрака.

Да ли знате како је то живети са тајном? Мрзети је и волети. Делити јој благослове и клетве. Миловати је и ружити. Отровом појити, после је лечити. Целивати је као икону, чудотворне мошти. Спаљивати је као урок, газити је ногама. После је подизати као дете.

Да ли знате како је то живети са тајном? И не рећи је ником. Ни свету, ни Богу, ни мајци, ни себи. Ни тишини. Прећутати. Да се не сазна. Да се не открије. Јер је грех, јер је стид, јер је за осуду. Јер је касно да осетим љубав. Овако стар, уморан и сед.

ПРОПОВЕДНИК

Он је пророк. Милосрдни проповедник Бога. Исцелитељ убогих. Чудотворац. Молитвеник. Са покајним сузом стаје пред олтар. Метанише. Крст целива.

Он је побожни грешник. Смртник. Човек тек. Несвестан себе и своје кратковечности. Он је преподобни лажљивац. Блудник. Јеретик. Чедоморац. Издајник Христа.

Стар, али леп. Као какво чедо свевишњег божанства. Муж, отац, син, брат. Пријатељ, љубавник. Самац. Као пустињак, као подвижник. Сам и пуст као камен. Као гроб.

Мрзи јутро. Мрзи предвечерје, ноћ и дан. Мрзи време, простор, људе. Мрзи ваздух, ватру и воду. Мрзи небо, презире земљу. Гнуша се гласа, тишине се плаши. Са анђелима ратује, демоне проклиње. Себи се клања.

Он је тужни клоун. Уплакани пајац. Спетљани глумац пред бројном публиком. Чека аплауз, узвике и

цвеће. Достојанствено прави поклоне на сцени. Горд, поносит, сујетан. Само себи одан.

Он је неправедни судија. Лажни сведок. Тужилац са лицем оптуженог. Он је чувар реда. Преступник и кријумчар. Он је жив, а умире већ годинама. Весео и тужан, насмејан и озбиљан, са сталним маскама на лицу. Скида маске. Тражи себе. Али, не препознаје се више.

ДЕТЕ

Изашао је око десет увече, да прошета пса, са својим најбољим другом; неће дуго, каже. Испитни рок је у јеку, трудим се да га не притискам, да контролисано бринем. А и свашта се ружно догађа. И брижна сам превише, каже, хоћеш ли ме тако гњавити и бринути до краја живота... Одлазим на спавање. Пробудим се око два, погледам, патика нема. Стварно је безобразан; вртим се по кревету не бих ли се удобније наместила. И као опет заспим. А све ослушкујем, у полусну. И нервирам се, али хајде, навикла сам, много излази, на мене је, мамина ландара... Размишљам о испитима, ноћ... Задремам... И онда скочим из кревета око пола пет, одјурим до њихове собе, млађи спава (и он је касно дошао), а овог старијег нема – кревет размештен чека... Пошаљем поруку. Нема одговора. Пошаљем другу. Сачекам. Ништа. Још једну. Позовем. Звони до искључења. Игнорише ме. Да ли ме игнорише? Шта се дешава? Зовем поново. И поново. Боли ме стомак. Шаљем поруку његовом другу. Не одговара. Зовем. Не јавља се. Шаљем ултимативну поруку. Будим његовог оца. Уплашена. Бесна. Отац га зове. Звони. Он се јави, каже, управо сам мами писао поруку... Ускоро ће стићи кући, каже мирним гласом. Без узбуђења. Осећам се смлавлјено. Врло сам љута. И добро сам. И он је добро. Безбедан. Све је у реду. Лежим у мраку, у фетус положају и плачем. Безгласно. Широком отворених очију, са рупом у грудима, узнемирене душе, ишчекујем. Он тихо улази у кућу. Чекам да се аларм огласи и да започне свакодневица.

ИЛУЗИЈА

Дуго се познају, још од школе. Чак су се и забављали кратко. Што је необично. Сви су говорили да они баш и нису спојиви.

Много година се нису срели. Па су се онда видели на некој годишњици. Класика? Успоставили су контакт. И учинили се занимљивим једно другом. Ко би рекао, јер нису баш спојиви.

Зближили су се. Не знам колико су баш упознали једно друго, али ипак су постали блиски. Било им је лепо кад су заједно. Понекад неодољиво лепо. Понекад компликовано, фрустрирајуће чак. Понекад је баш болело. Другачији су. Стално у неком (често несхватљивом) мимоилажењу. Обоје своји. На различите начине. Он не уме а да не буде сам. А она опсесивно жељна нежности. А ипак су били заједно.

А има нечег лепог и посебног међу њима (она је убеђена у то, пустимо је да тако мисли и даље), у сведеној нежности, међусобној привлачности и потреби коју осећају, повезаности... И као тако неспојивима.

Нису заједно. У ствари, зависи како се схвати. Не телесно, али опет чулно. Некако јесу, на свој начин, ипак спојиви.

РУЧАК

Ми ћемо у петак у пола три поподне отићи у кафану на ручак и том приликом ћемо говорити о књигама које је он у међувремену прочитао. У ствари, нећемо причати, он ће говорити, а на сваки мој покушај да нешто кажем он ће удахнути ваздух и једва чекати да издахне и настави. Без обзира о којој књизи говорио, независно од њиховог садржаја, тема ће бити иста – страх од смрти. И у узбуђењу што напослетку постоји неко ко је вољан да га слуша, он ће о свим тим књигама које је прочитао говорити конфузно, са пуно детаља, правећи дигресије које ће отежавати повратак на циљну представу. Два сата, колико обично трају наши ручкови, проћи ће брзо и он ће се емоционално потпуно испразнити. Упићу ту његову благородну празнину и ми ћемо се пред колима срдечно загрлити.

И ја ћу онда остатак поподнева провести на патосу, у медитацији. Тако се најбоље исправља кичма и смирују мисли. Амстел пиво у вечерњем финишу ће ми додатно поправити расположење и тек тада ћу моћи квалификовано да потврдим Еурипидову мисао: „кад наступи смрт, мене просто неће бити ту!“

26. ЈУЛ

То је баш било откриће. То да су моја покојна мајка и Карл Густав Јунг рођени истог датума, 26. јула. Наиме, из Москве је од пријатеља стигао мејл, са обавештењем, да је на данашњи дан 1875. године рођен један

од највећих умова прошлог века. Моја мајка се родила на Јунгов педесети рођендан, што може, али и не мора да буде последица његове теорије синхроних догађаја. С обзиром на склоност депресији, из страха да иста не постане реалност, избегавала је све што има било какве везе са психијатријом. И моју специјализацију је доживела као логичну неминовност у судбинском низу животних несрећа. Ни слутила није да практично од рођења борави у Јунговом „електричном пољу“.

Обоје су били болно нежни, с том разликом што је Јунг имао дар да свој бол испусти у етар, а моја мајка га је чувала за себе. Радозналост пре или после интуиције, та сфера је за њих била природна средина. И у њој нема суштинске разлике између Јунгове алхемије и мајчиних гоблена. Разлика се појавила тек у начину умирања. Јунг се угасио тихо у спокоју, моја мајка усамљена у очају!

СЛАДОЛЕД

Једемо сладолед нас троје у студентској башти, они по четири кугле, ја само две. Она уз сладолед пије кратки еспресо, ја цин тоник, он одбија додатну понуду пића. Причамо о пливању, о новим правилима која су завладала на базену. Она слуша и једе свој сладолед. Има мало предуг нос за мој укус, али све остало је толико путено тако да и нос спонтано постаје део сексипила. Док учествујем у разговору, лагано (раније то нисам могао) одстрањујем фантазије пуне нарцистичке моћи како би, да је правде, ја њу ту испод стола требало да повалим. Чак и кад ми он након њеног одласка каже да то ради са њом где и кад хоће, немам проблем болне

чежње која би ме раније у сличним ситуацијама преплављивала. Спреман сам да променим тему, али парадоксално, он хоће да причамо о томе како је поваљује где и кад хоће и притом почиње да убрзано дише и има чудан сјај у очима. И ја схватам да он, који поваљује, има проблем, а не ја који то не радим, јер њему просто није довољно што поваљује, његова гладна сујета тражи да се та прича бескрајно врти. И тако седимо и он ме пита да ли желим још један сладолед?

ДА ЛИ ЗНАШ ПРИЧУ О СНЕЖАНИ

Постоји стара кућа са вртом у којој живи Снежана. Снежана је дивна особа, много воли људе, животиње а нарочито биљке и цвеће. Сви људи, животиње и биљке воле њу, јер она тачно зна шта коме треба. Њен врт је надалеко чувен по својој лепоти, не зна се шта је лепше: дрвеће, биљке, лозе, лозице, цвеће или трава. А тек баштенски украси: саксије разних боја, облика и величина, ветрењаче, пчелице, буба маре, печурке, вештачко цвеће – милина божја. Људи је често позивају у госте и моле да уреди њихове вртове, баште и терасе. Наша Снежана тачно зна која биљка воли сунце а која не, која воли дебелу а која прошарану хладовину, којој треба више воде а којој мање, коју не треба садити једну поред друге. Снежана има изузетне вртларске способности, шири такву љубав и енергију, прича и пева биљкама, да оне расту као „чаробни пасуљ“. Снежана ипак највише воли патуљке којих је препун врт: велики и мали патуљци у шареним оделима са својим алатима у одговарајућим позама, од керамике, гипса, дрвета, пластике, гуме, порцелана...

Светлана Јовановић

Кремен од кремен варнички...

Пожар захвата жар у огњу, капи кише преливају
реку.

Попут ината, попут тврдоглавости.

Варнице заслепљују, кућа гори, копају се већа ко-
рита.

Попустити его због последица, да би се избегао
сувишни товар.

ТВРДА МУШКА

На дан мога рођења сијало је сунце у очима оца. У рукама је носио пеглу мајци на дар (била су то времена оскудна за овакве ствари), а луксузом се сматрало све што попут љубави уздигне до неба.

Додиривале су се капљице на лицу, кажу да је киша падала тога дана. Сливале су се жеље низ букет са стидљивих латица.

Повезао је мајку трошним путем, улицом нових нада, не трошећи речи. Из обичаја или из страха да би неко могао чути, мушкарци су тада били такви.

До последње станице време је сигурно брзо прошло, капије отворене за дочек, јело на столу, време поста. На старом бунару огледало се јутро спремно за дочек драгог му госта.

Славило се, пило и јело, песма је живела, са сваким рађањем срце куцало јаче. Увек је места било на претек новим изданцима, за глад и беду нико марио није, осим сјаја што вирио је из зеница.

Причали су ми стари да је на дан мог рођења деда узјахао Зверку и залетео се пут Дунава, да са виноградом подели благодети среће. Пријатељ је то био највећи, земља многа уста нахранила и донела умеће.

Само Бог зна колико је и онда болело, али тврду мушку нико није видео... До дана данашњег...

ТОЛЕРАНЦИЈА

Господин и госпођа Петровић су након тридесет година брака били један сасвим обичан пар. Мало бога-тији од осталих, али по свему слични другима. Сем у једној ствари – при крају сваке свађе, госпођа Петровић би славодобитно изјављивала свом супругу: „Не вреди ти ништа, моја је реч последња.“ И тако су се свађе на-прасно завршавале. Док се леви крајичак усана госпође Петровић победнички развлачио, правећи несхватљиву кривину ка њеном оку, господин Петровић би зурio у зид лишен сваког осећаја, попут трупла.

Пролазиле су године. И деценије.

Све до тренутка када се госпођи Петровић, преса-мићеној на седишту, са главом положеном на колена и скврченим рукама у узалудном покушају да заштити те-ме, изненада обратио њен муж не хајући за незауста-вљиво понирање путничког авиона негде изнад Паци-фика и несносне крике осталих путника. Не хајући ни на чудно испрекидано крклање из грла своје супруге, налик самртном ропцу.

– Моја је задња! Моја! – урлао је госп. Петровић у десно ухо своје жене која га је запрепашћена кришом погледала на трен након чега је поново спустила главу на колена.

Ужасна пометња у авиону је трајала таман дотле док је пилот неким необјашњивим чудом успео у зад-њем тренутку да пропне летелицу и умири лет. Неопи-сива срећа је тада настала међу путницима. Једино је

брачни пар Петровић седео и сувише мирно за такав тренутак, не погледавши се.

Од тада па до смрти се никада више нису посвађали.

ПРИЧА О ЋЕЛАВОЈ ДЕВОЈЦИ И КОЗАМА

Некада давно, на једном усамљеном имању, живела је ћелава девојка која је садила козе. То је био дуг и тежак процес, али рађање новог живота највише ју је радовало.

Једног дана, када је девојка кренула да посади нове козе, близу њеног имања наишао је непознати дечак.

– Да ли си се изгубио? – упита га девојка.

– Не – одговори дечак скидајући капу са главе.

Девојка примети како је и он ћелав.

– Стара вештица ме је проклела. Једини начин да ми коса израсте јесте да почнем да садим козе уместо тебе.

Девојка је одмах схватила шта се дешава. Вештица поново покушава да јој уништи живот.

– Не могу то да урадим! – викнула је.

У том тренутку дечак брзо извади нож из цепа и залети се ка њој. Девојка подиже лопату са земље и удари дечака по глави. Био је на месту мртав. Бацила је његове остатке козама и живела срећно до краја живота.

ПОТРАГА

Одавно сам мислио да је потрага уносан посао. Намучиш се док не нађеш тражено. Али, на крају, све се исплати. Маштам о том осећају остварености. Замишљам себе како подижем главу горе, а на лицу ми се појављује притајени осмех задовољства. Осећам како моја препланула кожа светлуца и пропушта скоро најјаче сунчеве зраке. А, онда, најежим се на моменте од мојих мисли које одлуташе у непознатом смеру, у будуће крајеве који потиснуше прошло. У својој глави постајем главни режисер усковитланих мисли. Трудим се да направим најбољи филм о себи. Покушавам да одржим своју физиономију у стању среће. Обраћам се људима, рукујем и додиром преносим позитивне трептаје мог остварења...

Гледам како моја десна рука полако спушта оловку на радни сто. Коначно, имам свој посао.

ПРИЧА

Једном ми је нож испречао своју причу. Каже, аутобиографска. Побегло је од куће. Право на улицу. Гурао се међу пролазнике. Врхом је осветљавао људска лица у дубокој ноћи. Решио је да пронађе најлепше лице. Није му полазило за руком. Свако лице имало је по један недостатак. Око. Усне. Нос. Питао се где су нестала чаробна лица за којима је трагао. Живот. Писало је на сваком од њих. Признао ми је да више никада није напустио своје корице.

ЈЕДАН

Одједном се нађох у просторији препуној непознатих лица. Приметила сам њихову жељу за мимоилажењем. Глава се подигне право, ухвати се туђи поглед, а потом лаганим покретом брада се спушта наниже и бира десна страна собе. Чинило ми се да свако хоће да занемари људско, а испоштује оно неживо што се налази на зиду. Људско око распознаје светлост која се крадом пробија кроз мали прозор атељеа, али не и оно што је изложено. А ко би и могао да схвати? Стотине глатких мермерних плочица, заливених бетоном, гурају се на зидовима, дајући складан облик. Годинама слажем мермерне каменчиће мог мозаика. Увек недостаје тај један.

СРЦЕ И НАУКА

Нешто му се препречило у грлу када је видео моје име на дисплеју. Знала сам то јер му нисам препознала глас када се јавио. Могла сам да чујем откуцаје сопственог срца у сваком акцентованом слогу изговорених речи.

Сетила сам се своје прве дечје енциклопедије која се звала „Хиљаду зашто хиљаду зато“ и слике коју сам видела на страници насумично отвореној. Профил људске главе уздужно располућене и мозак угнежден у лобањи на ком је било нацртано срце. Тада сам престала да верујем у науку, а да је нисам ни упознала.

Моје срце није у глави и оно не зна да мисли. Када би научило, престало би да куца. Ево, лепо могу да чујем како лупа о ребра и живи у речима обојеним његовим гласом ког већ одавно са сигурношћу препознајем. И у дугим паузама у разговору којима прикривамо сопствену рањивост. И у нежности која се отима нашем разуму.

И не знам какве то уопште има везе са науком?

ЗАБЛУДА

Мислио је да може дотаћи звезде без напора, тек тако, пруживши руку.

НЕКО МИСЛИ НА ЊУ

Погледала је ка сату. Казаљке су биле поклопљене. Кроз главу јој је прошло да неко мора да мисли на њу. Можда је то баш он? Није била сујеверна или бар то себи није желела да призна, али подсвест је учинила своје.

Звоно са улаза прекинуло је њено размишљање. Пар капи зноја оросило јој је чело. Да ли се то стварно дешава? Са стрепњом у грудима, дрхтавом руком отворила је врата. Пред њом су стајала два полицајца и било је очигледно да им је непријатно. Старији од њих обратио јој се званичним тоном:

Градоначелнице, мораћете да пођете са нама. Главни инспектор жели да вам постави неколико питања у вези нестанка пара из општинске касе.

Да наравно – одговорила је сада потпуно сигурна да он заиста мисли на њу.

АФИРМАЦИЈЕ

Стално наилазим на текстове о визуализацији, о слању афирмација у универзум, о томе како има довољно богатства за све, али мало људи зна тајну како до њега доћи. Обогатите се мислима (бољи би био наслов *У мислима*). Како сам склона експериментисању, почела сам корак по корак да примењујем упутства. Радим то извесно време, па закупирана разним ситним и крупним пословима, након извесног времена заборављам, па се онда тргнем и почињем опет. Почела сам скоро да изговарам афирмацију – ИМАМ БОГАТОГ СПОНЗОРА. И чекам да ли ће се нешто догодити. Имам два профила на Facebook-у. Истога дана на оба профила јављају се два Енглеца, један млађи, други старији, сваки са својом причом. Жалибоже мој енглески је „индијански“, колико се страни језик теже усвоји, толико се брзо заборавља. Прихватам преписку, понекад уз идиотски превод Google. Млади је брже прешао на ствар, поставио ми је четири питања, између осталог, шта би рекла моја деца када бих се поново удала. Када сам му написала да сам већ удата, више се није јавио. Овај други ме запросио. Једва сам се удала први пут, можда би ово било испуњење мојих жеља да живим другачије и упознајем друге крајеве. Али одрасла сам, чврсто стојим на земљи и не верујем у бајке.

АНА

Седим са пријатељима у пабу „Брод“ у Булевару Деспота Стефана (најбоље место у граду). Седимо горе, за столом на галерији. Пијемо точено пиво. Ту је и Алекса (брат). Смејемо се Дулетовим и Мићиним провалама. Ретко кад се смејем, али сад сам откачио. Музика је супер, неки соул седамдесетих. У току је happy hour и пиво је упола цене.

Недалеко од нас, за столом у сепареу, седи друштво. Са њима је и девојка у браон ролки. Има блед тен, високо чело, крупне очи. Пије точено пиво из високе чаше. Изгледа као савремена Ана Карењина. Црвени лак на ноктима. Две-три наруквице око зглавка руке. Танки снежно бели прсти. Нешто отмено у начину на који пије пиво.

Седимо тако да смо усмерени лицем у лице. Повремено се на кратко погледамо: то су најбољи тренуци вечери.

МРЉА

Била сам некад само мала, обична мрља на кошуљи, сукњи, панталонама, сакоу...

Сви су ме потцењивали. Чак су многи преваранти зарађивали на мени. Убеђивали су народ да имају нека средства за моје скидање. После су почели да праве и рекламе.

Добро је да сам живу главу извукла од толике халабуке и моје сатанизације. Успела сам да проширим своје поље деловања. Постала сам нафтна мрља на реци и на мору. У многим светским медијима сам постала ударна вест. Људи су почели да ме се плаше. Те појавила се нафтна мрља, те иде према неком граду. Тако сам временом почела да стичем огромну медијску популарност.

Ипак од свега ми је најдраже, моје, место у нечијој каријери. За то још нису пронашли ни једно ефикасно средство за моју неутрализацију. Ту могу бити разнолика. Рецимо да је неки политичар пишкио у кревет када је био мали. Или да није завршио ни основну школу. Да не зна рачун или сва слова да пише. Велика сам мрља ако је неко био у затвору, због крађе или преваре. Само у једној држави покушавају да ме сакрију. Али неће моћи, нећу се предати. Ја сам, бре, мрља.

Јелена Кујунџић

ОБРНУТА ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

Како туга расте, тако се човек – смањује. Обрнуто-пропорционално, математичким језиком речено. Туга већа, а човек све мањи. Сраста. Земљи се приближава. Ваљда мисли да ако се он смањи, мораће и она. Не може остати тако велика, иначе ће га преплавити, прелити се преко ивица усана и очних капака, на уши ће почети да цури. Ал' залуд се нада, несретник. Законитост и даље важи: туга расте, а човек се смањује.

МУХОЛОВКА

Десети дан врелог августа и први дан Сабора. И телевизор се тресе од моћног звука труба, у Гучи се све увија и пенуша, а ја у кревету – непомична! Кичма отказала послушност, нема мрдања, ни седења ни стајања, само строго контролисани покрети. Болни ход четворношке тамо где се мора и само кад се мора, иначе – непомично лежање на леђима. Додуше, то и није тако лош положај, понекад. Али, данас гледам у плафон и рвем се са сопственим мислима. А оне као помахнитале: на срћу са свих страна, сврдлају ми мозак, терају сузе на очи.

Не знам шта бих од себе, па загледам и најтањи кончић паучине са његовим творцем у близини и нервирам се што не могу да га уклоним. На дну напрсле кугле лустера, коју сам разбила ударивши једну мушицу јаче но што је крхкост седефастог стакла могла да поднесе, црне се спржене муве. Непланирано, разбијена ку-

гла претворила се у мухоловку. Да сам предузимљива као што нисам, могла бих то да заштитим као свој проналазак, започнем серијску производњу. Зелени би ме подржали, јер не загађује околину. Не знам само како би реаговало Друштво за заштиту животиња. Јер, можда су и муве, за разлику од људи, заштићена врста.

КРУГ

Излоканим сеоским макадамом, пењу се коњске чезе. Упркос ведром дану и звуцима природе, осећа се нека глувоћа и свечана тишина. Повремено, прекине их неуједначен ритам копита упрегнутог коња. Тути средовечни кочијаш, а и његов путник, мршави старац под прашњавим шеширом. Позади, повећи изгуљени кофер. Тачно пре пола века, овај намерник је ишао истим тим путем, само у супротном правцу – одлазио је у бели свет. Иако сав у напрегнућу чула и духа, присећа се, како је тада овде још био блатњави колник, чезе су биле старе и дрвене, а и сам кочијаш – „на заласку“. Младић је тада имао тек коферчић, а путовање је било ведрије и уз разговор што је одгонио тугу расанка са завичајем. Сад, док поново открива своје село, опет га нешто помешано дере у грудима. Ништа му није „на броју“ – ни куће, ни људи, ни њиве. Шума се ту населила. И његову родитељску кућу, давно већ оронулу и празну, надзире коров и гавран. Уместо фијука очевог бича над воловима и забринутог мајчиног погледа са капије, дочекује га запуштено гробље у крају баште. Види, сунча се змија... У трену се страшно уплаши смрти! Звер неста! Доћи ће на ново топло распадање. Старца ипак обузе нека радост! Поглед му се укочи... Круг се затворио!

УЛОВЉЕНИ ЛОВАЦ

Два пута недељно, у исти преподневни час, на врата раскошне старинске куће г-дина Лазаревића, куца

млада студенткиња књижевности. Нити је он професор клавира, нити је она полазница музичке школе. Обоје су само у дубокој потреби за музиком, што их је већ после првог сусрета определило да се поново виде. Свакако, он је ту да је подучава, а она да га слуша и напредује. Мада се у животу бавио сасвим реалним стварима, кроз које је стекао и завидан иметак за старост, часове клавира је давао због попуне времена и бежања од самоће. Као загрижени ловац шанси, који је непрестано ишао „из лова у лов“ и на крају остао сам, још се бори са том страшћу у себи. Пред собом је имао рањену срну. Та младица, више женствена но лепа, понесена музиком и сва у телесном треперењу, као да га је молила за помоћ. У ишчекивању своје космичке љубави и сва у зрењу женског достојанства, сваког дана је све више „крварила“. А он, ненавикнут на „рањене“, узалуд раби ноте Шостаковича – бије по својој ловачкој страсти симфонијом и маршом, све више желећи да лови, а не да лечи! Би пролеће, узрастао дан. Звоно на вратима? То је она! Одједном, дрхте му руке и кључеви, љуља се телом, а и степенице под њим. Схвата, уловљен је! Више није ловац, већ жртва! Да ли отворити?!

МЕСЕЧЕВИ ЉУДИ

У малом провинцијском граду живео је необичан дечак. Ноћу је волео да избива из куће тајно, али само о лепом и ведром времену. Забринуте родитељи су га једном приликом ухватили и врло се зачудили — њихов добри синак је одлазио у оближњи парк и са неке скривите клупе, непрестано зурио у Месец! Што је исти био сјајнији и већи, малиша је био занесенији. Разговарали

су, али нису успели докучити одакле му толика жеља баш за Месецом. Водили су га и код доктора. Овај их је умирио јер то није болест месечарења у сну. А дечак, иначе, извршава све своје обавезе и задатке како треба. Одрастајући у зрелог младића, необичњак је и сам покушавао прозрети у своју страст. Дошао је до неких сасвим старих књига, у којима су астролози и филозофи, Месец поредили са душом. Ако је тако, мислио је, и то „љубљење Месеца“ биће му ближе ако душу испуни жељеним духовним садржајима. Посветио се сасвим поезији, музици, вери... Ипак, „нешто битно“ му је и даље недостајало, те је са још већим жаром наставио бдећи месечеве ноћи у парку, све док на суседној клупи није приметио девојку, која то исто чини!... И данас, после много година од кад их нема, нови месечеви људи говоре како их уобличене „прахом“ светла и сенке још виђају да тамо седе заједно!

Миодраг Мио Лазаревић

УРБАНИ ХАОС

Гледам са терасе. Трећи спрат је као осматрачница. Чудо!

Од њега, и горе и доле, као на филмском платну, ређају се разне слике.

Четврти спрат бије жену.

Пети љуби љубавницу.

С другог спрата скочи човек салто, није примио ни трећу плату, мортале.

Са првог, баба гледа како се у приземљу љубе двоје заблуделих.

Обожавалац зидарског пива, залива фасаду.

Клинци бацају лопту кроз обруч.

Мирише печена паприка.

Јесен је, шта да се ради!

ЧЕКАЊЕ

Љуска ораха љуља се на таласима. Приближава се обали.

Барка, коју запљускују таласи, све је ближа обали.

Брод је, најзад, допловио у луку.

Из њега су почели да излазе пацови. Јурцају обалом, као да одавно нису видели копно.

Потрчао сам ка ауту. Један од пацова, најупорнији и чини ми се, када сам се окренуо и видео га, најкрупнији међу њима, појурио је за мном. Отворио сам брзо врата и улетео у ауто. Пацов је пројурио поред мене и сместио се на место сувозача.

Једва сам упалио ауто и без речи кренуо јер су се и остали пацови, на стотине њих, већ приближили ауту.

Сувозач је, додуше, био пристојан. Мирно је седео на свом седишту, гледао напред и са стране куда смо пролазили. Чини се да је по први пут овде.

А онда је, врло спретно, притиснуо дугме за радио. Оно што ме је изненадило, а уједно и изнервирало, била је музика коју је слушао.

Тада сам се сетио кога сам чекао.

ЦРНИ РАМ

Кроз прозорски рам, празна улица. Само црно дрвеће и мокар асфалт. Где је свет? Где су људи? Можда што је недеља, поподне? Нема ни непознатих лица.

Боле ме и пишти ми у грудима. Мота ме нешто као вуну кудеља. У соби и у мени паучина, она црна.

Гледам кроз рам празну улицу.

Само црно дрвеће. Мокро као асфалт.

Мислим у соби и у себи.

Где бих сад? Како изаћи из тог црног рама?

Олга Лалић-Кровицка

ВЈЕРА У ВРИЈЕМЕ РАВНОДУШНОСТИ

Вјера је сунце! – каже пригушена Нада.

Вјера је моћ! – каже празна Вера.

Вјера је моћ сунца! – каже клонула Дивна.

Вјера смо ја и ти док лутамо градом узнемирених људи, који одбројавају наше вријеме, у овом паничном хаосу мржње! – говоре новопечени младенци.

Ужурбаност града у хаосу мржње не задржава се никако, па ни тада када Бог плаче. Његове сузе тако често падају и зато су невидљиве.

Весна Лаудановић

ЉУБАВНИ ЗОВ ПУКОВНИКА
НИЋИФОРОВИЋА

– Ало, добро јутро, лепојко – шапуће у слушалицу пензионисани пуковник Нићифоровић.

– Добро јутро, ко је? – пита женски глас са друге стране.

– Ја сам. Онај из воза, изашла ми је другарица на пијац, па могу да ти се јавим... Како си ти, јеси ли уста-ла? Како си путовала до Ужица, срце?

– Аааа, Ви сте... Па, добро, добро... Откуд Ви?

– Како откуд ја? Па сећаш се оног, знаш, у купеу кад ти је пријатељица изашла... Чек, чек, изгледа да иде.

– Ко? Што ме зовете овако рано? Ко иде?

– Па моја другарица Роса... А, добро је, није она, можемо да причамо... Кад се само сетим како си ме гледала оним твојим зеленим очима! Те очи твоје зелене... Ла, ла-ла-ла, ла лалалаа... Па кад смо остали сами, а ти певаш к'о славуј... као да мени певаш...

– Шта?!

– И сад видим оне твоје лепе мишице... Сад бих те мало уштипнуо, знаш.

– Кога би?! Шта би?! Ко си, бре, ти, човече?! Ма иди, бре...

– Е, мала, чуј, не спуштај слушалицу да ти нешто кажем још. Молићеш ти једног дана Бога да те неко бар случајно штипне за мишицу... Видећеш ти, брзо то дође.. Ко онај воз с мора...

ВИРТУОЗ, ТАЧНИЈЕ, ВИРТОУЗ

Али како у само пар потеза насликати лик нашега Цига Пискаравлета и његову изгребану гитару са две жице? Како кад стално излеће из кадра као Ђаво из кутије и нестаје међу људима као првак међу осмацима, као бува у крзну пса. Јер он већ трчи да не закасни на „куме, изгоре ти кеса“ кад у дванаест сати из општине изађу тазе младенци. Жури да нагари: „Данас мајко же-е-ниш свога сина, же-е-ниш свога сина...“ Или ону још јачу: „Кол’ко има сад у колу цура, најлепша је кумина фризура. Опааа!.. Ајде, кумо, да платиш једну лепу песму! Најлепша си, мајке ми! Свака час, кумо! Царица си, кеве ми, знај мајко...“

И његове ципеле дижу облаке прашине док тапкају по такту. И очи му горе као жар црнога угља. И жиле на танком врату певају јаче од њега. И глас му пуца и трокира, некад писне као лиска, некад потпуно нестане. „Ајде, (мајк)ооо!... Живели (млад)енци!“ Како га, дакле, описати. Тешко у мини формату. А и отрча тај са гитаром, са ципелама, са зубом, са каубојским шеширом, са печат прстеном... И са ногама. Има још једно венчање око пола два испред цркве.

ГОРДОСТ

Андрија се скоро судари са Олгом. Давно се нису видели, скоро две деценије.

Она у сред лета у дугој одећи, тамне, велике наочаре, шешир....

– Јој, душице, па ти си претучена! Чуо сам понешто о теби... знаш како је, далеко сам, чуј далеко, ма на крају света, понекад ретко дођем овде... Е, што ти не приђох некада давно, баш сам те волео... бојао сам се, била си тако посебна и своја...

– Исти смо, Андрија, нисам ни ја смела, плашила сам се одбијања и тако то... Онда си се на брзину оженио, отишао у далеки свет, а ја због тебе право у наручје лепом Небојши – право у пакао, ако занемарим рај месец-два... Ето, Андрија, докле нас је *гордост* довела!

– Мораш га пријавити, развести се, побећи, шта год...

– А не, не, драги мој, не сада... наћи ћу излаз, не брини, имам ја своју мисију, још нисам платила цех. Друго и важније – он се никада неће извући, довољно је кажњен што је такав. Ја сам понекад и срећна – Небојша никада, капираш?

ИСИЈАВАЊЕ

Био је то досадан, миран љетњи дан као из лоших италијанских филмова о породици на Сицилији. Зри-кавци јој нијесу дозвољавали да спава, а све је било пренаглашено због јаке свјетлости која је обасјавала ствари. Низ врат јој се сливао зној и мислила је о томе како жели крај љета, дуго очекиваног љета које није до-нијело оно што је жељела. Све је било љепљиво. Све је било жуто.

Он је ушао у собу пуну свакаквих мириса, погле-дао је и помислио како се преварио када је помислио да ће баш данас устати. Све је још мирисало на рану, те-жак сладуњави мирис крви је чинио ваздух још тежим. Шаке су му биле знојаве и мислио је о томе како је зи-мус све било љепше, како је у слатком ишчекивању ку-ћа мирисала на вино, јабуке и цимет. Све је било сније-жно. Све је било слатко.

Лежећи на кревету, помислила је како не жели овај живот. Стојећи на вратима, помислио је како не може више овако.

ПРЕД ПОНОЋ ЊЕГОВИХ ДАНА

– Како бити слободан?

– Напустити локалне воде – одговорио му је свештеник који га је причешћивао пред погубљење.

– Бекство није могуће остварити. Не постоји ни оно на шта ви духовњаци алудирате, или чиме заустављате своје кошмаре.

– Говорио сам о твојој прошлости. Замисли албатроса који хода по граду. Прекорачење граница врсте нема везе са слободом. Да је више волео лет у повољноме небу, био би већма слободан. Овако је он волео нешто друго. Да ли је вредело?

– Могло је бити и другачије да сам прихватио слободу осигурану њиховим законима. Нисам желео да на лицу носим маску подесну улози какву они воле. Пакао је пролазио кроз мене. Да се томе нисам одупро вољом противном правилима, до сад ме већ не би било. Ћутке сам молио за љубав. Срећа је оно проширење граница које је украдено. које је отргнуто могућностима, то је дар који се опире заслугама упорнога рада – не промовисати собом људски усуд. Доказ постојања неких ствари је у томе што знамо да су се завршиле. Али, сада још трају и говоре нагони по логици тужног и проневереног животног искуства. Део који се чини изван свега тога, мајушно дете, не нагиње дијаболичном току стагнације моје душе. Живео бих да сам икако умео убити невиност у себи.

ЛИШЕН САМООПТУЖБИ

Ако сам неко ко је и сам био малтретиран, питају они, зар не желим прекинути круг несрећа, уместо да их својевољно производим? Какве несреће? Несрећа је динамика радње; нешто што има познат или непознат узрок, трајање, последицу за преболети! Има их колико и индивидуа.

Зло је ово што стварам. Оно има један једини облик а то је малтретирање другог; те док се несрећа паразитски развија користећи свесни или осећајни прогрес онога кога је „заразила“, зло особе-извршиоце усклађује, поравнава, толерише им мане и подстиче их на самооправдавање некадашње немогућности да узврате једнаком мером, сећа их на слабост, особином која им је падом поштовања према себи постала навиком и карактером. Боли ли ме док плачу деца коју малтретирам? Памтим ли своја осећања? Сећам се да сам плакао, неутешно, никога није било да ми помогне и да под сталном подложношћу батинама нисам више свијао своје тело у клупко штитећи га. Желео да знам некога који пролази лудост самозваних богова. Сада знам такве, јер сам их створио.

Упознао сам душу. Она није збир свих жеља појединаца, илити хирова, изједначених са некаквом вољом универзума. Душа је та неподношљива истост судбина која почива на законима слабога.

ГЛАДНА БАСНА

Послије дугог лета изгладњела рода одлучи да слети у малу мочвару на крају села. На менију жеља њеног великог апетита нашла се риба, али како је година била сушна а воде све мање у мочвари, одлучи да ће се задовољити жабом. И баш тог момента у хладовини локвања спази малу жабу како сањари.

„Тебе ћу појести“ – рече рода жаби и одлучно крену према локвању.

Запрепашћена жаба отвори очи и у шоку рече – „Напокон и то да се деси, цијели дан чекам некога да ме поједе!“

Збуњена рода настави – „Свашта, ко још чека да буде поједен?“

„Ја“ – рече жаба, „али све док ти не поједеш мене, ни ја нећу моћи појести тебе“.

У невјерици слуша рода жабу, па отвореног кљуна радознано упита – „Како би ти то појела мене?“

„Мени то није никакав проблем!“ – настави жаба, „нисам ја нека обична жаба, ја сам мала зелена жаба и кад ме поједеш, ја добијем необичну снагу и почнем да те једем и једем све док те не поједем а потом поново скочим у мочвару“.

„Знаш, кад боље размислим, ја уопште и нисам гладна“ – рече рода па у лету настави – „Хвала ти што ме ниси појела, мала зелена жабо“ – и одлете преко мочваре.

А жаба својим језиком дохвати комарца и задовољно скочи у воду испод локвања.

Данко Б. Марин

РЕВОЛУЦИЈА У РУЖИЧАСТОМ

„Живот ми није био бајка у ружичастом!“ – закључио је антијунак који је одлучио да постане јунак. Ставио је на главу ружичасту беретку, заденуо пиштољ „берету“ и кренуо у своју револуционарну мисију.

Слажу се данас сви релевантни историчари да су месијине жртве криве што су постале његове жртве. Једино није усаглашено питање базичног незадовољства, окидача, покретача за историјски битну индивидуалну интервенцију.

Једној струји је у фокусу учитељ из основне школе, другој светска економска криза, док трећа наводи лош канцеларијски хумор као основни узрок...

ТРАВА ИЛИ ПИШТАЉКА – ПИТАЊЕ ЈЕ САД

Спојила се два кафанска стола, распиштољила се стара екипа бораца за демократско друштво створено ненасилним средствима...

„Хоћемо ли да дувамо?“ – питах...

Кисели осмеси, брзо попијено пиће и нестајање другара из ентеријера – створише још једног трагичног локалног Хамлета...

ГАЛЕРИЈА

Постојала је једна галерија, која се надметала са мојим илузијама, са мојим сликама.

Сваке ноћи као човек је цела стала у моје снове, и шетала у мом телу, на начин хиљаду слика. У сну сам покушао да запалим ту галерију, да је срушим, али сам на крају, видео себе како из запаљене галерије спасавам као помахнитао слике, а да из разрушене галерије сав крвав износим слике на сигурно. Само, питање где је то сигурно, остало је у једном мом сну.

Ипак, када се свега сетим, све те слике које сам спасио, касније сам и насликао.

КАО ДА НЕСТАЈЕМ

Шетам се по кући, у којој је сав намештај створен од исечака из природе.

Понекад седнем тако у фотељу од зрака Сунца, и обасја ме рођена мисао и питање, где ја то постојим.

Загледам се у слику од земље, и копам по својој идеји да постојим.

Умивам се такође загледан у таваницу од туге, проналазећи кључну сузу свемира на зиду од ваздуха. Кроз тај зид од ваздуха у тој кући тад пролазим поново удишући питање да ли постојим.

И кућа ова поче да поставља питања да ли постојим.

У међувремену, као да нестајем у свим својим питањима.

БИЋЕ ДА ТРЕБА ТАКО?

Њише ме вјетар... Као неку играчку, као нешто своје. Таман склопим очи да на трен одахнем, а он ме ћушне, удари ми чвоку и нестане.

Не видим га... Не могу чак ни да му узвратим. Све „као“ нешто радим: „као“ шумим, „као“ безвезе се њишем, и пашћу и нећу пасти, и „као“ чврст сам и нисам чврст... Топим се у својој немоћи.

А да је среће па да срушим ове зидове, или да их бар прескочим, па да га шчепам за гушу, да га питам, да га... Ух!...

Како бих само јурнуо преко ливаде! И преко неба, чини ми се! Све бих звијезде пошутао! Згужвао бих ово спутавило као офуцану хартију и кренуо да похватам развејане снове!

Ееее... Али, којешта... Ко сам ја да се обрачунавам са вјетром, тек само још један листак... Зеленак... Сломиће ме, згужваће ме, пашћу, однијеће ме! Него – поклопи се, ћути... Ако треба да висим – па нека висим. Ако треба да паднем, увенем, ишчезнем, па ваљда је неко паметнији све то смислио. Биће да треба тако...

ТЕЖЊЕ

Сви се радују, у ноћи када сија полумесец и напољу тишина влада, људи су ушли у куће и гласно причају и смеју се, макар је то донео месец, ако није јутро паметније од ноћи. У самчевој глави је данас било свакаких мисли а највише је уморан од старих мисли које се тако залепе за зидове па се мора чекати да саме спадну са обода све и мрвицу, јер то тако мора и природно је. Зна да једино тако може бити и остати онај стари само још бољи без обзира што се у овом тренутку ничег не сећа, сад је већ касна ноћ. Сећа се почетка само, то је усред дана, у ствари самчевог дана а пред само вече кад се покаже месец онако значајно оцртавајући своје границе светлости сунца. И то је речено баш онако како треба, али није речено нешто друго да ли је и месец то показао свој одраз и самац се окреће на другу страну не би ли видео други месец тако у неком трећинском растојању. Не би га ништа чудило јер свет се понаша као да има други месец, као да су дупли људи, као да су само осећаји неке тежње и устремљења како би се сачувала једна сенка. Сетка излази из оригинала и чува, враћа се по потреби, све у зависности од тежине ситуације, нормална је стратегија да ако је човеку теже, он изласком своје сенке ублажава ударац, а на самом удару се враћа на своје тело. То су можда све и последице великих вибрација на самој земљи и само се чека да неко избаци целу ову тврду лопту из лежишта. Како објаснити деци да оно што на небу светли није звезда већ вештачка летелица, то некад није морало да се казује, пре само сто година никаквих летелица није било, а сада у сред

бела дана кад се дигне поглед ка небу, виде се снежни трагови протутњалих авиона испреплетани у мрежу. Самчев поглед тражи небо, оно плаво а не бело у траговима, нашао је самоћу а погледом тражи нешто височије плаво које није у белом квадрату у мрежи.

ОЧАЈНИК

Недеља обливена крвљу породичног ручка. Касно поподне ушушкано гламурозним мраком. Празна трпеза гори попут угашене свеће на очевом гробу. Разјапљена уста бедних укућана моле се похотном телевизору. Надмени понор нагона плива у празном тањиру супе. Свеже испечени хлеб црњи је од мајчиног осмеха. Разјарени Бог доживљава оргазам у врелом наручју сребрних ножева. Срамота и стид крију се испод лажне сестрине невиности. Ћутим, говорим, кришом црвеним. Још једна мука пред којом клечим, заробљен у раскошном незнању. Још једно узалудно буђење ослобођено смисла, ослобођено вечности. Још један дан препун црних епитафа, црних марама.

Перверзно породично стабло, напуњено оловом, прогони ме попут натовљене звери. Мирис пунокрвне уцене слива се низ отупеле образе, остављајући флеке по затворском оделу. Потиснути очај излази на површину прљавих зеница, гушећи се у смраду божанске немоћи. Вртлог бесмисла обиграва око ампутираних ногу стрељачког вода. Ватра угушена љубављу цвили под налетом псећег измета. Стојим у гомили смећа, чекајући да свештеник повуче ороз. Пржи ме свињско сунце достојно повраћања, дивљења. Држим руке у поцепаним џеповима, напипавам леш сопственог Ја, жудећи за одговорима на непостављена питања. Мозак се лепи за излизане ђонове. Песма се шири ковчегом.

ИМАГИНАЦИЈА ИНВАЛИДА

Лежим мртав у кеси за ђубре, у дубокој свести импотентног хоризонта. Све је проклето црно, осуђено на истину које нема. Испод рушевина попишаног дома множе се буђави лешеве, док се сахрањени родитељи моле ђаволу. Црквена звона стоје мирно, трула јабука загађује нож. Знојим се спокојно, са напуњеним пиштољем на грудима. Милујем цев која ми пружа поглед у разорени свет, у насмејана лица глинених голубова. Изгажени остаци аутоцензуре отварају се пред склопљеним рукама прошлости, нечисте руке увлаче се у новчаник злокобног сећања. Црна крв породичне фотографије плута избежумљеним пепелом, запљускујући сахрањено сунце Јованове немоћи. Мртва природа стоји на поломљеном кажипрсту, али нема ко да чује, да запали цоинт. Вапаји се овлаш додирују, киша бесомучно пада, разлажући врео асфалт на хиљаде пресећених умрлица. Распорена новорођенчад трче узбуђеном кланицом, гризући потребу за другим. На семафору је доживотно црвено, забрањено је чак и убити се.

Црна завеса је спуштена. Мртва публика аплаудира истинском ништавилу. Дим цигарете повлачи се дубоко у себе. Празне ципеле, пуне крви, не остављају трагове. Јаук се пробија у прве редове. Ваздух је смрт. Вода је смрт. Сан је смрт. Узалуд је трава порасла. Узалуд је мајка загрлила обешеног сина. Узалуд сам и даље жив.

БОГ И ЊЕМУ СЛИЧНИ

Црно јутро. Беживотна лица насилних споменика њишу се на разочараном конопцу. Мајка узалуд устаје. Мајка узалуд брише сузе с лица. Мајка узалуд буди своју мртву децу. Отац безбрижно спава. Мртви отац безбрижно спава. Џукеле не смеју да лају. Сува земља котрља се низ груди оронуте сестре. Пакао се смеје, држећи икону у зубима. Сат беспотребно звони.

Будан, спавам. Утапам се у сопствену крв, хладну, мизерну, понижену. Немушти језик, скривен иза поломљених зуба, жуди за силовањем, загрљајем. Безгранични ужас страшног умирања одише спокојем, бацајући одерану свест невиним целатима. Проституисано сунце обасјава остатке хистеричне лобање, поцрнели ветар њише се на леђима одбеглих чаура. Хорде грешних стопала окружују ме попут породичних решетки, гушећи пространство смрти. Ћутим, размишљам, одбијам да дишем. Похотне вране додирују растројство насмејане бритве, затварајући врата унакаженог света. Црвене, сурове руке немоћно држе заклану кокошку, плувачка испуњава насмејано ждрело. Блатњаве кости распарчане јесени дрхте пред наоружаним хлебом. Зној пуни празне џепове. У црквеном рову нема атеиста, нема самоубиства. Уцењени мишеви, у сенци жедног барута, бестидно се моле. Свештеник спокојно лаже. Ковчежи се не затварају. Сунце се и даље курва.

Помирен са собом, препуштам се ђаволу.

Драгица Миленковић

ЗАВЕТ

Јутрос ми је мајка на расанку руку пољубила. Срце поскочи, разигра се. Моје усне на челу њеном набораном. Завет вечни.

КУЋА

Питају је „Да ли си срећна? Па сад имаш свој стан“.

Како да им објасни да је срећа мало помућена. Да се она буди скоро сваку ноћ, сањајући продату кућу у Аранђеловцу. Како пролази поред ње а не може да уђе унутра. Како су у њој сада неки други људи који јој мењају лични опис. Како да им објасни да се осећа као да је са том кућом нестало и пола њеног живота, њене оазе мира и места на којем се заиста осећала сигурном и вољеном. Како да им објасни са колико туге посматра старицу која умире, а која се још увек, када је свесна, грчевито бори за свој живот. Старицу, која живи у неком свом свету, не препознајући људе око себе нити место на коме се налази. Како споро пролази време од једног до другог залогоја, од једног до другог бљеска у очима и речи „Деника, па то си ти!“ И онда копрена која се поново навлачи на очи и питања „А ко си ти?“ Не знам, можда је неко у том тренутку могао бити срећан, али Деника није.

О РАТУ

О рату! Не дозивам га. Не треба мислити ружно. О ружном никако. О могућности ратовања никад! Гледано из мога искуства.

Говорио је мени мој свекар када су ми деца била мала: Немојте продавати, децо, земљу, никад! Шта ћете ако се зарати? – мислила сам тада, боже о чему човек прича – после страшног Другог светског, коме би на ум пало више да ратује?!

А људи негде сваки дан ратују. Колико знам, ни на нашим просторима ниједну генерацију не омаши рат, многе преживеле и два. А ја, сваког дана кад освањем, помислим, само да не буде рата. Страшно!

А то страшно је још страшније него што изгледа. Чујем свакодневно: страшно те волим, страшно је лепо, страшно је добро, страшно... страшно... постало описни придев уз најлепше и највеличанственије речи. Е, то је оно најстрашније, ако још увек постоји сазнање шта реч *страшно*, значи.

Изокола испитујем многе и оне што верују у Бога и атеисте и младе, мисле ли они да ће бити рата? Светског! И бојим се, нећу да лажем. Бојим се највише да га којим случајем и ако се догоди, преживим. Страшно?!

Ана Миљковић

ПМС

Сипам садржај кесице у непроврело млеко у шерпи, мешам и причам на глас иако сам сама: „Неће мени нико да нареди како да правим пудинг!“

ЉУДИ КОЈИ СУ МУЧИЛИ БАБЕ

Не знам да ли је Попивода попио сву воду, и да ли је Гузић гузио некога, или је он био гужен, или је можда имао малу гузу? Те ствари никад нисам знао. Оно што сам знао јесу чињенице да су моји преци стварно мучили бабе. Тако се презивам, Мучибаба.

Када смо ономад терали Турке из Србије, наиђоше моји на кућу у којој не беше ни једне мушке турске главе, већ само некакве старе бабе, њих пет. Најпре су покупили вредне ствари: злато, храну и остало, а онда су почели да муче сироте жене. Скинули су их потпуно голе и шибали врбовим прућем, дуго. Тако модре и кржаве везали су их за коње и вукли по земљи, остављајући кржаве трагове и болне јауке. Када су старице изгубиле свест, бацили су их у један бунар. Тај бунар и данас постоји.

Пре коју годину, направих спомен плочу поред тог бунара. Написах како су старице страдале и од кога. Написах и коју реч жаљења и покајања. Не прође мало, сељани разбише плочу. Саградих храм, по својој замисли, сâм, својим сам рукама зидао током целе године. Храм је и даље ту, али му људи не прилазе, боје се, беже као од ђавола. Нема ни свештеника. Као да нема ни Бога. Сам осликавам иконе. Сам палим свеће и кандила. Певам псалме. Сам молим Бога који бежи, молим за опрост и мир. Молим мучене бабе да ми опросте грех мојих предака. Ја јесам мучибаба, али нисам мучио нити сам убио сироте старице.

НОЋ ПУНОГ МЕСЕЦА

Зовем се Френк, имам осамдесет година. Ноћ је, месец је пун и не да ми да заспим, тражи од мене да испричам своју причу, и ево, ја је причам. Било је то пре тачно педесет година. Била је ноћ пуног месеца. Била је топла, летња ноћ. Живео сам у малој кући на једној фарми. Имао сам младу и лепу жену, и тек рођеног сина. Било је то у ноћи пуног месеца. Један младић те ноћи уђе у наш дом, хтео је ваљда да однесе нешто вредно, али није нашао ништа. Разочаран због тога, узео је нож и заклао моју младу жену и нашег тек рођеног сина. Те ноћи ја сам био будан, у својој соби крај прозора, посматрао сам пун месец. Нисам ништа чуо, ни крик, ни јаук, ни јецај. Ништа нисам чуо. Сутра ујутру, угледао сам крв на кревету, на поду. Угледао сам крв на колевци. Моја предивна жена лежала је мртва, крвава, заклана. Мој тек рођени син... О, Боже, како боли! Како боли ово старо срце. Прошао је дан, и још једна ноћ. Сахранио сам жену и тек рођеног сина. Прошао је месец, а затим још један, када су јавили да су ухватили убицу. И чекао сам. Тридесет година сам чекао. Било је то у ноћи пуног месеца, тада сам већ имао педесет година, када је онај младић одлежао своју казну. Била је топла и летња ноћ. Ушао сам у његов дом, без ножа, без револвера, без било чега, сâм са својом патњом, са својим бесом и жељом за осветом. Био сам добар и поштен човек. Волео сам људе и живот, волео сам Бога. Али те ноћи један младић закла моју предивну жену и нашег тек рођеног сина.

ПОГЛЕД У НЕДОГЛЕД

У једној малој продајној галерији видех интересантну слику направљену само од дугмића који су били различитих облика, боја и величина а опет су онако, наизглед хаотично, ушивени на бордо платно те, дрвеним рамом урамљене слике били јако лепа и уникатна целина. И као да су ме подсећали на неког мени непознатог, али преко њих видљивог, постојећег, ту присутног и некако чудно блиског. Осетих неку топлину која је из те слике кренула у мом правцу. И као да ме је неко непознат, а ипак знан, помно посматрао. И као да је цела та слика била слика ока, а свако дугме је било по један његов поглед. Поглед у недоглед.

Не, нисам пожелела да купим ту слику, иако ми се јако допала. Одмах сам осетила да она ту припада и треба да остане, мада нисам знала због чега. Продавачица ми рече да једино та слика није за продају. Кад сам је упитала да ли су у њу са свим тим дугмићима ушивена и нека сећања, она ми је благо климнула главом у знак потврде, а потом је додала да су то све дугмад коју је њена кћерка, која је и власница те галерије, поскидала са гардеробе своје баке, а њене мајке, пошто је она умрла.

Тог врелог летњег дана са те слике ме је гледала љубав љубављу ушивена дугмићима на бордо платну. И било ми је, све до недогледа, топло око срца од тог њеног погледа.

ШЕТЊА

Сунце је сагорело усеве, скоро да је исушило бунаре и реке, а земља је толико испуцала да ако човеку упадне нога у пукотину, може да је поломи. Небо одлучи да врати земљи мало воде те паде киша. Падала је два дана. Обрадоваше се људи из села, а богоми и из града, расхлади се асфалт и бетон, а ја пођох у шетњу са својим кишобраном.

Познавао сам улице као свој џеп, а када идем код кума, идем пречицом. Сусретао сам се са мноштво људи којима лица нису баш зрачила срећом, али сам највише буљио у жене и девојке. Пролазиле су и сисате и гузате, витке, танке и мршавице. То су наше жене! Било је толико лепих жена да ружне скоро нисам ни приметио. Обећао сам себи да ћу чешће шетати баш због тога. Видео сам неке бледе гимназијалце, пили су некакве инстант сокове и јели кифле и крофне излазећи из школе, гурали су се и кривели као и сви млади људи.

Успут сам испред болнице са десне стране опазио продавницу грнчарије. Загледан у излог видео сам црепуљу у каквој је баба пекла хлеб и бардак из каквог је мој деда пио ракију. На трен сам се вратио у детињство и јасно видео оца како на крсној слави служи госте, а мајку како га кришом милује испод ока. Ја сам се са осталом децом кикотао и трчкарао, те смо због тога добијали благи прекор одраслих. Трже ме мекана рука старије продавачице и нежни глас, као у моје баке:

– Изволите, господине! Јесте ли добро?

Тргох се уз обећање да ћу следећи пут када будем пролазио, свратити до радње и обавезно купити нешто!

Корачао сам лагано са оживљеним успоменама и драгим умрлим ликовима у срцу осећајући миловања њихових аура.

ТУРИЗАМ

Научници су установили да на тој и тој планини ваздух, клима и вода јесу толико добри да хитно треба подићи бању.

Подигли су је и после више година рада бање, људима је бивало лошије! Научници су установили да је због комфора, превише запослених и родбинских веза управа загадила и воду и ваздух.

Од када је бања престала да ради, људи из тог места и околине пили су чисту воду, јели здраву храну, дисали чист ваздух и уздисали за оном зарадом.

РАСЕЈАНО ШКОЛСТВО

Био сам у гадном сосу када су сви добили сведо-
чанства о завршеној школи, а мојег нигде није било.
Истина, неких година се дешавало да ме ни један на-
ставник не прозове да одговарам, али то ме није посеб-
но узбуђивало. Прве бриге су настале када ми је разред-
ни саопштио да ме нема у дневнику. Затим су прелиста-
ни сви дневници осмог разреда. Закључак је био да ме,
можда, треба тражити у седмом разреду! Паралелно сам
и сâм радио на реконструкцији свог живота везаног за
Школство. А онда сам се, случајно, на обали реке срео
са Лешијем, свезналицом и експертом за математику за
пети разред. Правио је „жабице“ израчунавајући тан-
генте и синусе концентричних кругова питајући ме, уз-
гред, како се завршило моје свраћање у његову школу.
То је, дакле. Вратио сам се четири године уназад када
сам грешком уместо у своју, ушао у његову школу. И ту
остао.

Никола Нинковић

ДЕДА МРАЗ

Одведемо их у „Робну кућу“ и као сретне их Деда Мраз и као дарује им поклоне па тако решимо проблем Нове године и поклоне, а за мале паре.

Боже, Миро, па велики су они за Деда Мраза.

Ма шта су велики, воле Деда Мраза и радују му се.

Кад ти кажеш, али мислим да грешаш.

И већ за који дан они са татом седе у колима и чекају маму Миру испред „Робне куће“ па ће ући, сви заједно, да нешто погледају, како је то мама рекла.

Да ли ти, Ана, верујеш у Деда Мраза?

Не верујем, онај од прошле године је смрдео на ракију и после је повраћао код лифта.

А, ти Пеђа?

Ми то само због маме! Долази мама Мира.

– Миро, хајде да идемо кући!

– Шта ти је сад?

– Молим те!

Николина Остојић

DUM SPIRO SPERO

– Стигла је.

Сестра ми је дојавила њен долазак. Чекали смо је читав живот.

Мама се оставила загорелог ручка и заборавила на јучерашњи догађај. Тата јој се придружио, након доста времена, без придика и шкртих речи. И он се радовао. Сестра... Она је прича за себе. И њој је било драго. Можда више него свима нама заједно. Јер... Није лако бити она. Изгубити све, стећи ништа. Нека је. Биће јој боље. Јака је она. После свега, човек или потпуно пукне или очврсне као стена. Она је моја стена. Надам се.

А ја...

Ја сам добро. Увек био. И без њега, нашег брата који је пре толико времена нестао, а јуче нам враћен, додуше у црној кеси. И са мајком, која ни сама више не зна шта је. Комшије кажу: „Полудела од бола.“ Хајде да то тако зовемо. Ни тата није ништа бољи. Сека, остала без брата и љубави свог живота у истом дану.

А ја...

Добро сам. Најбоље.

Ето ње на нашим вратима.

Потпуно ведро и прозирна.

Нада...

Драгица Охаши

МОЈА БАКА ГЕНЕРАЛ ИЗ ВЕЛИКЕ ГЛАВЕ

Као деца лети би сви ишли код баке на море. У току дана су биле велике врућине па би одмарали читајући романе и стрипове док не захлади, а тада би пошла са баком да чувамо овце по кршу. Па је моја бака увек причала како су је њени удали за деда седам година млађег. Деду је било петнаест година само, када се загледао у комшиницу са златокосим плетеницама и говорио јој:

„Ја ћу тебе оженити!“

А баба би узела каменчиће на путу да га гађа.
„Бјежи мали, не причај свашта!“

Али не прође дуго, а деда испроси моју бабу која му подари осморо дјете.

Унуци јој дали надимак Генерал, јер је деда волио да јој кува. Кад би се вратиле увече, а оно мирише риба са градела, поливена маслиновим уљем са насецканим першином коју је деда спремио, вечерали би вани на веранди са погледом на море, а на бору испред авлије свирао би цврчак тихе серенаде.

АСФАЛТ

Лето је у Шумадији још увек било вруће, ваљало је сести у хлад уз Грошничку реку, поред аутобуског стајалишта. Седели су министар бивши и још пар сељака на једном залуталом црвеном троседу који је отргнут од контејнера. Причао им је о томе како ће бити овде пар месеци, а након пролећних избора ће у престоницу. Говорио је смирено, самоуверено и посве доцилно, тако да су сељаци престали бринути за обећани пут, чије је асфалтирање доведено у питање сменом њиховог човека. Поверовали су му, али је он знао да ће их изневерити. Заправо, више и није био свестан да их лаже, чинио је то махинално, попут државног апарата који на покретној траци вози једне исте чиновнике од власти до власти. Аутобус је напослетку стигао, сељаци и великаш уђоше, а с друге стране тока оста један дечачић који их је све време немо посматрао и упијао изречено. Он пређе преко брвна, дохвати један углачани раван камен и стави га посред друма, чврсто га укопавши.

Прошло је готово четрдесет година од ове цртице из живота Грошничана, али је тај дечаков камен до дана данашњег остао једини макадам у целој насеобини.

РАЗГОВОРИ

Пензионер Ждракић сео на клупу у градском парку и дубоко се замислио – Хммм. До њега засео колега му Брезак и упилио се у један цвет маслачка повремено притискајући језик уз горње зубе.

– Ц... ц... ц...

Уствари, бог зна где је он сада. За разлику од њега госпођа Мреза је тачно на сред клупе где, као и обично, нешто хекла.

– Тако, тако. – шапуће.

Мува која ту лети, јасно се чује њено ззззззјуање, управо је слетела на лево уво уснулог Барсића.

– Уф... уф... – промрмљао је он енергично трљајући нос јер није знао шта га је снашло, а после је подигао шаку и... трас! То је тргло пензионисаног позорника Мјовића који је прекинуо да врти палчеве на рукама.

– То, опс!

– Да, да. – потврђује Лукач очито затечен, а Прмпеч смештен на самом крају клупе запљеска и подвикну: – Баш добро, еј! И тако се укључи у разговор коме никад краја.

Уствари, то и није нека конверзација. Једва нешто више од ћутања, али свакоме од њих то је сасвим довољно за некакву личну причу која, гле чуда, чак и међусобно функционише.

РАДЊА

Постоји у моме месту једна радња у којој се могу купити разни шрафови, ексери, подлошке, типлови. Па када некоме дође да нешто или некога пришрафи или закуца, он оде тамо да тргује.

Продавац је мало чудна сорта и врло необична врста трговца. Није претерано послован, до зла бога је нарогушен, а од оног љубазног понашања је апсолутно оперисан.

У радњи су многобројни рафови где је роба изложена по димензијама, али већи део тог простора изненађујуће је испуњен књигама.

– Нисам знао да је ова ваша радња уствари и књижара! – констатовао сам, а више питао. Продавац ме је мрзовољно погледао.

– Књига је најбољи друг. Са њом нема трговине! – рекао је хладним гласом.

И то је било све. Крај приче.

Платио сам и без поздрава кренуо ка излазу. Продавцу то уопште није сметало и за тили час нестао је иза завесе. Искористио сам тренутак да бацитим поглед на књиге. Боже, добро сам и прошао! А све је сасвим логично! Биле су то књиге жалби.

ПРОЛЕЋЕ БАРСИЋА СЕНИОРА

Господин Барсић Сениор (91) припремао је жардињеру да угура неку биљку која ће му украсити балкон. Због тога се нагао преко металне оградe, најпре мало, јер тако то почиње. Но, обично то човеку није довољно, он би још мало да се савије доводећи своје тело

у опасну равнотежу, па још мало више, па још више... Најзад, то је сувише. Не треба претеривати играјући се распоном животног баланса. Управо то је разлог што се овај крепки старац нашао на другој страни ограде суочен са амбисом дугим читавих седам спратова. Но, није се старина дао. У последњем тренутку стигао је да се шчепа за саму ивицу балкона. Вештина којом се ухватио подсетила је комшије, који су провиривали са својих прозора, да је дотични био један од првих чланова фискултурне дружине „Соко“, чиме се до дана данашњег посебно поносио.

– Старац је то у завидним годинама. Ипак, заиста се добро држи. – закључили су.

Драгана Паулсен

СПАВАЈ, МИЛИЦЕ...

Да смо само били свесни колико нам значиш, више бисмо се смејали. Да, слажем се, није касно. Ја ћу ево сада почети још више да се радујем! Ваљда ће ме послушати...

ОПЕРСКА ДИВА И ДИВЉАК

У наш град долази велика оперска дива, највећа коју имамо. Певала је на свим светским сценама, од Европе до Северне и Јужне Америке, али својом каријером спојила је Народно позориште у Београду и Бечку државну оперу. Њено место рођења негује сасвим другу врсту музике, а баш као и презиме, тешко га изговарају у западним крајевима бивше Југославије.

Баш о томе говори Бора, најмлађи новинар Радио Ниша, музичком уреднику Петру Драгићу, који заповеда и комплетним „Вечерњим програмом“ најстаријег електронског медија на југу Србије: „Вечерас у Пули наступа Радмила Бакочевић“ – прочитам ја наглас тог лета у Фажани, а један асистент осјечког Свеучилишта, чији сам био гост, тражи да то поновим. Прочитам вест опет, а он инсистира да још једном изговорим њено име. Боже, да ли стварно не зна ко је она, чудим се, а испостави се да ми се диви што јасно разликујем „Ч“ и „Ћ“ у дивином презимену.

Уредник реагује муњевито: „Идемо заједно на концерт да видиш како је интервјуишем!“

Одлазе сутрадан у зграду Универзитета у Нишу, али тремарош Петар баца Бору у ватру, у тренутку кад дива одлучи да се обрати публици: „Сад је сними, сад, сад!“ – и изгура га из столице на сцену. Сви гледају у кретена с диктафоном, али племенита Радмила изговара своје слово и запева. Бора се шуња назад, а по леђима покислог миша, тапше уредничка рука: „Тако се ради интервју!“

ДАН ДРУГИ

Сат је показивао да је остало још пар минута до поднева. Чуо сам грају која је долазила споља и лагано устајући из фотеље, приближавао се прозору који је био ишаран разним цртежима и није ми допуштао да видим шта се то напољу дешавало. Лаганим покретом сам померио ручицу надоле и вукући прозор ка себи, одвојио сам рам од леда који га је окувао током новогодишње ноћи. Мирис свежине и зраци сунца који су грејали планинске литице пријали су и годили после тмурних дана, употпуњени су чудним ветром који је гомилао снег пред собом. Свуда где се могло видети, белило се, снег који је кренуо падати у првим минутима новог миленијума, прво бојажљиво, па онда све јаче и гушће, прекрио је кровове сеоских кућа, а хотел који се налазио на узвишењу завејан до пола и белилом прекривеног крова личио је на велики игло који је чекао да га власници очисте.

Пут који је водио до врха планине био је исто прекривен снегом и само трагови скија као беле зимске змије су реметили свуда једнаку белину. Погледао сам надоле и видео нову групу скијаша, како су се спремали да пођу у поход врху снежне планине. Људи пуни живота и наде да у овом бесмисленом свету могу допустити себи тренутке среће и радости. Какве су јадне будале били, мислили су да могу да победе у тој неравноправној борби и смејали су се, шалили и пркосили свим невољама које су их окруживале.

Затворио сам прозор, скинуо вечерње одело и отишао у купатило.

ЗАДРТИ

Драга, добили смо наградно путовање, рекао је господин својој госпођи која је клечала пред собном капелицом.

Али, драги, путује се за наш највећи светак, што ће рећи људи.

Путујемо у град с највише сакралних објеката по глави становника, село ће нам само

завидјети. Ведри су изашли из хотела и испред њих се указала црква, а они су се, као и увијек, прекрижили. Кренули су даље и након неких сто метара појавио се криж, па су се опет прекрижили, још увијек са смијешком на лицу. А онда су се у самом центру објекти почели појављивати посвуда. Руке су им стално радиле уобичајени покрет, сад већ обје истовремено, на лицима се појавила брига, а на челима, од силног крижања, црвени знак. Сlike објеката кружиле су око њих све док се госпођа није онесвијестила. Он је беспомоћно стајао, а онда се, угледавши црвени криж на бијелим колима, још једном прекрижио у знак захвалности на божјој провидности која је одмах послала помоћ.

Након неколико дана, помоливши се пред својом капелицом, госпођа је питала господина: – А што ако сви ти објекти нису били „наши“?

ГУБИТАК

Наизглед обично јутро мог буђења претворило се у необични дан мог губитка.

На изласку из стана, прошавши крај огледала, периферним видом којим сам успио себе накратко ухватити у огледалу примијетио сам нешто чудно, али сам једноставно излетио из стана не стигавши се нити умити.

Ходајући улицом, наилазио сам на људе који ме никако нису препознавали, а требали су, бар по мојим схваћањима сваког познатог, да не кажем славног, човјека.

Сјео сам у први кафић да мало о томе размислим. Конобар је до мене дошао и сасвим обично ми се обратио као и сваком обичном госту, што ме је опет изненадило, а можда и увриједило.

На крају сам морао и платити.

Све то толико ме замислило да сам потпуно сметнуо с ума разлог моје журбе и мјесто камо сам био кренуо, те сам наставио шетњу великим парком, која ми је годила након свих неугодности.

Након подуже шетње вратио сам се у стан и одмах кренуо према огледалу сјетивши се чудног призора од јутрос.

И наравно, све моје двојбе одмах су нестале и све је постало јасно. То уопће нисам био ја.

СРПСКИ

У врело августовско поподне улазим у кинеску продавницу. Иза пулта шеф надгледа овдашње раднике и узгред на монитору прати чиме му се код куће, негде у далекој Кини, забавља вероватно једини наследник. Слатко, весело дете, млати ли млати ручицама над необичном играчком (а можда им је и то нека њихова практична алатка, којој нисам у стању да докучим другу намену осим за игру).

– Изволи, комшинице – огласи се Кинез. Заправо ни не станујем близу, али како ми је баш та продавница успут, често ту купим понеку ситницу. „Е, баш сам ти ја комшиница“, помислим мало злурадо и објашњавам му какав ми лепак треба.

– А ти... Шта лепиш са тај лепак? Метал? Пластика?

– Метал, танка плочица метала.

– Танка? Шта значи „танка“?

Показујем му тање делове ђинђува наслаганих испред њега, али чини се да ме не разуме. Нестрпљиви купци са корпама у рукама, поцупкују иза мене, чекајући да им Кинез наплати робу, ја бих већ да купим било који лепак, али он се заинатио да схвати шта значи „танка“ и показује ми којекакве дрангулије, не би ли погодио, пратећи сваку нову истим речима:

– Танка... Овако?

Изнервирана, покушавам да му „танка“ кажем на другим језицима. Узалуд. Кад му понудих енглеску верзију, уз питање говори ли енглески, коначно одустаде од показивања и осмехнувши се одговори:

– Не говорим. Говорим српски. И сви ме разуму.

У ЛИФТУ

Дјевојка до мене има тијело Афродите. Ушла је на четвртом кату и потврдила већ притиснуту типку приземље. Нема више од двадесет година. Затегнута, мирисна, у љетној одјећи која открива а опет оставља довољно простора машти. Угодно је потамњеле пути. На голим леђима, нема бијелих трагова костима. Замишљам како се сунча, гола, у осамљеној шљунчаној ували: лежим уз њу и њежно јој грицкам груди. Лижем те топле пупасте брадавице које се провокативно назиру испод ранчестог памука...

Врата лифта се отварају, она излази прва. Слиједим је с пристojне удаљености. Пред излазом из зграде, застаје. Окреће се. Пришао сам јој већ врло близу. Нагиње се према мени и срамежљиво приупита:

– Опростите, чико, имате ли цигарету? – шапатом, не би ли њен мали тајни порок, пред строгим родитељским одгојем или радозналим сусједима, остао неоткривен.

И као шамаром ме опали ријечима, тридесет два пута, проклетих година!

ВЛАДАРИ СВЕМИРА

Човјек је дружељубиво биће. У пратњи партнера, одлази на приређене вечере код својих пријатеља. Смије се и прича вицеве или препричава догодовштине. Пуши, успркос медицинским сазнањима о штетности дукханског дима. Пије вино, о свакој берби има понешто за

рећи иако је врло мала вјеројатност да је загазио у ичији виноград. Преузима иницијативу, доминира. Покушава оставити дојам, задивљује. Набада вилицом печење за чији угасли живот љубазно хвали домаћицу. На њу ће мислити, касније, код куће, док рутински буде јебао своју жену. Тко зна, можда ће и домаћица мислити на њега, при истом чину. Не треба им то узети за зло, труде се бити људи. Можда је у томе и највећа грешка.

ДВИЈЕ ЛИМЕНКЕ И ГУМЕНО ЦРИЈЕВО

На течају школе преживљавања у природи, Extreme Survive тима, инструктор нам је показао технику раздвајања мокраћних токсина од воде која се може употребљавати за пиће. Радило се о поступку класичне дестилације, импровизираним средствима. Колективно смо се испишали у лименку и причekali, око пола сата, да се кроз гумено цријево, у другој, појави прочишћена текућина.

– Вода добивена овим путем не смије се пити више од неколико дана јер изгуби све потребите минерале људском организму – рекао је инструктор.

При дегустацији, Ацо је потегнуо из погрешне лименке.

Зоран Раонић

ОСКЛИК

И не слутећи да се тај диви њеноме псу, а не њој –
узврати му широким оскликом.

ЗНАКОВИ НА ПУТУ

Сретох себе, негдје – али не знам ко сам!?

Драган Ј. Ристић

БУБЛИЧКО ЈЕЗЕРО

Пецају два риболовца. На обали језера седе недалеко један од другог.

Један од њих довикује: „Иде ли!“

Други само одмахне главом. Прошло је од тада четрдесетак минута.

Други риболовац довикује првом: „Иде ли!“

Први само одмахне главом. Прошло је тридесетак минута.

Први риболовац довикује другом: „Иде ли!“

Други само одмахује главом. Да ли да наставим причу...

АТРАКЦИЈА

Сваки пут кад је од своје пекарске радње пролазио поред столарског предузећа „Стеван Сремац“, пекар Тоза, већ у поодмаклим годинама, огромне главе а малог здепастог тела, замишљао је тог Сремца као храброг народног хероја, одличног мајстора столара и приближавајући се берберској радњи, освртао се да у близини нема деце или да они недајбоже буду у берберници јер би тада бријање његове главурде представљало смехотресну циркуску атракцију са врхунцем када брица на крају посипа његову главу пудером, што неодољиво подсећа на завршно посипање брашном великих, округлих и глатких сомуна у тесту спремних да се одмах потом убаце у фуруну.

Санда Ристић-Стојановић

КРИЗА

Једна сенка проучава град којим шета. Звук аутомобила исече један њен део. Фасада једне куће поред које прође обруши се на сенку њене мисли.

Док је прелазила улицу, један аутобус прегази сенку њених илузија.

Сенка је дуго седела у парку. Тамо је приметила да се сенка једног дрвета саживела са њом. Кад је кренула поново градом, оцепарила ју је облачност.

А сивило града украде јој понеке засенчене илузије.

Каква је ово криза илузија, помисли сенка и настави даље.

ПАСОШ

Песма прелази неку државну границу речи. На царини покушавају да јој одузму реч смрт.

Занимљиво је да је реч живот главни цариник. Песма се двоуми да ли да уопште прелази ту границу, у заправо државу илузија.

Реч смрт показа пасош цариницима. Исувише је пун песама, одговарају цариници речи.

У том тренутку камион речи, без речи смрт пређе границу.

Из њега је испала заправо реч смрт, и остала да шета по асфалту.

Песма тад одлучи да не прелази поменућу границу илузија.

Јован Рукавина

ДЕБЕЛЕ ГОДИНЕ

Какве је листове имала? Као најодабранији цвет наше младости. Данас – у средњим годинама. Купује доручак, испред мене. Ноге дебеле. Као и наше (заједничке) године.

КАМЕНОВАЊЕ

Прилика у капуљачи и ритама сиромаша, држећи дете испред себе, стајала је у дну узвишења. Посматрали су ме с мржњом. Морам да позовем помоћ и да стигнем до куће и своје деце. Не сећам се свога греха, не знам име свог спасиоца, које би требало да вичем. Почели су да пристижу и остали, свитало је, ветар је појачавао страшан приказ ових прилика. Први камен је бачен. Тргуно ме је из опсене. Потрчала сам са страхом у костима. Камење је немилосрдно летело, нису бирали величину, нису се обазирали на моје мајчинство ни љубав, ни на празнину коју само смрт, бол и јаук мајке чини. *Зар сте ви сви без греха?* – викала сам беспомоћно, трчећи ка кући. Успела сам да дођем само до високог споменика и без размишљања се попела тражећи уточиште. Страх ме је обузимао невиђено, срце ми је лупало као под стегом и само је једна мисао прошла – *Боже... шта сад?* Камење је и даље неумољиво летело ка мени и налазило уточиште по свим деловима тела. Одлучила сам – скочићу! Нисам се двоумила, савила сам колена, раширила руке и, секунд пре мог одупирања о последњи ослонац, чула сам покличе *БРАВО!* Летела сам кроз ваздух, нисам се бојала. Сивило и вртоглавица. Рекли су ми да ако умреш у сну, умреш и у стварности.

МАГИЈА

Неке ствари немају цену. Неке ствари су недељиве. Неке ствари ти нико не може отуђити. Управо то и чини њихову вредност.

Да би дошао до њих, потребно је само да зажмуриш и пожелиш!

Све оно што тада пожелиш да видиш – биће твоје! Ништа се неће променити, али ће све постојати на један други начин, за тебе, у том тренутку.

ПРИЧА О ЖЕЉАМА

Све жеље које имамо, у потпуности су наше, само наше.

Њихово остварење увек води путу ка неком или нечем другом.

ЗАШТО

Обрнутим ходом враћале су јој се сумње да ће се поновити његови увек нагли, нејасни одласци и нестајања у непознате просторе и таме.

После сваког одласка враћао се уморан, туробан, још ћутљивији и са новим ожилком на подлактици. Четири идентична ожилка, на унутрашњој страни леве подлактице, подсећала су је на бес, патњу, бол и даноноћна ишчекивања да јој се врати.

Ни љутња, ни преклињања, ни претња да ће га оставити ако јој не каже где је био и зашто ју је оставио, нису поколебали његово истрајно ћутање и гледање у даљину. Напослетку јој га је било жао јер је у његовим очима изгубљеним у некој од даљина видела потпуни пораз.

Овај пут стајао је на вратима, згрченог лица са гримасом кајања. Први пут

имала је прилику приметити да му је жао због ње. Суочавање је могло да почне.

Знала је да ће њено зашто овај пут имати свог одјека.

СОБА У КОЈОЈ ЖИВЕ КЊИГЕ

Инспиративно окружење, које су чиниле књиге поређане на полицама, разврстане по склоностима њихове власнице, давало је посебну ноту простору у који је примала само одабране пријатеље. Стари је сат са плавим казалима и угравираним иницијалима неког

претка смештен крај најдражих књига њеног покојног оца, откуцао пет пута када је домаћица ушла у собу и дрхтавим старачким рукама принела и сместила сребрни послужавник са прибором за чај на сто. Удобно заваљен у фотелју проседи господин, са уредно штуцованим брковима, који је до тог тренутка пажљиво читао књигу, подиже главу и рече: – У књигама живе животи, живе мртви људи, у њима је свеобухватност недостигнутог и неразјашњеног, на крају недостиживог и неразјашњивог. У књигама је потпуна тишина која и лагано спуштање послужавника на сто доживљава као убод у срце.

– Послужите се – рече власница књига тихим гласом, да не узнемири животе и смрти јунака и да их не пробуди и уведе у садашњост коју никада нису слутили, дакле, у поновну смрт.

Јошко Синдик

ТРИ БОЖЈЕ ЗАПОВИЈЕДИ У КОНТЕКСТУ МОДЕРНОГ СВИЈЕТА

ПРВА ЗАПОВИЈЕД

Прва заповијед гласи: Ја сам Господин, Бог твој, немај других богова уз мене! Међутим, док је Златно Теле показивало увјерљиво одступање од овог религијског начела, виртуални супститути божанства прилично су неупадљиви, па им се не придаје довољан значај. Facebook и Twitter можда не изгледају као превише озбиљна пријетња, док враг у савременом руху трендовског модног дизајна изгледа посве привлачно. Модерним рјечником исказано, можда свјесно и имамо само једног Бога, али га заправо не примјећујемо, јер је Библија пуно теже читљива од таблоида. Исто као што многи људи недвојбено имају родитеље, али су их давно заборавили, у корист занимљивијих садржаја.

ДРУГА ЗАПОВИЈЕД

Друга заповијед гласи: Не изусту имена Господина, Бога свога, узалуд! Притом се у Библији вјеројатно мислило на псовке, што је заправо прилично безначајан проблем. Понајприје, људи се љуте или на себе, јер су нехотице или недовољно вјешто извели некакву глупост, па је свеједно како ће то изразити. С друге стране, има и пуно сочнијих псовки. Треће, Бог као потенцијални сексуални објект најчешће би био критизиран од стране наших балканских хомофоба, ни крив ни дужан. Другим ријечима, добро је избјежавати спомињати Бога

без праве сврхе, и увидјети да је излишно користити га само за псовке или умјесто дозивања кућне помоћнице те установа здравствене и социјалне скрби.

ТРЕЋА ЗАПОВИЈЕД

Трећа заповијед гласи: Спомени се да светкујеш дан Господњи! Занимљиво је модерно (и не само модерно) тумачење овог симболичног обиљежја поштовања: недјељом и празником се не смије ништа радити! Математички, обрнуто пропорционално, што вишештујете Господа, треба што мање радити. Становници приморских подручја, па чак и цијели континенти генијално су протумачили ову оправдану вичност нераду: да неоправдано не генерализирамо, чини се да је формула живота у Далмацији настојати радити само два мјесеца годишње, по могућности ни толико. А у Африци, кажу (наравно не сви и не на баш цијелом континенту) људи наводно памте само једну операцију, а за даље требају додатне инструкције. Све по формули, „рад је можда и створио човјека, али је засигурно само нерад створио господина“.

Зоран Спасојевић

ДАМА СА ПСЕТАНЦЕТОМ

Једном сам тако шетао парком и срео даму са псе-танцетом у наручју.

„Добар дан“, рекох. „Срећан пас.“

„Парализован је, господине“, рече дама и пригрли псетанце.

ПРОЗОР

Моја соба је у поткровљу. Коси прозор је окренут ка улици и парку преко пута. Приметио сам да се напољу све мења а да ја не морам да учествујем у томе. Никада не знам шта ће да се догоди у наредном тренутку. Пожелим једно, а видим нешто друго, треће... У томе је чар мог погледа на свет.

КРАЈ ПРЕДСТАВЕ

- Ви говорите у име свих изненађених?
- Да, ми говоримо у име свих изненађених.
- Шта хоћете да нам кажете? Слушамо.
- Пошто смо изненађени, немамо шта да вам кажемо.

ЗАВЕТНИ ХРАСТ

Горостас. Столетни. Громови у њега не ударају. Ни муње што ватром сажижу. Заштитник је бога Перуна. Врховног божанства. Многобожаца.

Кора му је избраздана. У њу се зарили шрапнели и куршуми. Записи историјски.

Под крошњом његовом се свијао народ. Побуњени. Призивао вождове своје. „Из грмена великога, тешко лафу изаћ' није.“

На гранама меканим, распростртим, гнезда су се свијала.

У заклону његовом, љубавници су уздисали.

Под окриљем његовим, птићи голуждрави су се легли.

У дупљама тамним, зверке прогоњене су уточиште налазиле.

Жиром његовим, свиње су се омамљивале.

Соковима лековитим, болни су се нападали.

Моћници су од њега фотеље у дуборезу прижељкивали.

Бејаше раскршће. Белег. Веровање народно.

А онда дође време транзиционо. Храст постаде сметња. Препрека. На путу правоверних. У будућност светлу.

Дрвосече се устремише. Секире своје иступише. Храст се само затресе. И све их одбаци. Као жир отпадни.

Заветни храст одоле. Дубоко је он корење пустио. У земљу нашу. Мукама избраздану.

ПУЦАЊЕ ЧИРА

Сумануто сам грабио љигаву слуз која се мигољила између прстију и падала на плочице, и убацивао је у лавор. То сам непрекидно радио док нисам схватио да је узалудно, па сам узео сунђер. Ни то није ништа нарочито убрзало, али је било ефикасније.

Црне трагове сам налазио свуда, по плочицама, на зидовима, на витрини, по тепиху, на вратима. Требало је то што пре скупити.

Нисам схватао да сам већ неко време лежао без свести, тако да ако је неко нешто чуо, већ је требао да покуца. Све сам приписао пиву, па сам сматрао да ће и газде тако то гледати. Основно је било: скупити све – што пре!

Како сам напредовао, долазио сам све више себи. „Посао“ је био много већи. Одустао сам од скупљања, покупио мале чупаве стазице из ходника и убацио их у каду на прање. На ред је дошла четка, и трљање. И понављање, изнова и изнова. Смрад, неподношљив смрад дроба заклане свиње, осетио сам први пут.

И огледало ме изненадило посекотином изнад чела. Испирао сам, али је и даље цурила крв. То ме је подсетило да сам био у несвести. Ставио сам неколико папирних салвета на чело и легао на кревет. Остало је још снаге да нарихтам сат раније да звони како бих се истуширао за посао. Покушао сам још једном да се сетим да ли сам нешто пропустио. Није вредело. Умор је био огроман.

13.03.

„И то је Култура!“, излази право из пандурских уста док девојка прелази улицу ван пешачког прелаза.

Наилазим вожњом кроз парк на згодну девојку и примећујем како у руци носи паковање од шест ролни тоалет папира. Било ме је стид пред собом што се помаљао осмех због те комичне слике те сам морао да спустим главу да она то не примети.

Огромна бела девојка, метар и деведесет висока, носи у руци дете, а њена дебела брада је чини попуно нестварном. Чини се, колико сам могао да приметим, да уопште није несигурна у себе – поред тако очигледне велике физичке мане. Упитао сам се да ли јој дете које носи пружа сигурност док хода улицом.

Властимир Станисављевић Шаркаменац

АКО УМРЕМ У БЛИЗИНИ МОЈИХ ЦИПЕЛА

Ако умрем у близини мојих ципела *Мадрас*, из младости, које не носим већ пола века, сахраните ме у њима. Ако ми их не можете назути, уметните мало лоја и проћи ће. Ако и то не помаже, одсеците ми мало од меса и стањите стопало – и то је прихватљиво, већ и сада за живота, а немоли тада – у смрти. Не би било први пут да се један обућар сахрањује у најгорим ципелама које је током живота имао, мада су ово биле, можда, најбоље које сам икада имао, само су ми мале. Још су светле и изгланцане – браон кожа у високом сјају – као нове.

А ако хоћете да се дошуњам нечујно у ноћним часовима до куће, немојте ми много попритегнути пертле. Нека остану немарне какав сам и ја читавога живота био према својој обући. Па и та немарност није, не дај то, Боже, првовиђена, тек код мене, али зашто сам био немаран и према обући своје деце? Е, то остаје да се види, ваљда је ствар еснафска ...

... Не заборавите!, ако умрем у близини мојих ципела-чизмица...

Тестаментарни обућар,
при чистој свести и мирној савести

КО ЈЕ ВИДЕО ПРОПАСТ СВЕТА?

Најшаренија метро-станица у Паризу је *Република*. Она има највише *преседања* за друге линије, те је и

најпрометнија. Ту се могу срести готово сви типови људи који живе у Француској. Једном у години сваки ће проћи овуда. Данас је изузетно бучно, јер три групе уличних свирача изводе свој програм за *ситниш*. Чеси, домаћини и најгласнији Перуанци са *салсом*.

Сви журе, јер виде и знају, куда. Ходници чине Аријаднин лавиринт. *Њих двоје ко слепци*, боље рећи, *ко два слепца* иду полако и врхом белих штапова потврђују да ли иду по ономе што „виде“ у глави. По флекама на оделу, чини се да живе сами, као пар, што није реткост код слабовидих.

Наједном: подуже степениште, стрмо, силази на перон. На њено бурно противљење да сиђу сами, он јој, као да види, domeће: „Држи ми се за руку и користи свој штап. Сваки степенник!“ Спуштам се са њима. Црне наочаре на њиховим лицима заклањају моју тугу. Кад ступише на перон, он је са тријумфалним осмехом упита: „Јеси ли *видела* да може?“. Она срећна рече: „*Видела сам*“, и одахну.

Она јесте, и он, а да ли сам ја све добро видео?

ЧАВКЕ

Чавке облећу над главама деце, која у парку беру младе изданке маслачка, попрсканог цревним садржајем киселих птичурина. Љубоморно гракћу над контејнерском судбином бескућника, који вредно ископава парчад наде, којом ће скројити сутрашњицу. Неуморно мотре на поменутог ривала, којег морају надмудрити у потрази за црном кожицом печене паприке, омотом виршле или громуљицом меса, заглављеној у углу бачене конзерве.

Живе над главама оних који имају кров, углавном стар тридесетак година, који још увек називају новоградњом, бојећи га белом смрдуљином, одомаћене и дрске.

Салутирају својој победи са надгробних плоча истих оних људи, над чијим су главама живеле, чији су свет заливале својим текућинама и квариле њихова јутра, редовно их подсећајући да је ово земља за њих.

Чавке у хијерархији врха, шемама ума, коренима дела. У кризи духа, над тарот картама, са прстима који боду унутрашњост шољице за кафу. Над шерпама, у креветима, у сутрашњицама. Ако желе да сутрашњице буде.

ОДЛУКА

Мирис је задржао своју пуноћу и целовитост, летећи тик изнад градског плочника, не дозвољавајући му да га искасапи таласима лелујавих испарења. На углу

Двадесет девете улице, нагло скренувши улево, у трену се нашао међу чељустима пса, који је, узгред, подсећао на љубавни продукт јамболије и Боба Марлија, а који је у лету желео загрести муху.

– „То је било близу! Ах, тај задах, у шта су се претворили данашњи мириси! Морам пожурити!“ – помисли искусни мирис, који је, опростите на речима, пролетео и испод сукње једне пуначке жене, а међу чијим је ногама сазнао да није добро прегрејати восак за депилацију.

Угледао га је, онако смотаног, у шареној хавајској кошуљи, ни мало прикладној за први састанак, са превеликом количином воска у црној коси, којем је фалио још минут чекања на јулском сунцу да би се слио низ чело и врат. Окренутог леђима, мирис га је заобишао здесна и улетео у чисту носну дупљу потенцијалног вереника.

„Она долази...“ – младић се окрену и несвесно изговори наглас.

КРИК У НОЋИ

Скрупчана у постељи живи последње минуте своје патње. Дахће кратко, а када је бол притисне, покушава да ухвати ваздух. Али он измиче. Таваница се спустила на груди, па притиска. Пружа руке увис да одгурне то ниско небо, али оно је свеприсутно и руке се враћају ка телу. Пружа ноге да ослободи леђа. Не успева. Грчи је и одоздо. Опет дахће. Па стење. Онај невидљиви нож пара је изнутра. Брише руком ознојено чело. Склања прамен улепљене косе уназад. Али он се враћа, непослушан и намерен да јој заклони видик.

Пила би воде, мали гутљај био би сасвим довољан. Али воде нема. Суво грло се стегло, не пушта глас. Чини јој се да је промукла. Онај нож опет је сече по дну карлице. Скупља ноге. Али то изнутра тера је да их шири. Неконтролисано почиње да јечи. Док гужва крагну на спаваћици, некакав крик отима јој се из груди. Кад би само могла да поврати дах и да не дозволи том страшном болу да изађе као крик. Она би да га заустави, да овлада њим и да га контролише. Покушава да ухвати ритам.

Изненада отвара очи и запрепасти се од силине призора. Нешто топло и црвено, да црвеније не може бити, облива јој бутине и надире по целом кревету. Белина чаршава нестаје пред бујицом те топле, лепљиве течности. Потпуно губи контролу над собом јер је онај невидљиви нож сада сасвим запара изнутра. Још један крик. Кроз стиснуте зубе стење, али не дише, не види, не чује ништа. Тоне у понор без дна. На секунд, ипак,

чује тишину. Удише још једном јако, пуним плућима. Па опет ништа... ништа... ништа.

Док зидови упијају мирис крви, тишину запара плач тек рођеног првенца.

ТАНГО СМРТИ

Можда је тај сусрет био случајност, а можда је судбина умешала прсте. Тек, срели су се једној жарког летњег преподнева, на шумској стази где ужарена сунчева кугла још није оставила великог трага.

Она је била живахна, кретала се лако, а њена сјајна, сиво-маслинаста хаљина спуштала се као плашт низ затегнута леђа. На глави су биле најлепше њене очи, два тамна, дубока језера. Деловала је као плесачица спремна да заплеше сваки плес, само да је партнер за игру позове. Он је пак, ту, налетео случајно. Његова природа била је више истраживачка, радозналост је била његова тајна особина. Али живост, и бистрина погледа. О храбрости тада још нико није рекао ни реч.

На тој стази, где ужарена кугла још није оставила трага, срели су се кобра и мунгос. Препознали су се у трену, спремни за танго смрти. Она је подигла главу, али још недовољно да би се нашла изнад његове јер је он њу већ одмерио од главе до пете. У делићу секунде је скочио ка њој и муњевито је зграбио за главу, гњечећи је до врата. Храброст је врлина већа од живота. Иако је била снажнија и спретнија у свему до тада виђеном, његов ујед је био сасвим прецизан, а стисак неподношљив. Па, иако је његово тело летело у ваздуху заједно са њеним, плешући тај страшни танго смрти, није је испуштао док није сасвим клонула.

Њена сјајна, краљевска, сиво-маслинаста хаљина пала је као плашт, а два, до малопре жива ока, зауставила су поглед заувек.

ЧОВЕК У ЦРНОМ

Приближавала му се нека прилика у црном. Није смео да се окрене. Хођао је све брже, и даље послушкјући кораке свог пратиоца. Улица је била уска и мрачна. Помислио је шта би се десило да га та гнусна прилика у црном нападне. Како би се одбранио? Ипак, није постојао. Али, ни његов пратилац такође. Упорно га је пратио, дајући му до знања да је још увек ту. Одлучио је да успори не би ли дознао шта човек смера. За тренутак је запео на нешто што се налазило на тротоару. Звук његових тешких ципела одзвањао је целом улицом. Осећао је неописив страх. Био је сигуран да је прилика у црном веома близу и да ће се сваког тренутка обрушити на њега. Већ је видео себе како лежи на блатњавом тротоару, док му се тамноцрвена крв улива у неки од уличних сливника. Био је одлучан у намери да се одбрани. Намерно је испустио упаљач, а потом се сагнуо да га подигне. Човек у црном је уједначеним корацима и незаинтересовано прошао поред њега, ни не сањајући шта му се спрема. У притајеном лудилу, његове руке нашле су се око врата обореног човека. Хладне и знојаве, грчиле су прсте чији су се нокти зарили дубоко у кожу непознатог човека. Улица је и даље била пуста. Хладан ваздух, те кобне зимске ноћи, ледио је крв, разливену у мале, безобличне локве. Завладала је гробна тишина, мучна и злокобна...

САВРШЕН ДАН ЗА САМОУБИСТВО

Стајао је на самој ивици. Зграда је била висока. Није осећао страх. Одавно је желео то да уради. Последњи покушај му је пропао јер је пад спречило разгранато дрво. Погледао је доле. Људи су већ почели да се скупљају. Маса је нешто викала, али није могао да разазна њихове гласове. Расплињавали би се на пола свог пута и одлазили у непознато. Убрзо је престао да обраћа пажњу на то шта се испод њега догађа. Није га интересовало.

Био је то диван пролећни дан. Савршен дан за самоубиство! – помислио је. Тих неколико минута колико је провео над провалијом свог постојања, у мислима су му се ређале слике његовог промашеног живота, изопачена лица свих његових непријатеља, искежене гримасе лажних пријатеља, све оно што је могао да буде а није постао, оно што је могао да има а није постигао, све у свему, један бедан, промашен живот. И није жалио. Свако би, да је на његовом месту, урадио то исто. Сирене су се чуле све гласније, граја све неподношљивија. Затворио је очи. Направио је тај дуго очекивани корак. Не сећа се када је последњи пут начинио корак напред. Овај је, свакако, био последњи.

Тог јутра, неко је испред зграде посекао дрво старо тридесет пет година, баш колико је и он имао...

САМО ДА НИСАМ ПОСТАО ПТИЦА!

Често сам се питао, како је то бити птица? Као обичан смртник, заоденут тескобом свакодневице, нисам одолевао жељи да спознам слободу. Много пута

сам пожелео да побегнем из своје чиновничке коже коју носим, ево, већ двадесет година. Не, нисам опседнут птицама. Утолико ми је мање јасно оно што ми се недавно догодило. Није да сам намеравао да следим Дедала и Икара, али дубоко негде у мом бићу, рађала се жеља за слободом.

Једном, кад сам се враћао из џунгле зване фирма, прошао сам кроз омањи парк изнад којег је небо било тако плаво, блиско и додирљиво. У тренутку осетих снажан удар у груди. Руке као да су се истезале до неслућених граница. Лице се грчило а прсти кочили и савијали. Осетио сам како ми се поре шире и отварају ситне рупе из којих излази нешто чупаво. Шта сам тражио, то сам и добио – постао сам птица! И тако, сад живим слободно, летим кад ја хоћу и куда хоћу. Понекад се у оном парку придружим другим птицама, покључам оно што баце случајни пролазници, заљубљени парови и самци попут мене. Каткад прелетим своју фирму. Недавно сам видео једног свог колегу, не изгледа лоше, вероватно је унапређен. Можда бих и ја, ко зна? Само да нисам постао птица!

РЕАЛНОСТ

На маргини новина, хемијском оловком твоја рука као сама од себе црта шару. Понирем у тај велики испреплетани свет твоје шаре, ван система, слободна и бескрајна. Чини ми се срела сам те у некој дивној непризнатој јасној реалности сновиђења. Пустио си ме да ти прозрем у утробу истинског себе.

БУДУЋНОСТ

Дошло до усијања, пресахли горе у ватри. Дошла студен, ледени замрзли се до пуцања. Дошло до обездушења, душе умиру с душевнима. Дошло до безумља, разумни луде од беснила. Дошло до будућности, у прошлости ником ослонца. Дошло се до кошмарног сна, у коме нема места сањалицима. Расплакало се небо, подале звезде прихватише нежним зракама умируће, узносећи их до звезданог поретка.

ЗАЛЕЂЕНЕ РЕЧИ

У ноћи када је температура била сасвим ниска купио сам флашу „Jack Danijelsa“. Неки човек певао је лепу љубавну песму на телевизији.

Отворио сам прозор да речи излазе напоље и падају залеђене у снег. Покупио сам лед и целе вечери хладио чашу распеваног вискија.

ДУША МИЛОРАДА ПАВИЋА

Павић устаде једне ноћи. Устаде и ноћ да га слуша.

Милорад – прочита на надгробној плочи. Слова су била свежа.

Чудно – помисли – па то је било недавно. Умро сам, а да ми нико није рекао да ли је умрла моја мушка или женска душа.

ИВО И ГОЈА

Маја гола, опружена на уштирканом чаршаву, ноктом одлепљује латице белих ружа на којима је пре-спавала ноћ.

Андрић је и даље у положају посматрача. Не жели да је узнемири, али она је учила његово присуство.

Загледан у приглупог паука, кога никада нико није видео у слици, Иво промрмља:

– Не можеш, насликане су – и стидљиво окрену страницу монографије.

Станимир Трифуновић

ИЗВИНИ

Ако сам одшкринуо окна Твоје келије, опрости. Не залазим у туђе тишине, оне залазе у мене. Зато ћутим само, а када проговорим, о горчинама зборим. Очигледно, сасвим неспретно...

Ако сам се наднео над Твојим небом, опрости. Не насељавам собом туђу земљу, она насељава мене. Зато шћућурен тихујем на сопственом острву и ма где закорачио, обрем се у беспуће и одјек. И залутам.

Ако сам у Твоју леју загазио, опрости. Не обделавам туђи врт, он обделава мене. Зато процветам и пелином и божуром, а када пркосом замиришем, издахнем већ наредног трена. Сведок си.

СЕМАФОР

...И онда се упалило црвено. Сви су похрлили да пређу на другу страну улице, свако теран својим јадом и својим послом. Кренуо бих и ја за њима да нисам видео та кола што су стала баш ту испред пешачког прелаза, пуштајући нас „великодушно“ да прођемо. Никада пре нисам видео тако нешто. Велика, сребрна, сјајна... Шљаштећа лимузина, са свим тим тамним „огледало“ стаклима.

Видео сам и себе на њима. Не баш сјајна слика човека који је пао на прилично ниске гране. Питао сам се, ко ли управља овим „ураганом“? За дивно чудо, нисам дуго чекао одговор на моје питање.

Возачев прозор се нечујно спустио до пола, и све је на тренутак стало. Птица у лету, пластична кеса што се лењо „ваљала“ улицом, и на крају мој дах. Пола улице је замирисало мирисом јасмина.

Погледи су нам се уплели, секунду... две. Њена риђа коса, и нарочито та њена горња танка усна, наговештавале су љути карактер и незгодну нарав. Вештим покретом је избацила кроз прозор своју цигару, попушену до пола, која се докотрља до мојих ногу. Гледао сам је и даље право у очи, пркосећи и њој и овом мом малом и бедном животу.

Прозор се на лимузини још нечујније затворио, и „стоп-сол“ стакло ми поново даде до знања ко сам и шта сам. Зелено светло на семафору јој дозволи да крене даље, што она и учини, не часећи ни трен.

Лењо сам подигао руке као да се истежем... Погледао лево па десно, и онда, да нико не види, чучнух,

не савијајући кичму, тек толико да узмем ону њену цигару са тротоара која се још увек димила.

Дотакнух уснама тај црвени отисак њеног кармина што остаде на белом филтеру. Увукох у своја намучена плућа један моћан дим, па кренух лагано тамо куда сам и наумио.

ЉИГ-АВ МУТАНТ

Последњих година појавила се специјална врста двоножаца. Климатске турбуленције и хемијска загађеност планете створили су погодне услове за њихов развитак, па се рапидно намножише. Природа још није стигла да створи за њих непријатеље и предаторе. Брзо мутирају, мењају боју коже, начин кретања, хране се отровима, бактеријама из покварене хране, а здрава им не смета.

Неки биолози сматрају да је то последица експеримента клонирања, или покушаја да се створи напредно биће синтезом гена креативног човека и паметног и отпорног пацова. Антрополози доказују да је то од последица зомбирања, а пре неки дан објављено је у једном часопису, у колумни из психологије – да због потиснуте савести кожа лучи смрдљиве сокове.

Углавном, примећено је да такве пси не лижу. Пореде их са изметом или истреском желуца, а, по казивању старина, било их је и раније и у широком луку их треба заобилазити.

У ЧЕКАОНИЦИ

Говорио им је истину, нису му веровали. Пошли су од себе. Што их је више убеђивао, то су му се више подсмевали. Онда их је лагао. Нису му веровали. Боље лажу од њега. Кренуше путем својих начела. Воз беше стигао.

МОЈА МАСКА

Навечер скидам маску и стављам је на ноћни ормарић крај кревета. Она се загонетно смјешка, понекад ми намигне и заједно се веселимо сутрашњем дану.

Волим своју маску, али ноћу се желим одморити од ње, ипак је она само маска.

Не знам што она мисли о томе.

Не разговарамо о таквим стварима.

У задње вријеме примјећујем да смо све сличније. Ако једног дана постанемо посве једнаке, нећу је више скидати ни ноћу.

Сад све овиси о њој.

ОПРЕЗ

Кад сам након пуно година поновно срела гђицу Жужи, причала ми је о својој маци коју је након смрти њезине бивше власнице спасила од улице и глади и пружила јој топли дом; о ратним профитерима, транзицијским богаташима и корумпираним колегама; о глувицама из тридесетих година које су биле праве љепотице, а не ове данашње препариране још за живота.

Рекла је *Ја и ти смо једине интелектуалке у граду*, не знам како сам ја упала у то, само сам кимала главом и говорила *да, да*.

Онда ме је назвала и причала о својој маци коју је након смрти њезине бивше власнице спасила од улице и глади и пружила јој топли дом; о ратним профитерима, транзицијским богаташима и корумпираним колега-

ма; о глумицама тридесетих година које су биле праве љепотице, а не ове данашње препариране још за живота.

Рекла је *Ја и ти смо једине интелектуалке у граду*.

И тако све још неколико пута.

Сад пазим куд ходам и купила сам телефон на којем пише тко зове.

НА ПУТУ ЧОВЈЕЧАНСТВА

По свуда се на Земљи види докле смо као људи стигли, а у комешању народа и сам Бог запазио је да се у Човјечанство Свијета увукла интересна сфера. Стога је наложио Духу Светом да продрма срца Кардинала и да у 2013. год. за Папу изабере Човјека.

И ето, пробуђени Свети дух учини оно што је на страни Човјечанства. Већ другог дана у петом гласању Кардинали су изабрали Човјека за Папу.

Дакле, уз помоћ Бога, започело се да се мете испред својих врата и да на сцену ступа спона; између ума и разума преко срца – душа. Дакле, изабран је Папа Фрањо. А како је Црква спона између људи и Бога, доста тога треба учинити како би и ова наша планета опстала и даље у времену наставила са људима.

Зато људи молимо Бога да Папа Фрањо и даље као Човјек продужи; да започне сређивати затечени неред, али и да зближава људе земаљске кугле. Да људи на Земљи виде људе.

Јер, сам цар Константин, који је рођен у Нишу, у Србији, још је 313. године објавио Милански едикт којим је и кршћанству и свим другим религијама зајамчена слобода. Зато папа Фрањо након 1.700 година од тога едикта већ данас подузми да се јаз између богатих и оних који немају за крух и млијеко спусти на границу разума Човјека Трећег миленија како би људи на Земљи опстали и Вјером у Бога кроз вријеме наставили на путу Човјечанства.

ШАРАДА

Краљица шараде је полако постајала врло незгодан саговорник. Заћутала је! *У младости би дала краљевство за такав излет. Данас је то било исувише једноставно.* Тако је то лепо урадила да је свима у почетку било чак и пријатно. Сетили су се, накнадно, да је прво ћутала секундама. *Ослушкивала је своје било, то сајмијско чудо природе... Било на прошло!* Онда је почела да ћути минутима, још увек гледајући сваког добровољца право у очи. Тек након тога је, скоком газеле, улетела у вишечасовну ћутњу, скрећући пажњу својом ненаметљивом елеганцијом. *Загонетност?! Збиља има толико лица... Баш колико их имају и људи!* Наступило је окретање главе, гледање или негледање у празно, или у очи... *Разлика?* Зијање унаоколо или зурење у једну тачку... Све док није наишла Царица шараде – вишедневна ћутња! *Тек тада је схватила да је била аматерка.* Ова је видела света, дно и небо саме васионе, без страха се није изувала у гостима и савијала је ноге под себе када седа. Била је свугде код куће! Непристојно и слатко је јела прстима и, уз све то – ни речи! Живела је сама. Била је то новина у овоземаљском животу, овом, у ком су мушкарци имали потребу да је жене. *Било јој је непријатно да их остави да клече и покушавају да кажу нешто штоооо... о чему баш и не знају много.* Живела шарада?! *Нек живи ћутња!*

КЕРУША

Зима. Цвили искреним срцем и тражи влажним очима. Њуши, брижна. Гледа у човека, збуњена, а овај зна да је ноћ била сувише хладна. Али псећа мајка не престаје да моли и тражи. Тражи своје чедо околу куће, под прагом и у смећу. Не бира и не заобилази. Налази чинију са храном, али не застаје да једе. И поново се врти у кругу своје наде... Онда угледа нешто на ђубришту, међу љускама и отпацама хране! Притрчи, машући репом. Нежно узима смећу громуљицу и носи је до поњаве поред врата. Радује се, лиже је и греје својим телом... Смрзнути кромпир.

СПОЗНАЈА

Летњи дан својом врелином сужава погледе. Мајка и син разговарају у кухињи. Дечак седи за столом и зури у под. Жена је обливена знојем и кивна на све. Јара која избија одасвуд као да доноси тугу.

Дечака нешто брине. Он проговара:

– Али, мајко, онда ћемо сви ми умрети. И ти, и тата, и бака и моја Милена. И ја ћу једном умрети. Мама, ја ћу умрети.

Мајка га посматра растворених усана.

– Па, наравно, будало – одговара она. – Ти умеш да размишљаш само о ГЛУПОСТИМА.

Дечак, затечен овом констатацијом, бежи далеко, далеко, у мирни хлад своје собице. Мајка се зноји још јаче и ружно криви лице. Осећа да већ полако почиње да заудара.

САН

Ево ме, ту сам, драги моји. На једном од мојих анонимних путовања. Сада сам вам толико далеко. Видим ваша упитна лица кроз кишне облаке.

Рептили лете само уз помоћ репова и никога више не занима змајева ватра. Птице чупају ноге, не желе више доле. Све је овде као у некој Земљи Другарства. Вибрирам попут музичке виљушке и умирем од смеха

због звезданих шала. Можда постанем и маскирани херој, ето, толико сам сада неухватљив.

Живи били, драги моји, ви тамо доле. Одавде, личите ми на крдо ослепелих мравоједа.

ПРЕДАТОР

Људи немају интелектуални капацитет да сагледају зло. Наивчине се поводе заблудама.

Ево, ова девојка. Очи влажне, лице нежно. Дуги удови, тек пропупеле дојке. Нема више од петнаест година. Тамна коса, кикице, хаљина девичански бела, доколенице затегнуте. Хола као да не зна куда би пошла.

Затим имамо предатора. Нема референтну тачку и не бави се поређењима. Неспутан је. Будале су за њега ловина. Слатка, жељена и наивна ловина.

Ево маторца. Лице млохаво, очи водњикаве, вилица стегнута. Шаке као канџе какве орлушине. Штрокави мантил, врећасте панталоне, разгажене шимике. Дугачки кораци смањују растојање и рука му се пружа ка цурици.

– Зар те није страх да ходаш сама?

Оштрица блъесну.

– Полако, цуро.

Сечиво, просеца тканину и кожу. Чича шкргуће зубима. Оштрица засеца јаче.

– Смири се, малена, смири се...

Она не слуша, вришти:

– Дај лову, матори! – и замахује крвавим бријачем.

СА ДРУГЕ СТРАНЕ НОЋИ

Гуме проклизавају по залеђеном путу, а ја возим сву ноћ.

Дланови се лепе за волан, зглоб трне од притиска на гас.

Брзо, брже, најбрже. До бола...

Кристали иња блистају као твоје очи. Изгубљени драгуљи, што за њима трагају звезде.

Уплакане и преплашене.

Баш као и ја кад погледам твоју фотографију и угледам лице анђела што зури у мене.

Очи ми се склапају, али се не заустављам. Јурим кроз пустару као некада.

Душа ми трепери у ишчекивању као и увек.

Јурим, јурим...

Баш као и оне ноћи кад сам те изгубио. Превише брзо, превише пијано...

Можда нећу стићи, али ти буди прелепа.

Једном ћу доћи.

Тамо, на другу страну ноћи...

ЕКСКУРЗИЈА БАШ НАМ ПРИЈА

На путевима по родној нам груди ђаци су осетили сваки камен земље Србије. Рупчаге нису пребројавали. Такође су видели како се гради домовина: праисторијско насеље Лепенски вир беше затворено због реконструкције, хидроелектрана Ђердап имала је ремонт турбина... А и аутобус имао – гуми-дефект.

Са путовања на четири точка ученици су стекли највише знања из биологије. Утврдили су лекцију „Кружни ток воде у природи“ – киша пљуштала као из кабла. Најбољи део ђачке јурњаве по „Марковим друмовима“ беше у аутобусу. Изређан је богат забавно-народњачки, бећарски репертоар. Сви добијају петице из музичке (не)културе.

Екскурзија наша насушна оправдала је своје постојање – без ње не могу да преживе гладна уста туристичких организација. Једва и ђаци – „хотелције“ им сервирале хлеб насушни, бајат, пресуш(е)ни.

Ипак, ученици беху врло фини. За собом су „почистили“ само три пепељаре и флашу вискија из бифеа хотела. Јастучиће су оставили – њима су пажљиво очистили обућу.

Извештај о дивном путовању биће врло позитиван. Ученици обишли манастире, запалили свеће и захвалили се Богу – што нису ишли два дана у школу.

HAPPY END

Филм који ће управо бити приказан, донео им је и славу и новац а тек што је доспео у биоскопе; што је, признаћете, доиста редак случај. И догодио се у најбоље време по њих, младе глумце, тек пристигле са Академије. Нема још ни пуна година како су се њих двоје голупчића срећно узели.

Било је прво фестивалско вече у Кану. Једнако лепо и лудо као и свих претходних година, а ипак другачије.

Ако занемаримо видно набубреле подочњаке, од његове надасве харизматичне појаве и беспрекорног стајлинга, одударо је само изглед кравате, неодољиво подсећајући на омчу која не одустаје од своје опскурне намене. Преко њеног лица била је размазана маскара, толико упадљиво, да је нова новцата Диорова хаљина остала у другом плану. Све друго било је на свом месту: блистава лимузина из које су изашли, црвени тепих по којем су газили – испуњење свих њихових жеља, блицеви папараца, аплаузи фанова и радозналаца...

Па и њихови погледи, које су, на очиглед свију, бацали једно ка другом, из којих се лако могло разазнати шта им је на души. Ставише, као да је висило у ваздуху: све смо рекли једно другом, остало је само још да се поубијамо! И само се чекало ко ће први да потегне.

Дакле, у длаку исто као и током доброг дела филма. Али нека нас то не завара: магија филмског платна је једно, а живот филмске звезде нешто друго. Ово што

се закувало између њих, богме не мирише на срећан крај.

ЈЕРЕТИЧКА ПРИЧА

Шетајући, као и увек недељом када је пуст град и ако ме послужи срећа па не капље с небеса и не свира кошава и уздуж и попреко, догенглао сам до Бранковог моста, као да је случај хтео да се баш ту присетим једне давне сторије, још из педесетих прошлог века.

Тада су барони и маркизи Народноослободилачке борбе и Револуције бацили анатему на Бранка Ћопића, запретивши му изопштавањем из јавног живота, а једино што му је стављено на терет била је његова „Јеретичка прича“. Дакле, само прича, па опет се на његова плећа сручио погром тежи од планине. Смешила му се мишја рупа до краја живота, тако је бар изгледало. Но, сазнавши за невољу у коју се његов брат по перу нехотично био увалио, будући нобеловац Андрић покушао је да га утешу, како се то по чаршији препричавало, поред осталог рекавши му и: „Пиши романе, Бранко, њих и онако нико не чита“. И овај га је послушао. Е сад, колико му је то помогло, то је већ друга прича.

Помислим онда како је у међувремену много воде протекло Савом и Дунавом – који се, ево, и секу недалеко одатле, што се за светлих дана, као што је овај данас, са моста лепо могло видети. И много се тога променило, дакако набоље, па је и власт данас просвећенија; државни послови, на сву срећу, поверени су кадровима лишеним идеолошких, али и сваких других предрасуда; и није нимало непријатељски настројена према писцима, рекло би се, баш напротив. Нема те приче

због које би некога прогонили, па била ова ма колико јеретичка. Уосталом, не гони се ни за многе грђе ствари него што је реч. Такво је време дошло.

Међутим, упркос свему, нешто је ипак остало исто, није тешко закључити. А што је још горе, томе изгледа нема помоћи. Јербо је она Андрићева чини се актуелнија него икад – романи и даље нико не чита!

ЛЕП ПИЈАЧНИ ДАН

Од ране зоре суботом седи на том каменом степенику. Пролазе крај њега пијачарке, старице натоварене обрамицама и пазаром који се у крцатим торбама клати лево-десно, ударајући свакога крај кога мину. Прате их жестоке псовке.

Он седи, на сметњи тим истим старицама, на сметњи свима који хрле ка пијаци, на степенику који се пружио директно на улицу, а преко кога је и био једини улаз у ту избу. Није то била његова кућа, ко зна чија је-сте, као што нико није знао где је његова, ако је има. Он, међутим, мирно седи, увек на том прагу, испред напуштене урушене куће, као да је рођен ту.

У подне, у повратку, понека сељанка спусти крај њега пар крушака или неки непродати парадајз. Већина ипак прође не осврћући се. Новчиће не оставља нико, нема пред њим шешира у који би се бацили.

Поподне, кад перачи улица наиђу, котрљајући остатке испуштеног поврћа снажним шмрком, подиже руку и они начас престају. Он прилази и из широке цеви из које се цеди још помало воде опере руке, испљуска лице и врат и каже:

„Леп пијачни дан, баш леп...”

И одлази, раздраган, некуд.

ТРЕЋА СОФРА

Има само четири године, много тога не разуме. Стоји у ћошку гостинске собе и гледа како се за дугач-

ким столом смењују људи. Пију и одмахују главама углавном. Крсте се понекад, одливајући помало пића из чаша на под. Гладан је, хоће и он да седне у дно стола, али га склањају. То место остаје празно. Али је тањир на њему препун. Кад и други пут поставе сто, нико ту не седа. То је за дедину душу, кажу. Гледа како остали једу, и он би. Опет му не дају да седне.

За трећом софром, кад поседају и редуше, укућани и комшије, прикраде се и узме тањир са дна стола, износи га и сакривен иза куће халапљиво једе. Осећа снажан шамар по образу. Очев. Памти га читав живот.

После тридесет година, вративши се са очеве сахране, прво улази у кухињу и тражи тањир хране за свог малог сина. Храни га и милује по образу док се за дугачки сто смештају људи, крстећи се и одливајући пиће из чаша на под.

КАЗНА

Затварали су је у подрум увек кад би се упишвила.

Тамо је вриштала, лупала у дрвена врата ручицама и остајала све док он не би допустио мајци да је изведе.

Те ноћи ју је пробудио тресак. Устала је и кроз одшкринута врата видеда мајку како крајем блузе брише крв са кухињског тучка. Крв њеног очуха који је лежао на кревету.

Осетивши како јој клизи топли млаз између ногу, кренула је лагано према подруму.

КОМЕСАР И ВОЈНИК

Чика Влада је био у рату помоћник лекара, политичког комесара прве армије, човека од којег су стрепили. Никада није поуздано друштво с моћним. Против њих нико није довољно сигуран.

Крајем рата комесар га упита шта мисли о животу у новој држави.

Поновио сам оно што је он говорио на скуповима и састанцима. О слободи, правди, људској срећи и благостању.

– Војниче, мислио сам да си мудар, да сумњаш. То је политика, вештина да се лаже у прави час! Неће наше дуже од педесет година! А после пола века, ето промене! Нема последње. Промене су бескрајне!

Пријавио бих комесара; човек у рату даје своју наклоност, али никада своје поверење. Али је знао да све изјаве о њему долазе право у његове руке.

Помислио је на врховног команданта.

– Бога ти, друже, пола стољећа. Зар је то мало? – рекао би Тито. Зато је одустао.

Тако је причао наш комшија гледајући оне којима је рат мио, који га никада искусили нису. Дрхтећи, као што ће дрхтати онај ко доживи и дочека да дођу, причајући приче сличне причама комесара, о променама. Они који их покрећу и они који се њима окористе.

АУТОРИ

Авдовић Р. Сенад (1983, Нови Пазар), дипломирани правник, а тренутно студент математике и физике; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван.

Адамовић Драган (1991, Шабац), пише кратке приче.

Адамовић Марина (1962, Ниш), правник; књиге песама „Curticulum Vitae“ и „Психоделија минијатуре“; награђивана за поезију.

Аркадијуш Фрања (1973), доктор хуманистичких наука (књижевност); објавио је пет збирки песама, књигу прозе и четири тома књижевне критике; живи у Ченстохову (Пољска).

Арсид Вукомановић Соња (1978, Београд), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Арсид Смиља (1958, Горњи Романовац код Сурдулице), правник; пише песме, хаику и приче; књиге песама: „Земљо“ (2010), „Боје ветра“ (2011), „Незаборав“ (2011), „Небесно ткање“ (2012) и „Прегршт сунца“ (2012); песме су јој превођене на италијански и румунски; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Новом Саду.

Аћимовић Горана, професор разредне наставе; пише поезију и прозу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Сечњу.

Бабић Ладислав (1950, Чаковец), пише кратке приче, поезију, афоризме; објавио две збирке песама „Пјесме (за ишчезле кријеснице)“ (2010) и „Одлазак“ (2012); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Чаковцу.

Бановић Тијана (1986, Крушевац), апсолвент српске књижевности и језика; пише кратке приче, есеје и прозу; живи у Београду.

Баралија Ирма (1984, Мостар), магистар политичких наука и социологије; пише кратке приче и преводи; живи у Мостару.

Башановић Марковић Жељка (1973, Београд), пише кратке приче; заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

Бене Викторија (1984, Београд), завршила мастер на филозофском факултету; пише кратке приче; заступљена у зборницима прича.

Бештић Милан (1952, Београд), књиге афоризама: „Цврчак свира химну“ (1990), „Цврчак је појео мрава“ (1996), „Тако је говорио Пинокио“ (2001), „Нећу да трошим ћутање“ (2006), „Афоризми : избор“ (2006), „Сабрани афоризми“ (2006); књига кратких прича „Граматика у трамвају“ (2012); заступљен је у више домаћих и страних антологија афоризама; афоризми су му превођени на бугарски, енглески, мађарски, италијански, немачки, шпански, руски, пољски, румунски и словеначки језик; живи у Београду.

Билен Бојан (1990, Београд), студент електротехничког факултета; пише кратке приче и песме; живи у Београду.

Брауновић Вујица (1946, Радулиће, Бијело Поље), пише приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; објавио књигу „Међаши“; живи у Аранђеловцу.

Буква Боривој (1948, Карловац), пише поезију и прозу; сарађује с многим часописима; награђиван; објављене књиге поезије: „Пета ријека” (1996), „У пролазу” (1996), „Додир усана” (1998), „Мјесечев јахач” (1999), „Лептиров пољубац” (2000), „Пас који је мислио да сам зец” (2001), „Скок рибице” (2002); збирка прича „Свјетилке и живот” (1994); живи у Ријеци.

Бурмуџија Дарко (1976, Нови Сад), професор филозофије; пише поезију и кратке приче; објавио збирку поезије „Ноћ тамних манира” (2009); заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Варга Ладислав (1962), публициста и новинар; монодрама „Рауб живота“ (1989), драме „Јеванђеље по нама“ (1991), „Варош бесмртног песника“ (1995), „Славуј од Стражилова“ (2006); аутор је филмског сценарија „Један живот сто невоља носи“ (1993); објавио је више књига различитог садржаја: „Судбина Јевреја у Београду 1941–1942“ (2005), „Летопис Старог Ирана – Персије“ (2006) итд.; сарађује с бројним часописима и дневним листовима; заступљен у зборницима и антологијама; награђиван; живи у Новом Саду.

Вемић Сузана (1971, Иланца), дипломирани психолог; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи и ради у Вршцу.

Видосављевић Миљана (1992, Панчево), студент; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Панчеву.

Влајковић Милан (1949, Појате – Ћићевац), социјални радник; објавио књиге: „Балкански вигвам”, „Не, зовем се

Павле” и „Позоришне игре”; сарађује са часописима; живи у Параћину.

Врбњак А. Роберт, пише кратке приче.

Вујовић Марија (1940, Книн), професор књижевности; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бечеју.

Вуков Мила (1946, Шабац), специјалиста неуропсихијатар; пише кратке приче; објавила романе „Сневање” (2007) и „А онда су Пепељуги легле паре на рачун” (2009), те књигу кратких прича „Погледај ме“ (2013); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Вушовић Марковић Ана (1984, Београд), дипломирани антрополог и етнолог, новинар; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Герун Бојана (1988, Пљевља), пише песме и кратке приче; сарађује са часописима; живи у Крагујевцу.

Голднер Бранислав (1936, Шабац), доктор медицинских наука; објавио романе „Чешљеви за маглу” (2005), „Висибаве” (2008), „Опсидијан ” (2008), „Приче из докторске торбе” (2009), „Кад су зоре освитале црвено” (2011), „Трећепозивци” (2012) и збирке приповедака „Голубије село” (2007), „Добро јутро” (2010), „Приче животног тренутка” (2010), „Непредвидиви сусрети” (2011), „Плава сова” (2012); сарађује са часописима; награђиван; живи у Београду.

Грубјешкић Совјета (Осијек), пише поезију и прозу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима.

Даниловић Мирјана (1953, Велика Плана), лекар пнеумофтизиолог; објавила збирку поезије „Сан о птици“ (2005), песме за децу „Баш нећу“ (2008) и роман „Јоргован за Чајковског“ (2011); заступљена у зборницима; живи у Београду.

Денчић Весна (1963, Београд), дипломирани политиколог; књиге афоризама: „У друштву се не шапуће” (1987), „Свет не може пропасти без нас” (1996), „Пут до пакла” (2001) и „Страдање у циклусима“ (2007), збирка кратких прича „ИНверзије” (2003), кратка проза „Хоризонти (двојезично, 2006), збирка песама „Подијум / Podium (2008), „Плави поглед“ (хаику, 2008); приредила више зборника сатиричних прича; сарађивала је с бројним часописима и листовима; награђивана; заступљена у многим зборницима и антологијама кратких прича и афоризама; превођена на пољски, руски, бугарски, македонски, енглески, француски, румунски, италијански и немачки; главни уредник електронског сатиричника „Етна”; живи у Београду.

Денчић Живојин (1939, Бела Паланка), дипломирани правник; пише афоризме и кратке приче; заступљен у зборницима; сарађује с многим часописима и листовима; књиге афоризама: „Капи за главу“ (1997), „Прасак за главу“ (2003); „Спреј за главу“ (2005); приредио књигу „Фројдове досетке“ (2005) и књигу сатиричних прича „Буриданов магарац” (2008); награђиван за афоризме и приче; живи у Зајечару.

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; књига хаикуа „Заструпљена река” (2000); уређивао часопис „Хаику момент”; заступљен у бројним часописима, зборницима и антологијама; награђиван; живи у Новом Саду.

Драгишић Драгиња Мија (Сисак) дипломирани технолог; пише кратке приче и романе; објавила је роман „Хроника њене младости”; сарађује са часописима; награђивана; живи у Бањалуци.

Драгојевић Борис (1994, Нова Била, Травник), студент електротехнике; пише песме и приче; студира у Сарајеву, а живи у Кисељаку.

Дрекић Далибор (1975, Вировитица); пише кратке приче, поезију, прозу, афоризме, епиграме, анаграме; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; награђиван; живи у Београду.

Думичић Доната (1971, Зеница), дипломирани правник; прозна књига „Рејхана која то није“ (2007); заступљена у зборницима; живи на Рабу.

Ђапо Мирјана (1950, Смедерево), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче, поезију, прозу, романе; објавила је књиге „У бунилу“ (поезија), „Клупа за тиху рају“ (приповетке), „Гумарање по егу“ (поезија), „Jelysion“ (роман) и „Пут у седиште бајке“ (књига прича за децу); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; превођена на хрватски, македонски, словеначки, италијански и енглески језик; награђивана; живи у Брчком.

Ђорђевић Урош, пише кратке приче.

Ђраковић Драгиша (1951, Ниш), пише кратке приче, песме и афоризме; објавио је књиге песама „Задужбине“, „Перивој љувезни (Врт љубави)“ и „Пијана времена“, као и заједничку књигу „На путу бескраја“; заступљен у зборницима и антологијама; живи у Нишу.

Ђеркер Анита (1990), студент журналистике; пише кратке приче; живи у Београду.

Ђивковић Љиљана (1978, Грац), магистар немачког језика; пише приче, песме и романе на српском и немачком језику; објавила је романе „Артемије тврди да...“ (2009) и „Ако је веровати Артемију“ (2011); заступљена у више од двадесет антологија на немачком и српском језику; награђивана у Србији и у Немачкој; живи у Београду.

Ђарић Мирјана (1985, Земун), апсолвент на филолошком факултету (српска књижевност и језик); пише кратке приче, прозу и приповетке; награђивана; живи у Јакову.

Илић Бранислава, пише кратке приче; живи у Београду.

Илић Слободан (1953, Лебане), доктор медицинских наука, специјалиста нуклеарне медицине и психијатрије; пише кратке приче, хаику и танка поезију; живи у Нишу.

Јаковљевић Биљана (1973, Београд), професор историје; живи у Београду.

Јовановић Светлана (1979, Београд), козметичар; пише кратке приче; заступљена у зборницима и антологијама; живи у Железнику.

Керечки Шарац Весна (1959, Земун), пише песме и приче; књиге: „Око душе“ (2012) и „Снови са посветом“ (2013); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Батајници.

Кирћански Жељко (1965, Зрењанин), пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Зрењанину.

Киш Бојан (1990), студент; пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Вршцу.

Кнежевић Маријана (1985, Александровац), дипломирани филолог (српски језик и књижевност), живи у Земуну.

Кнежевић Милица (1979, Београд), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче и прозу; живи у Обреновцу.

Кравар Драган (1972, Панчево), електротехничар аутоматике; живи у Панчеву.

Краћица Ружена (1948, Бело Блато код Зрењанина), професор српског језика у пензији; пише на српском и словачком језику; објавила две књиге; живи у Падини.

Лалић-Кровицка Олга (1980, Шибеник), дипломирани филолог (славистика); пише поезију, кратке приче и драме на пољском и српском језику; сарађује са пољским и нашим књижевним часописима; заступљена у зборницима; више пута награђивана; живи у Дукли (Пољска).

Крстић Душан (1969), живи у Београду.

Крстић Жељко, пише кратке приче.

Кујунџић Јелена (1958, Бастав), завршила педагошку академију и вишу економску школу; пише кратке приче, прозу и поезију; објавила књиге: „Кроз сузе смех”, „Крпеж и трпеж”; сарађује с књижевним часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Мајурју.

Лазар Миша (1957, Торник код Љубовије), објавио једанаест књига поезије и прозе; награђиван; живи у Београду.

Лазаревић Миодраг Мио (1954, Пожаревац), васпитач; пише кратке приче, афоризме, хумор, сатиру, прозу, поезију и драмске текстове; објавио је десет књига афоризама и кратких прича, неке од њих су „Биће боље и друге приче” (афоризми), „Лумперајка од пролетаријата” (приче), „Сјај у глави” (афоризми), „Приче из торбе од скаја” (кратке приче), „Назад у боље сутра” (афоризми), „Два века под Србима” (афоризми); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи и ради у Пожаревцу.

Лаудановић Весна (1957, Београд), дипломирани економиста; пише приче и романе; објавила роман „Изборни процес” (2012); заступљена у зборницима; награђивана; живи у Крагујевцу.

Леваков Мирјана, пише кратке приче; живи у Зрењанину.

Лекић Вујисић Александра (1979, Подгорица), дипломирани филолог (енглески језик и књижевност); пише

поезију и прозу; заступљена у зборницима; живи у Подгорици.

Лесан Марија (1988, Београд), студент филозофије; пише есеје, кратке приче, романе, драме и песме; збирке песама „Сокови бола и срдитости“ (2013) и „Ватре са Суматре“ (2013); заступљена у зборницима; живи у Београду.

Лукић Сања (1977, Приједор) дипломирани правник; објавила је књиге поезије „Између среће и очаја“ (2002), „Обронци сјећања“ (2003) и „Сан анђела“ (2012); коаутор је књиге „Мостови“ (2004); пише на српском, енглеском и немачком језику; живи у Лондону.

Марин Б. Данко (1965, Сремска Митровица), пише кратке приче, поезију и сатиру; заступљен у зборницима; објавио три књиге: „Модрило неба”, „Тело ми је борбена машина” и „Песме, пјесма и кафански зен”.

Марковић Борис (1980, Нови Сад), дипломирао историју уметности; пише кратке приче и поезију.

Мартић Свјетлана (1990, Добој), студент; живи у Модричи.

Матић Ратко (1984, Задар), пише кратке приче; објавио књигу „Пречица (једна реч)” (2011), „Друга пречица, пребивалиште” (2012); награђиван: живи у Београду.

Матовић Јован (1985, Београд), пише кратке приче, поезију и прозу; објавио збирке поезије „Између светова” и „Суицидни бицикл”, као и збирку кратке прозе „Shit overdose”; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; награђиван.

Миленковић Драгица (Књажевац), лекар; пише приче, песме и афоризме; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; објавила књигу песама „Шапутања душе” (2002); награђивана; живи у Минићеву.

Милосављевић Данијела (1965, Зрењанин), професор информатике; пише кратке приче.

Милосављевић Љиљана (1952, Београд), архитектонски техничар; пише кратке приче и поезију; објавила књигу љубавне поезије „Постојбина срца” (2007); заступљена у зборницима; превођена на енглески, француски, бугарски и пољски; живи у Смедеревској Паланци.

Миљковић Ана, пише кратке приче.

Митић Милан (1982, Приштина), социолог; пише кратке приче; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Крушевцу.

Ненадић Вида (1964, Ужице), дипломирани агроном; пише на српском и енглеском; сарађује с многим часописима; заступљена у зборницима и антологијама; награђивана; објавила збирке песама „Прашина од заборава“ (2007), „У измаглици сећања“ (2007), „Копча (2009)”, „Ако сам само мисао – If I am just a thought” (2010) и роман „Zoo Called London“ (2008); превођена на бугарски, македонски и немачки; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Лондону.

Николић Зоран Мали (1957, Бакус код Житорађе), пише песме у прози, песме за децу, афоризме, хаику и кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Нишу.

Нимани Роберт, пише кратке приче.

Нинковић Никола (1954), пише приче и песме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Батајници.

Николина Остојић (1993, Книн), пише кратке приче; живи у Земуну.

Охаши Драгица, пише приче и песме, заступљена у зборницима; награђивана; живи у Јапану.

Пајовић П. Стефан (1989, Чачак), дипломирани филолог-англиста; пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Чачку.

Папеш Раша (1947, Београд), доктор стоматологије; пише кратке приче и афоризме; заступљен је у више домаћих и страних антологија сатире; књиге афоризама „Маске ликују” и „Фундаментално дно“ и књига сатиричних прича „Кинеска креда“ (2007); живи у Крагујевцу.

Паулсен Драгана (1981), синолог; заступљена у зборницима; живи у Ослу.

Петковић Велибор (1963, Тузла), психолог; пише приче; објавио књигу прича „Медвеђа самоуслуга” (2008) и „Учитељ зен будализма“ (2011); живи у Нишу.

Поповић Марко (1977, Пирот), пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Београду.

Премуж Ведран (1976, Бјеловар), дипломирани саобраћајни инжењер; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Загребу.

Радовановић Гордана (1963, Марибор), дипломирани инжењер машинства, професор математике и професор енглеског језика и књижевности; пише песме, хаику и кратке приче; објавила је три збирке песама, једну збирку хаику поезије и једну збирку приповедака; живи у Бањалуци.

Радочај Даниел (1979, Пула), пише афоризме, поезију и кратке приче; објавио књигу „Четрдесет и четири плус шездесет девета“ (2006); сарађивао с многим часописима широм бивше Југославије; награђиван; члан је Хрватског књижевног друштва; живи у Пули.

Раонић Зоран (1956, Ђурђевића Тара), пише поезију, прозу и сатиру, а бави се и сакупљањем народних умотворина; збирке поезије: „Вилино коло” (1995), „Четири мијене” (1996), „Диоба ватре” (1997), „Други круг ватре” (1998),

„Мјесец у крилу” (2000), „Иза бране” (2001) и „Око пјесме“ (2010); „Неко доба”, „Бехар у змијарнику” (2009); заступљен је у бројним зборницима, прегледима и антологијама, нашим и страним; члан редакција више листова и часописа; поезија му је превођена на енглески, немачки и бугарски језик, а хаику и на још десетак језика; приредио је прву панораму црногорске хаику поезије, која је објављена и на словеначком; добитник више домаћих и међународних награда и признања; члан је Удружења књижевника Црне Горе; живи у Пљевљима.

Ристић Ј. Драган (1948), професор немачког језика и књижевности; превео, између осталог, и „Антологију најкраће немачке приче”; пише кратке приче и хаику; од 1996. године је главни уредник „Хаику новина” из Ниша; награђиван; књиге хаику песама: „Из дневника једног хаићина” (1995), „Бубице у глави” (2001), „Пчела у целофану” (2001), „Цврчак у акцији” (2002), збирка кратких прича „Каљаче и катедрале – 88 најкраћих прича”; живи у Нишу.

Ристић-Стојановић Санда (1974, Београд), дипломирани филозоф; пише кратке приче и поезију; објавила је следеће књиге поезије: „Ноћ је праштање своје” (2000), „Свитање је лет боје” (2007), „Ноћи наше, услуга” (2008), „Тишина разликује светлости” (2010), „Облачна птица” (2011), „Годишња доба речи“ (2012), „Измишљотина ватре“ (2013); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; члан је Удружења књижевника Србије и Српског књижевног друштва.

Рукавина Јован (1959, Шабац), економиста; пише кратке приче, афоризме, песме, кратку медитативну и сатиричну прозу, чланке и есеје; објавио је књиге: „Везови” (1989, медитативна проза и афоризми), „Победник” (1995, спортски афоризми), „Друго полувреме” (1998, спортске приче, записи, афоризми), „О томе се (не) прича” (2002, сатиричне приче), „Пољима мака” (2003, песме), „Мали Париз” (1994), „Огледало душе” (2004, песме), „Трилинг асова”

(2005, спортска монографија), „Дон Кихот је укротио ветрењачу” (2007, песме), „Један живот” (2007), „Песник Ник и песникиња Иња” (2007, песме), „Решење квадратне једначине” (2011, роман) и „Ово би свака жена волела” (2011, песме); сарађује са часописима; награђиван; живи у Шапцу.

Самарцић Љиљана (1985, Сомбор), дипломирани филолог (општа књижевност); пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Сомбору.

Сепе Драгана (1971, Београд), новинар; пише кратке приче, књижевну и позоришну критику; приредила хрестоматију „Златна књига светске књижевности“ (1999); књиге кратких прича: „Укус живота“ (1999), „Нови укус живота“ (2007), „Траговима истине“ (2007); заступљена у четрдесетак зборника кратких прича; живи у Београду.

Симић Биљана (1958, Приштина), дипломирани правник; пише кратке приче и песме; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Синдик Јошко (1965, Дубровник), доктор кинезиологије, проф. психологије; кратке приче, песме, есеје и драме објављивао у часописима за културу и књижевност; објавио књиге „Над провалијом” (1991), „Преокрет” (1993) и „Круховање и каменовање” (1994), „Још један пут” (2008), „Лик из другог филма” (2009); циклус кратке прозе „Калеидоскопске приче о љубави и животу” објављене су и у склопу антологије „Све приче – приче непознатих аутора” (2003); награђиван; живи у Загребу.

Спасојевић Зоран (1949, Крагујевац), пише кратке приче, поезију, сатиру, драме, комедије; објавио књиге поезије: „Дар празнине“ (1986) и „Глад“ (1998), књиге кратких прича: „Одело за одлазак“ (1997) и „Кратке приче без муке“ (2003, 2006), књигу драме: трилогије „Америка има рупу“ (2003), кратку драму „Резерват Србија“ (2006), документарну комедију „Гаврилов Принцип“ (2008), љубавну комедију

„Волиш ли ме, Јакове“ (2008) и лагану комедију „Мој човек“ (2010), књигу сатире „Ту зека пије воду“ (2008), као и књигу и-мејл арта „Мала ноћна пошта“ (2009); аутор је ЦД-РОМ-а (дигиталне графике, књиге, текстови) „Циркус“ (2006); заступљен је у преко педесет антологија и зборника поезије, кратких прича, кратких драма и сатире; члан Удружења књижевника Србије; награђиван; живи у Крагујевцу.

Средановић Мирослав (1936, Ластва, Требиње), дипломирани правник; пише афоризме, песме и кратке приче; књиге афоризама „Сто и ниједан афоризам“ (2000), „Није смешно“ (2001), „Записи на кожи“ (2004), „Упадице“ (2007) и „Смешна збиља“ (2010, 2011); заступљен у зборницима, енциклопедијама и антологијама прича и афоризама; поезију објављивао у књижевним часописима; живи у Београду.

Стаменковић Мирослав (1976, Козарска Дубица), завршио вишу грађевинску школу; пише кратке приче и песме; заступљен у антологијама; живи у Лесковцу.

Станисављевић Властимир Шаркаменац (1941), магистар архитектуре; објавио преко двадесет књига: „Грачаница после хиљаду година“, „Учинио си се...“, „Тамна страна камена“, „Пањ“, „Ја Чарнојевић“, „Пето, српско јеванђеље“, „Леонардова смрт у Шаркамену“, „Кршне гране бадема“, „Моја Молитва“, „Глава“, „Вода која памти“, „Бокондин осмех“, „Сунцокрет“, „Певање уназад“, „Узвишено почивају музе“ и др.; заступљен у више иностраних и наших антологија; сарађује с нашим и иностраним часописима; добитник бројних награда; живи у Београду.

Стануловић Андрија (1989, Пирот), дипломирао на смеру порези и царине; пише поезију и прозу; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Пироту.

Стевовић Гојгић Душанка (1957, Београд), лекар; пише приче; објавила књиге „Прича о срећи“ (2010) и „Смех као лек“ (2011); живи у Београду.

Стјеља Ана (1982, Београд), дипломирани филолог (оријенталистика); пише поезију на српском, шпанском, турском, енглеском и португалском језику; пише есеје и књижевне критике; сарађује с домаћим и страним часописима; песме су јој превођене на македонски и персијски језик; живи у Београду.

Тимотијевић Бранка Бранкица, пише кратке приче и поезију; живи у Смедеревској Паланци.

Тодор Зоран (1959, Смедеревска Паланка), академски сликар; живи у Смедеревској Паланци.

Трифунковић Станимир (1968, Тетово), дипломирани психолог; пише поезију и прозу; књиге поезије: „Беспуће и одјеци“ (1993), „Самоће“ (2006) и „Тишине“ (2009); сарађује са часописима; живи у Крушевцу.

Ђурчић Мирослав (1966, Београд), пише приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Земуну.

Угринић М. Саша (1971, Смедеревска Паланка), дипломирани машински инжењер; пише кратке приче и песме; награђиван; живи у Великој Плани.

Филиповић Илонка, дипломирани социјални радник; пише кратке приче; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Загребу.

Цвијић Павле Пајо (1950, Бакић), пензионер; објавио књиге „Импулс жељан засјати“ и „У вртлогу живота“ (2011); заступљен у многим зборницима, сарађује с многим часописима; живи у Загребу.

Чавић Јадранка, дипломирани филолог; пише кратке приче, поезију, драмске минијатуре, сатиру, приповетке, новеле и драме; објавила књиге: „Одбрана снова“ (проза) и „Млечни пут“ (поезија); сарађује са часописима; живи у Прагу.

Чворовић Стеван (1975, Београд), дипломирани филмски и ТВ монтажер; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Шарчевић Стеван (1962, Суботица), пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Суботици.

Шефер Ђура Сремац (1950, Рума), професор југословенских књижевности; збирке песама: „Титов венац сонета“, поема (1982), „Звездане њиве“ (1987), „Досетљиве доситејке“ I, II (1995, 2003), „У Вуковој ризници речи“ (2002), „Колевка сремског паора“ (2005), „Пикали смо лопте крпењаче“ (2007), „Паника граматика“ (2009); монографија „Тамбурица, коло и песма румских Брежана“ (1994); књига афоризама и сатиричне поезије „К’о сатаром сатире ме сатира“ (2008); сонетни венац „Лабудов пев“ (2009); збирка кратких прича хумора и сатире „Сремачки Шеретлуци“ (2011); заступљен у антологијама и зборницима; добитник више књижевних награда; живи у Руми.

Шкиљевић Зоран (1962, Београд), трговац; пише кратке приче и прозу; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Шкоро Тодора (псеудоним) (1964, Добри Дол), новинар; пише кратке приче и песме; објављена дела „Варке душе“ (збирка прича, 2009), „Неизмер“ (поезија, 2009), „Под небом Србије / „Sotto il cielo di Serbia“ (коауторска, двојезична, српско-италијанска збирка песама, 2010), „Суђаја ми дала“ (поезија, 2010), „Умирање срама“ (кратке приче, 2011) и „Сенке и свици“ (кратке приче, 2013); песме су јој превођене на италијански, немачки и хинду језик; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Београду.

ХИЛАНДАР :
НАЈЛЕПША ОСТВАРЕЊА СА XII КОНКУРСА
ЗА НАЈКРАЋУ КРАТКУ ПРИЧУ

(Приредио Ђорђе Оташевић)

1. издање

<i>Рецензент</i>	Владимир Павловић
<i>Ликовно решење корица</i>	Милан Бештић
<i>Технички уредник</i>	Горан Оташевић
<i>Коректура</i>	Дејана Јовановић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Скрипта интернационал”, Београд
<i>Тираж</i>	200
<i>ISBN</i>	978-86-7974-325-1

Београд, 2013

www.alma.rs
www.alma.co.rs
almabg@orion.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.4/.42-36(082.2)

821.163.41-36(082.2)

Хиландар : Најлепша остварења са XII конкурса за најкраћу кратку причу (приредио Ђорђе Оташевић). – 1. изд. – Београд : Алма, 2013 (Београд : Скрипта интернационал). – 205 стр. ; 20 см. – (Библиотека Савремена књижевност / [Алма, Београд] ; књ. 155)

Тираж 200. – Предговор: стр. 5. – Аутори: стр. 189–204.

ISBN 978-86-7974-325-1

COBISS.SR-ID 201874188